

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Politické procesy 50. let 20. století v Československu - Ženy odsouzené Krajským soudem v Liberci v letech 1956

Bakalářská práce

Studijní program: B1301 – Geografie
Studijní obory: 7105R056 – Historie se zaměřením na vzdělávání
7504R181 – Geografie se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)

Autor práce: **Anna Drbohlavová**
Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Anna Drbohlavová**
Osobní číslo: **P14000749**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obory: **Historie se zaměřením na vzdělávání**
Geografie se zaměřením na vzdělávání (dvouoborové)
Název tématu: **Politické procesy 50. let 20. století v Československu - Ženy odsouzené Krajským soudem v Liberci v letech 1956**
Zadávající katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je na základě analýzy a komparace pramenů (především materiály uložené v Archivu bezpečnostních složek v Praze, v Národním archivu a ve Státním oblastním archivu v Litoměřicích) s poznatky získanými studiem odborné literatury, zpracovat příspěvek k problematice politických procesů v Československu v 50. letech 20. století. Konkrétně se zaměřím na kauzy tří žen (Alena Kašparová, Arnoštka Jeriová a Jarmila Suchardová), jež odsoudil Krajský soud v Liberci v roce 1956. Pozornost budu věnovat i osudům aktérů stranického, justičního a bezpečnostního aparátu, kteří za perzekucí těchto žen nesou odpovědnost.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Kateřina Lozoviuková, Ph.D.

Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2017**

prof. RNDr. Jan Pícel, CSc.
děkan

doc. PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. dubna 2016

Příloha zadání bakalářské práce

Seznam odborné literatury:

1. PRAMENY

1.1. ARCHIVY

Archiv bezpečnostních složek, Praha

Národní archiv, Praha

Státní oblastní archiv v Litoměřicích

1.2. ORÁLNÍ HISTORIE

Rozhovory s pamětníky

2. LITERATURA

ARBURG Adrian- STANĚK Tomáš: Vysídlení Němců a proměny Českého pohraničí 1945- 1951: Díl II., svazek 1, Duben srpen/září 1945: "Divoký odsun" a počátky osídlování. 1. vyd. Ve Středoklukách: Zdeněk Susa 2011. 957 s. ISBN 978-80-86057-67-5.

ČERMÁKOVÁ Veronika: Politické procesy 50. let- Krajský soud v Liberci v letech 1955-1956. Bakalářská práce. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. 92 s.

DOUBOVÁ Veronika: Politické procesy 50. let- Ženy odsouzené Krajským soudem v Liberci v letech 1953 a 1954. Diplomová práce. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. 213 s.

KAPLAN, Karel - PALEČEK, Pavel. Komunistický režim a politické procesy v Československu. 1. vyd. Brno: Barrister and Principal, 2001. 253 s. ISBN 80-85947-75-7.

VEBER, Václav: Třetí odboj: kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 335 s. ISBN 978-80-7380-306-3.

VOREL Jaroslav- ŠIMÁNKOVÁ Alena a kolektiv: Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech. Díl I. 1. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2003. 415 s. ISBN 80-86621-03-0.

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 24.7.2017

Podpis: Drobilová

Poděkování

Mé poděkování patří všem lidem, kteří mi pomáhali při vzniku předložené bakalářské práce, bez nichž by tato práce nevznikla. V první řadě děkuji především Mgr. Kateřině Lozoviukové, PhD., za její čas, ochotu, cenné rady, zkušenosti a připomínky, které této práci věnovala. Dále bych ráda poděkovala Soně Kalinové, díky ní jsem měla možnost nahlédnout do soukromého života její babičky, politické vězenkyni 50. let 20. století, Arnoštky Jeriové. Veliké poděkování patří pracovníkům, kteří mi poskytli potřebný materiál ze Státního oblastního archivu v Litoměřicích, Archivu bezpečnostních složek v Praze, Národního archivu v Praze a také ostatním autorům odborných publikací o komunistické diktatuře. V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině, příteli a dalším lidem, kteří mě při vzniku práce podporovali.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou politických procesů v Československu v 50. letech 20. století. Konkrétně analyzuje kauzy tří žen, které odsoudil Krajský soud v Liberci v roce 1956. Práce je rozdělena do dvou základních částí. V první z nich jsem se zaměřila na mechanismus výroby politických procesů v kontextu československých dějin po únoru roku 1948. Tyto obecné informace jsem pak v druhé části doplnila o analýzu tří konkrétních kauz žen, jejichž osudu zatím dosavadní historiografie nevěnovala detailní pozornost. Práce vychází především ze studia pramenů archivní povahy (archivy: ABS, SOA, NA) a informací získaných za pomoci metody orální historie. Tyto poznatky byly komparovány s odbornou literaturou.

Klíčová slova

Politické procesy, perzekuce, justice, političtí vězni, ženy ve vězení

Annotation

This bachelor thesis deals with issues of political processes in Czechoslovakia in the 1950s. In particular, she analyzes the cases of three women who were sentenced by the Regional Court in Liberec in 1956. The thesis is divided into two basic parts. In the first one I focused on the mechanism of production of political processes in the context of Czechoslovak history after February 1948. In the second part of this general information, I added an analysis of three specific cases of women whose fate so far did not pay attention to the historical histories. The work is based primarily on the study of archival sources (archives: ABS, SOA, NA) and information obtained using the oral history method. These findings have been compared with literature.

Key words

Political processes, persecution, justice, political prisoners, women in prison

Obsah

Seznam použitých zkratk a symbolů.....	9
1 Úvod.....	11
2 Kritika pramenů a literatury.....	12
2. 1 Kritika pramenů.....	12
2. 2 Kritika literatury.....	13
3 Československá justice po únoru 1948.....	16
4 Státní soud a Liberec.....	20
5 Krajský soud v Liberci.....	22
5. 1 Krajský soud v Liberci v roce 1956.....	23
6 Ženy odsouzené KS v Liberci v roce 1956.....	24
7 Kauza Arnošky Jeriové.....	27
7. 1 Život před zatčením.....	27
7. 2 Politický proces s Arnoškou Jeriovou.....	30
7. 3 Život po propuštění.....	35
8 Vězeňkyně Suchardová a Kašparová.....	37
9 Kauza Jarmily Suchardové.....	39
9. 1 Život před zatčením.....	39
9. 2 Politický proces s Jarmilou Suchardovou.....	41
10 Kauza Aleny Kašparové.....	54
10. 1 Život před zatčením.....	54
10. 2 Politický proces s Alenou Kašparovou.....	55
11 Závěr.....	60
12 Seznam použitých zdrojů.....	62
12. 1 Prameny.....	62
12. 1. 1 Archivní prameny.....	62
12. 1. 2 Nevydané prameny.....	62
12. 1. 3 Vydané prameny.....	62
12. 2 Literatura.....	63
12. 3 Orální historie.....	69
12. 4 Internetové zdroje.....	69
13 Seznam příloh.....	70
13. 1 Přílohy.....	72

Seznam použitých zkratek a symbolů

- ABS** – Archiv bezpečnostních složek
- BP** – Bakalářská práce
- ČSR** – Československá republika
- čp.** – číslo popisné
- DP** – Diplomová práce
- MLS** – Mimořádný lidový soud
- MV** – Ministerstvo vnitra
- NA** – Národní archiv
- např.** – například
- NDR** – Německá demokratická republika
- NPT** – Nápravně pracovní tábor
- n.p.** – Národní podnik
- kart.** – karton
- KS** – Krajský soud
- PŠP** – Právnícká škola pracujících
- ROH** – Rada odborových hnutí
- Sb.** – Sbíрка zákonů
- SNB** – Sbor národní bezpečnosti
- SRN** – Spolková republika Německo
- SOA** – Státní oblastní archiv v Litoměřicích
- SRN** – Spolková republika Německo
- StB** – Státní bezpečnosti
- TNP** – Tábor nucené práce

tr. ř. – trestní řád

tr. z. – trestní zákon

ÚSTR – Ústav pro studium totalitních režimů

zák. č. – zákon číslo

1 Úvod

Nedílnou součástí komunistického režimu v Československu se staly politické procesy, které se již od čtyřicátých let dvacátého století nevyhnuly ani ženám. Politická perzekuce a represe nevinných lidí sloužila jako prostředek k legitimizaci a stabilizaci nového totalitního systému. Justice přestala být nezávislou a stala se trvalou součástí represivního aparátu totalitního režimu až do listopadu 1989. Z objektivních příčin začal být ve větší míře výzkum problematiky politických procesů 50. let 20. století realizován až po roce 1989. Otevření archivů a aktuálnost tématu vedly ke vzniku řady odborných i popularizačních textů i dokumentárních filmů. Pozornost badatelů se zaměřila především na tzv. monstrprocesy řešené před institucí Státního soudu v tzv. zakladatelském období komunistického režimu. Stranou zájmu, až na výjimky, zůstaly případy lidí souzených Krajskými soudy (dále jen KS), které od roku 1953 de facto převzaly pravomoci zrušeného Státního soudu.

Předložená práce se zabývá osudy několika žen, které odsoudil Krajský soud v Liberci v roce 1956. První část práce charakterizuje systém komunistické justice po únoru roku 1948. Poukazuje na různá specifika a nezákonnosti, které jí doprovázely. Obecné poznatky jsou pak konkretizovány v kontextu dějin Liberecka. Ve stručnosti jsou popsány některé z kauz, které v Liberci řešil Státní soud a dále je charakterizována činnost libereckého Krajského soudu v letech 1953 až 1956.

Druhá část práce se věnuje konkrétním kauzám odsouzených žen KS v Liberci v roce 1956. Arnoštka Jeriová, Jarmila Suchardová a Alena Kašparová byly z politických důvodů odsouzeny KS v Liberci v roce 1956. Arnoštka Jeriová byla dne 14. dubna 1956 zatčena pro podezření ze spáchání trestného činu, pokusu ohrožení hospodářského tajemství a následně odsouzena ke 14měsícům odnětí svobody. Jen proto, že poslala bratrovi jeho recepty na výrobu surovinového skla do Západního Německa.¹ Jarmila Suchardová a Alena Kašparová byly souzeny v procesu Sucharda Josef a spol. společně s Josefem Suchardou² a Josefem Šilhánem. Všichni byli obviněni z toho, že napomáhali americkému agentu při špionážní akci na území Československa. Suchardová byla dne 19. března 1956 zadržena za trestný čin k napomáhání protistátní činnosti a odsouzena ke třem letům odnětí svobody. Alena Kašparová byla zatčena dne 11. dubna 1956 a následně odsouzena za trestný čin napomáhání protistátní činnosti ke dvěma letům odnětí svobody.³

Mou snahou bylo zdokumentovat jejich život před odsouzením, samotný politický proces a

---

1 SOA v Litoměřicích, Krajská prokurátora Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 2-4.

2 V době odsouzení byl Josef Sucharda bývalý manžel Jarmily Suchardové.

3 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, rozsudek vůči obviněným v kauze Sucharda Josef a spol. s. 2.

jejich život po propuštění a následnou rehabilitaci. Vycházela jsem především ze studia pramenů archivní povahy (NA, SOA, ABS) a v případě Arnošky Jeriové se mi podařilo navázat kontakt s její vnučkou, za pomoci metody orální historie jsem tak získala další cenné informace k její kauze. Takto získané poznatky jsem komparovala s informacemi z odborné literatury.

2 Kritika pramenů a literatury

2.1 Kritika pramenů

Hlavními pramennými materiály pro tuto bakalářskou práci byly soudní a vyšetřovací spisy související s kauzou Jeriové, Suchardové a Kašparové. Soudní spisy jsou uloženy ve fondu Krajský soud Liberec ve Státním oblastním archivu v Litoměřicích (dále jen SOA v Litoměřicích). Tyto materiály podávají obraz o samotném soudním procesu a v omezené míře z nich lze zjistit informace i k následnému osudu odsouzených. Obsahují základní údaje o obžalovaném, vypracovanou žalobu, zápis o hlavním líčení a rozsudek. Dalšími zajímavými a zároveň cennými informacemi jsou přiložené žádosti o milost, posudky z věznic, zápisy o domovních prohlídkách, obnově procesu nebo zprávy o přesunu vězně. Většina těchto spisů také obsahuje rozhodnutí o soudní rehabilitaci, která proběhla v 90. let 20. století.

Získané informace jsem doplnila o skutečnosti uvedené ve vyšetřovacích spisech, jež jsou uloženy v Archivu bezpečnostních složek (dále jen ABS), jednalo se především o vyšetřovací protokoly. Při práci s tímto typem pramenů musíme vzít v úvahu, že ne všechny uvedené skutečnosti odpovídají realitě. Ostatně cílem tehdejších vyšetřovatelů, soudů, prokurátorů nebylo v těchto kauzách zjistit objektivní skutečnosti, ale obviněného za každou cenu odsoudit.⁴ Spisové materiály jsou zároveň zatíženy dobovým jazykem a terminologií. Státní bezpečnost (dále jen StB) i po propuštění nadále sledovala bývalé vězně. Proto se často ve spisech objevují další zprávy o jejich životě po propuštění, a to především v místě jejich bydliště nebo pracovišti.

V Národním archivu v Praze (dále jen NA) jsou uloženy spisy vězňů. V případě mnou sledovaných kauz se dochoval spis pouze k osobě Jarmily Suchardové. V těchto spisech lze

---

⁴ Více k problematice archivních pramenů, např.: TOMEK, Prokop. *StB jako historický pramen*. In: Soudobé dějiny 12, č. 1, Praha 2005, s. 208-214.

většinou dohledat informace o výkonu trestu, součástí spisu jsou posudky na odsouzené a řada dalších dokumentů. V souvislosti s případem Arnošky Jeriové jsem použila metodu orální historie⁵ a vedla rozhovor s jedinou nejbližší přeživší příbuznou odsouzené, vnučkou Soňou Kalinovou. Vzhledem k tomu, že se k jejímu případu nedochoval spis o výkonu trestu, a měla jsem k dispozici pouze soudní spis ze SOA v Litoměřicích a materiály z ABS, pomohly mi právě vzpomínky její vnučky. Tím jsem mohla práci doplnit o další důležité informace. Dále mi Soňa Kalinová poskytla ze soukromého archivu několik fotografií a dokumentů, které mou práci obohatily.

Využila jsem i vydané prameny. Vedle zákonných norem se jednalo především o vzpomínky osob odsouzených v politických procesech v 50. letech 20. století. Jednalo se především o knihu Dagmar Šimkové *Byly jsme tam taky*.⁶ V kontextu s mým tématem se jako relevantní jevila především část, v níž popisovala situaci v NPT Želiezovci, kde si odpykávaly trest dvě⁷ z žen, jejichž osudem jsem se zabývala. Využila jsem i vzpomínky politických vězňů zveřejněné na webových stránkách projektu neziskové organizace Post Bellum *Paměť národa*.⁸

2.2 Kritika literatury

Tématu politických procesů a perzekucí se věnuje celá řada badatelů. Zájem odborníků stoupl v souvislosti s otevřením archivů po roce 1989 (a především po vzniku ÚSTR a ABS).⁹ Vedle renovovaných historiků (např. Karel Kaplan, Karel Bartošek, Václav Veber a Tomáš Bursík) vznikla a vzniká celá řada dalších monografií, studií a studentských kvalifikačních prací. Odborná literatura se většinou věnuje významným politickým procesům na celorepublikové úrovni. V pozadí zůstávají kauzy regionální, mezi něž patří i procesy řešené před instancí Krajských soudů. Hlavním cílem této práce bylo analyzovat politické procesy tří žen odsouzených před libereckým KS. Detailní pozornost jejich osudu zůstala dosavadní historiografií opomenuta.

---

⁵ Více k metodologii orální historie, např. MÜCKE, Pavel, PELIKÁNOVÁ, Hana, VANĚK, Miroslav. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1.

⁶ ŠIMKOVÁ, Dagmar. *Byly jsme tam taky*. Toronto: Sixty-Eight Publishers, 1. vyd. 1980. ISBN 0-88781-089-6.

⁷ Arnoška Jeriová a Jarmila Suchardová.

⁸ Více k tématu: POST BELLUM [online] PAMĚŤ NÁRODA 2017 [vid. 20. 6. 2017] Dostupné z: <https://www.postbellum.cz/co-delame/projekty/pamet-naroda/>

⁹ Dne 26. června 1968 byla zrušena cenzura zákonem č. 84/1968, tím se změnil zákon č. 81/1966 o periodickém tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích. MENCL, Vojtěch: *Československo roku 1968. 2. díl, počátky normalizace*. 1. vyd. Praha: Parta, 1993, ISBN 80-901337-8-9. s. 43.

Obecné poznatky o systému fungování politických procesů jsem čerpala především z prací Karla Kaplana. Za všechny uvedme *Nebezpečnou bezpečnost*,¹⁰ ve které popisuje praktiky Státní bezpečnosti a *Komunistický režim a politické procesy v Československu*.¹¹ Posledně jmenovaná podává základní informace o fungování a výrobě mechanismu politických procesů, napsal ji spolu s Pavlem Palečkem. Další shrnující prací je monografie Václava Vebera *Třetí odboj*.¹² Stěžejním dílem o proměnách a fungování justičního sektoru v 50. letech je třídílná práce Jaroslava Vorla, Aleny Šimánkové a Lukáše Babky *Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech*.¹³ Cenné poznatky k tématu československé justice a vězeňství v 50. a 60. letech 20. století dále podává kniha *Český vězeň*¹⁴ od Karla Bartoška. Literatura dokumentující nejvýznamnější politické kauzy (Milada Horáková a spol. a Rudolf Slanský a spol.) je bohatá,¹⁵ zájem badatelů se soustředil i na další témata.¹⁶

Problematika politických procesů a perzekucí v 50. letech 20. století na Liberecku se stala a stále je předmětem výzkumu řady studujících na liberecké katedře historie, kteří své výsledky sepsali pod vedením Kateřiny Lozoviukové (Portmann) v řadě bakalářských či diplomových prací.¹⁷ Lozoviuková sama publikovala v roce 2005 v Česko-slovenské historické ročence studii, která podává základní informace o politických kauzách na Liberecku.¹⁸ Výzkum od té doby výrazně pokročil a publikována byla řada dílčích příspěvků, které vycházejí především z výše zmíněných kvalifikačních prací studujících.¹⁹

---

10 KAPLAN, Karel. *Nebezpečná bezpečnost*. Brno, 1999. ISBN 80-7239-024-4.

11 KAPLAN, Karel, PALEČEK, Pavel. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 1. vyd. Brno: Barrister and Principal, 2001. ISBN 80-85947-75-7.

12 VEBER, Václav: *Třetí odboj: kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-306-3.

13 VOREL Jaroslav, ŠIMÁNKOVÁ Alena a kolektiv: *Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech*. Díl I. II., III. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2003, 2004. ISBN 80-86621-03-0, ISBN 80-86621-05-7, ISBN 80-86621-06-5.

14 BARTOŠEK, Karel: *Český vězeň, svědectví politických vězenkyň a vězňů let padesátých, šedesátých a sedmdesátých*. Paseka, 2001. ISBN 80-7185-363-1.

15 Za všechny uvedmě: KAPLAN, Karel: *Největší politický proces: M. Horáková a spol.* 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995. ISBN 80-85270-48-X. KAPLAN, Karel: *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1992. ISBN 80-204-0269-1. KOUROVÁ, Pavlína a Petr KOURA. *Žádáme trest smrti!: propagandistická kampaň provázející proces s Miladou Horákovou a spol.: (historická studie a edice dokumentů)*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2008, Edice dokumentů. ISBN 978-80-87211-03-8.

16 Mimo jiné vzniklo i několik prací, které se zabývaly otázkami násilné kolektivizace, např.: JECH, Karel. *Soumrak selského stavu 1945-1960*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001, Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. ISBN 80-7285-010-5.

17 Za všechny jmenujme např.: JOKLOVÁ, Kateřina. *Politické procesy 50. let – kauza Emil Weiland a spol.* Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2008. CHRTKOVÁ, Michaela. *Politické procesy padesátých let: Proces Karel Horáček*. Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2008.

VANIČKOVÁ, Vlasta. *Politické procesy 50. let - kauza Otakar Raulím*. Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2010.

18 KOČOVÁ, Kateřina. *Liberec v prvních letech komunistické totality-politická perzekuce a politické procesy*. Československá historická ročenka 2005, Brno.

19 Jmenujme např. studii JOKLOVÉ Kateřiny. *Politické procesy 50. let – kauza Emil Weiland a spol.* Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2008, veřejně ve Fontes Nissae či několik příspěvků zveřejněných v sekci

Informace o Krajském soudu v Liberci ve sledovaném období jsem čerpala především z textů Barbory Mládkové²⁰, Veroniky Čermákové²¹ a Veroniky Doubové.²² Všechny tři jmenované jsou absolventkami liberecké katedry historie a jejich texty vznikly nejprve jako bakalářské či diplomové práce, část z nich byla publikována i v tištěné podobě.²³

Celkový seznam použité literatury a pramenů je uveden na konci práce.²⁴

Paměť Liberecka: MLÁDKOVÁ, Barbora: *Paměť Liberecka II. – Příběh Zdeňka Vlasty (Akce Kluky)*. In: *Fontes Nissae*, č. 6, Liberec 2005.

20 MLÁDKOVÁ, Barbora. *Politické procesy 50. let - Krajský soud v Liberci 1953 – 1954*. Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2005.

21 ČERMÁKOVÁ, Veronika. *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Liberci v letech 1955-1956*. Bakalářská práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2011.

22 DOUBOVÁ Veronika. *Politické procesy 50. let – Ženy odsouzené Krajským soudem v Liberci v letech 1953 a 1954*. Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2011.

23 Více ve FONTES NISSAE, 2005, 2009.

24 Viz s. 63.

3 Československá justice po únoru 1948

Politická perzekuce a procesy se staly nedílnou součástí režimu nastoleného komunisty po únoru roku 1948. K jejich realizaci bylo potřeba nejprve výrazným způsobem přeměnit resort justice. V čele ministerstva spravedlnosti stál do února 1948 národní socialista Prokop Drtina, který se v poválečných letech snažil vliv komunistů ve svém resortu hojně omezovat.²⁵ Prokop Drtina se po neúspěšném pokusu o sebevraždu ocitl ve vězení a po dlouhé vazbě byl v roce 1953 odsouzen v jednom z politických procesů k mnohaletému žaláři.²⁶ Na jeho místo nastoupil Gottwaldův zeť, Alexej Čepička²⁷, který začal téměř bezprostředně resort spravedlnosti přetvářet k obrazu komunistické strany. Pod jeho vedením se justiční systém velice rychle proměnil v účinný nástroj nového režimu. Nekomunističtí odborníci byly označeni za politicky nespolehlivé a začaly být nahrazovány vyhovujícími straníky.²⁸

Záhy po převzetí moci ve státě začaly pod taktovkou vládnoucích komunistů probíhat v justičním sektoru „čistky“. V samotném roce 1948 bylo nuceno odstoupit kolem deseti procent všech soudců, „čistky“ probíhaly i v letech následujících.²⁹ O práci přišli i někteří advokáti a žalobci. Za účelem úspěšné a efektivní výměny „nehodných“ osob aktivních v soudním aparátu byly zřízeny Právnícké školy pracujících (PŠP). Kritériem k přijetí na tuto „školu“, která z jedince za rok či dva vychovala soudce či prokurátora, nebyly intelektuální schopnosti, ale „vhodný třídní původ.“ I v Liberci byli některé osoby z justičního sektoru zbaveni možnosti vykonávat své zaměstnání, jednalo se například o liberecké obhájce Kalfuse a Kyselku.³⁰ Zároveň nalezneme mezi absolventy PŠP i řadu osob spojených s libereckými politickými procesy. Ze 154 absolventů³¹ PŠP jich 95 působilo jako okresní prokurátoři v České republice a 11 absolventů zastávalo funkci

25 PEJČOCH, Ivo a TOMEK, Prokop. *Agenti-chodci na popravě: kurýři západních zpravodajských služeb, popravení v letech 1949-1958*. Cheb: Svět křídel, 2010, ISBN 978-80-86808-88-8. s. 188.

26 K tématu více např.: KOUTEK, Ondřej. *Prokop Drtina: osud československého demokrata*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, ISBN 978-80-7429-069-5.

27 Alexej Čepička obvinil své předchůdce na ministerstvu, že „osoby nemajetné a společensky nevýznamné byly trestány mnohem přísněji a naproti tomu osoby majetné se společenskými vlivy unikaly spravedlivému potrestání.“ Podle jeho slov bylo z 132 509 případů souzeno pouze 21 340 a více než 110 000 trestu unikli. KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa. Alexej Čepička – dobová dramata komunistické moci*. Brno, 2011. ISBN 978-80-87474-22-8. s. 48.

28 KAPLAN, Karel, PALEČEK, Pavel. pozn. 11, s. 10, 11.

29 Po únoru 1948 bylo odstraněno 293 zaměstnanců, z toho 159 soudců a prokurátorů a 80 kancelářských úředníků a zřízenců, dále 54 vedoucích zaměstnanců u soudů a prokuratur 38 nahrazeno spolehlivými silami, byla kádrová situace před 1. prosincem 1948 pro tehdejší režim naprosto neuspokojivá. Pouze 6 % soudců a prokurátorů pocházelo z dělnické třídy a jen 5 % bylo členy KSČ. VOREL, Jaroslav, Alena ŠIMÁNKOVÁ, Lukáš BABKA a Monika KIPEŤOVÁ. *Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech. Díl II*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2004, Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-05-7. s. 110.

30 PORTMANN, Kateřina. *Liberec v únoru roku 1948 a v 50. letech 20. století*, rukopis 2017, s. 10.

31 Prokurátorů.

prokurátora v libereckém kraji.³² Jedním z libereckých prokurátorů byl i Oldřich Mejdr, který od roku 1950 působil jako krajský prokurátor v Liberci. V původním zaměstnání pracoval jako obchodní příručí. Od 1. ledna 1953 byl ustanoven na post náčelníka Správy nápravných zařízení Ministerstva národní bezpečnosti.³³ U KS Liberec působili i další absolventi PŠP. Vedle soudce Zdeňka Číhala, který dříve pracoval jako dělník se jednalo například o prokurátory Antonína Bugnu, Antonína Kosíka a Adolfa Pospíšila.³⁴

S prvními doklady zpolitizované justice jsme po únoru roku 1948 konfrontováni v souvislosti s obnovou činnosti retribučních soudů.³⁵ Oficiálně byla nutnost znovuzavedení retribučního soudnictví zdůvodňována nutností napravit chyby, především nedostatečné potrestání řady kolaborantů. Z výzkumů ale jasně vyplývá, že retribuce měla sloužit především jako mocenský nástroj komunistické strany k odstranění skutečných, domnělých či potencionálních odpůrců. To neznamena, že by v tomto období nedošlo k odsouzení řady reálných nacistických zločinců či kolaborantů. Kvůli jejich potrestání nebylo ale nutné obnovit činnost mimořádných lidových soudů. Podle tehdy platných zákonných opatření mohli být tito jedinci postaveni před instanci příslušných řádných soudů.³⁶

Přesto se konkrétní zneužití MLS k odstranění domnělých či skutečných odpůrců nového režimu nepodařilo až na několik výjimek zatím prokázat. Výskyt zmanipulovaných trestních řízení závisel z velké míry na aktivitě místních orgánů, a to ne v první řadě těch, které byly ze zákona kompetentní k úkonům trestního řízení, ale zejména na místní reprezentaci KSČ. Její politický zájem se promítl již při výběru obžalovaných. Jednoznačně k nim můžeme počítat některé kauzy projednávané před MLS v Hradci Králové³⁷ nebo odsouzení významného představitele národních socialistů Vladimíra Krajiny (v nepřítomnosti).³⁸

U libereckého MLS nelze doložit žádné přímé politické zneužití soudu, což neznamena, že se tak někdy nestalo. Z výzkumu Lozoviukové jasně vyplývá, že některé ze soudních spisů nejsou

32 KAPLAN, Karel a Pavel PALEČEK. pozn. 28, s. 196.

33 TOMEK, Prokop. *Dvě studie o československém vězeňství 1948-1989: Vývoj systému agenturní činnosti ve vězeňských zařízeních československého komunistického režimu 1948-1989*, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování, Praha 2001. ISBN 80-902885-0-2. s. 44.

34 MLÁDKOVÁ, Barbora, pozn. 20, s. 21.

35 Obecně k problematice tzv. druhé retribuice např. LOZOVIUKOVÁ, Kateřina. *Druhá retribuce. Činnost mimořádných lidových soudů v roce 1948*. In: *Soudobé dějiny*, Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 2005, č. 3-4, s. 586-625.

36 LOZOVIUKOVÁ, Kateřina. *Druhá vlna retribuice po únoru 1948 – případ Vladimíra Krajiny*, rukopis, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2017. s. 5.

37 K tématu více např.: JARKOVSKÁ, Lucie. *Ve službách ministerstva vnitra: JUDr. Jan Chudoba (1898-1983)*. Hradec Králové – Náchod, Ústav historických věd PdF UHK – Regionální muzeum Náchod, 2003, s. 99-106.

38 Vladimír Krajina byl v nepřítomnosti odsouzen MLS v Praze k trestu pětadvaceti let odnětí svobody, ztrátě občanské cti a jmění. Krajina byl obviněn ze spolupráce s nacisty, označen za konfidenta gestapa a spolupracovníka Karla Hermanna Franka. I když za okupace patřil k nejvýraznějším osobnostem domácího odboje. K jeho kauze nejnověji: LOZOVIUKOVÁ, Kateřina, pozn. 36.

zachovány v úplnosti. Jasným dokladem zpolitizování justice je pak pronikání politické rétoriky do soudních spisů, které byly v době tzv. první retribuice u libereckého soudu psány většinou strohým úředním jazykem. Na základě analýzy spisů, kterou Lozoviuková provedla, bylo u MLS Liberec v době tzv. druhé retribuice řešeno 57 kauz a odsuzující rozsudek byl vynesena ve 28 případech.³⁹ Za nejdůležitější proces lze považovat odsouzení zástupce Konrada Henleina Hermanna Neuburga.⁴⁰

Vedoucí komunisté původně počítali, že v rámci tzv. druhé retribuice bude odsouzeno desetitisíce osob, především politických odpůrců. Podle zpráv uložených v Archivu Kanceláře prezidenta republiky se v souvislosti s obnovenou retribuicí dostalo v Československu do vězení ale „pouze“ necelých 3 300 osob. Řada rozsudků, včetně absolutních trestů, byla vynesena v nepřítomnosti obviněného. Reálně pak k potrestání těchto osob ve většině případů nedošlo.⁴¹

Podle Lozoviukové velké plány tedy selhaly, není zcela jasné, jaké důvody k tomu vedly. Lze předpokládat, že společnost ani samotná komunistická strana nebyly ještě na tak masivní zneužití justice připraveny. Domnívá se, že narušení dosavadní profesionality soudního aparátu neproběhlo tak rychle, proces přeměny justice v poslušnou služku režimu potřeboval čas. Přes zmiňovanou „očistu“ justice nebyla tehdy dokončena rozsáhlá výměna soudců, žalobců a dalších lidí aktivních v justičním sektoru, kteří se dost pružně nepřizpůsobili novým požadavkům na politizaci justice, za „revoluční kádry“.⁴² MLS ukončily svou činnost poměrně brzy po převzetí moci komunisty, k 31. prosinci 1948. S prvními velkými politickými procesy se setkáváme až v roce 1949.⁴³

Za účelem ovládnutí justičního sektoru a jeho přeměně v úspěšný nástroj prosazování politiky vládnoucí moci bylo vydáno i několik zákonů. Jednalo se především o zákon č. 231/1948 Sb. na ochranu lidově demokratické republiky, jenž nahradil dosavadní zákon č. 50/1923 Sb. na ochranu republiky.⁴⁴ Tento zákon byl pak ještě několikrát zpřísněn. Vedle zákonných norem vznikly i nové instituce. Zákonem č. 232/1948, ze dne 6. října 1948 byl ustanoven Státní soud a státní prokuratura. Zákon č. 232/1948 Sb. porušil všechny dosud platné zákonné a morální principy justice, spravedlnosti a nezávislosti soudu. Další důležitou změnu v organizaci justice přinesl zákon č. 319/1948 Sb. ze dne 22. prosince 1948 o zlidovění soudnictví. V senátech soudů začali zasedat laici, „soudci z lidu“ (okresních, krajských soudů a u Nejvyššího soudu). Měli výraznou převahu v politickém rozhodování, a dokonce stejné pravomoci jako profesionální soudci. V roce 1950 jich

39 LOZOVIUKOVÁ, Kateřina, pozn. 20, s. 3-5.

40 K tomu více viz: NPÚ, ÚOP v Liberci, *FONTES NISSAE XIII* 2, 2013. s. 9

41 KOČOVÁ, Kateřina, *Druhá retribuice. Činnost mimořádných lidových soudů v roce 1948*, in: *Soudobé dějiny* 12, 2005, č. 3-4, s. 586-619

42 LOZOVIUKOVÁ, Kateřina, pozn. 36, s. 3-5.

43 KOČOVÁ, Kateřina, pozn. 41, s. 606.

44 VOREL, Jaroslav a Alena ŠIMÁNKOVÁ, pozn. 13, s. 13-15.

působilo v této funkci 36 698, ale už o čtyři roky později pouhých 19 000.⁴⁵ Dělničtí soudci, prokurátoři a soudci z lidu tvořili významnou skupinu, která mohla kontrolovat a pevně ovládat komunistickou justici. Tohoto chtěl docílit Alexej Čepička pomocí prosazení vedoucí strany, „*spravedlnost se stává součástí bezpečnostní politiky státu.*“⁴⁶

Tehdejší justiční aparát byl zcela řízen komunistickým režimem, kde každý jednotlivec měl přesně daný úkol, který musel splnit bez ohledu na vlastní názor. Manipulace právem byla nedělitelnou součástí doby. Vše se podřizovalo zájmu tehdejšího režimu a jeho elit. Všichni soudci a prokurátoři konali svou roli v soudních řízeních pod reálnou hrozbou trestu či represe. Soudci vynášeli rozsudky nikoliv podle viny odsouzených, ale podle zájmu systému nebo po předem nastaveném rozhodnutí. Prokurátoři se snažili dokázat vinu obviněného a dosáhnout toho, aby své skutky (ať zkreseně do trestné podoby) doznali.⁴⁷ Ti měli velice rozsáhlé pravomoce, jelikož kontrolovali nejen veškerou moc výkonnou, ale i soudní.⁴⁸ Dále se účastnili tzv. Akci K a dokonce jednání tzv. bezpečnostních pěttek.⁴⁹

Podobu politických procesů v mnou zkoumaném období roku 1956 výrazně ovlivňoval tehdejší ministr vnitra Rudolf Barák.⁵⁰ Narodil se 11. května 1915 v Blansku. Od roku 1945 se stal funkcionářem KSČ na Brněnsku. V roce 1953 se stal ministrem vnitra, kde působil až do roku 1961. Teoreticky byl v politické rovině odpovědný prvním tajemníkovi Antonínu Novotnému, jako člen předsedy vlády V. Širokému. V důsledku mocenského boje s A. Novotným byl začátkem února 1962 zatčen, zbaven všech funkcí a v dubnu 1962 odsouzen na základě vykonstruovaných obvinění k 15 letům vězení.⁵¹ Začátkem roku 1968 byl propuštěn a v červenci téhož roku zrušil Nejvyšší soud původní rozsudek jako nezákonný. V následujících letech pracoval nejprve v tiskárně, poté jako skladník. Do politického života se již nevrátil. Zemřel 12. srpna 1995 v Praze.⁵²

Jeho jméno je zároveň spjato i s první revizí politických procesů v letech 1954-1957. Činnost tzv. Barákoví komise limitoval mimo jiné fakt, že sám Barák se na výrobě politických procesů podílel. Úkol komise spočíval v pouhém prošetření výše trestu, o vině odsouzených se nepochybovalo. Pozornost byla věnována pouze kauzám s členy komunistické strany. Následné pokusy o rehabilitaci politicky odsouzených v 50. letech 20. století proběhly v kontextu činnosti

45 VOREL, Jaroslav, Alena ŠIMÁNKOVÁ, Lukáš BABKA a Monika KIPEŤOVÁ, pozn. 29, s. 167.

46 KAPLAN, Karel, pozn. 10, s. 100.

47 KUKLÍK, Jan. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009, ISBN 978-80-7201-741-6. s. 635.

48 Například velice známý proces s M. Horákovou a spol. nebo s R. Slánským a spol. VOREL, Jaroslav, Alena ŠIMÁNKOVÁ, Lukáš BABKA a Monika KIPEŤOVÁ, pozn. 29, s. 15.

49 KAPLAN, Karel, pozn. 10, s. 88.

50 TOMEK, Prokop. *Život a doba ministra Rudolfa Baráka*. Praha: Vyšehrad, 2009, Moderní dějiny. ISBN 978-80-7021-982-9. s. 69.

51 TOMEK, Prokop, pozn. 50, s. 115.

52 TOTALITA [online]. 2017. [vid. 18. 3. 2017]. Dostupné z: www.totalita.cz/vysvetlivky/obarakr.php

komise ministra Koldera a v době tzv. pražského jara.⁵³ Tento pozitivní trend byl pak zastaven s nástupem tzv. normalizace a k rehabilitaci většiny politických vězňů pak reálně došlo až po pádu režimu v listopadu 1989.

4 Státní soud a Liberec

Jak již bylo uvedeno, za účelem realizace politických procesů vznikly i nové instituce. Za stěžejní lze považovat Státní soud a Státní prokuraturu. Zároveň se vznikem Státní prokuratury byla dne 1. září 1949 zcela zrušena funkce vyšetřujícího soudce. Velice důležitým a zásadním pravidlem výkonu soudní moci byl třídní přístup. Soudy byly nuceny zjišťovat třídní původ obžalovaných a přihlížet k němu. Tudíž neexistovala rovnost před zákonem. Dělník měl být souzen mírněji než „kapitalista.“⁵⁴

Státní prokuratura v letech 1948 až 1952 obžalovala celkem 21 945 osob, z nichž většina byla odsouzena.⁵⁵ U 234 osob byl vykonán trest smrti, z toho ve 189 případech pro politické trestné činy.⁵⁶ Československý prezident Klement Gottwald⁵⁷ udělil za dobu své funkce 17 odsouzeným Státním soudem milost za „protistátní“ činnost a v jednom případě za vraždu.⁵⁸

Státní soudy sehrávaly stěžejní roli v realizaci tzv. monstrprocesů, jež doprovázela výrazná politická propaganda. Cílem tzv. monstrprocesů nebylo pouhé odsouzení obviněných. Jejich nedílnou součástí se stal i výchovně politický aspekt, veřejnost měla být přesvědčena o velezrádné činnosti svých spoluobčanů. Zároveň měly tyto kauzy, upozornit obyvatele státu, že jakékoliv aktivity vůči novému režimu, budou tvrdě trestány. I z těchto důvodů mohl Státní soud zasedat v případě potřeby kdekoliv v republice. V roce 1950 tak přenesl svou působnost i do Liberce, kde v sále PKO proběhl klasický monstrproces nazývaný jako Emil Weiland a spol.⁵⁹ Jednalo se o jeden z

---

53 KAPLAN, Karel, PALEČEK, Pavel, pozn. 28, s. 60.

54 KAPLAN, Karel, PALEČEK, Pavel, pozn. 28, s. 210.

55 KAPLAN, Karel, PALEČEK, Pavel, pozn. 28, s. 20.

56 ČERMÁKOVÁ, Veronika, pozn. 21, s. 18.

57 Ve funkci prezidenta působil od 14. června 1948 do 14. března 1953.

58 LIŠKA, Otakar. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2. opr. a rozš. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006, Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-09-X. s. 36.

59 Okrajový proces Emil Weiland a spol. se konal v Liberci od 18.- 21. července 1950 v sále v PKO Lidové sady. Ke kauza více např.: JOKLOVÁ, Kateřina, pozn. 17.

tzv. okrajových procesů navazujících na kauzu známou jako Milada Horáková a spol.⁶⁰ Celkem bylo obviněno 16 osob za trestný čin velezrady, a kromě Antonie Svobodové i ze špionáže. Celá skupina byla definována jako teroristická organizace, která se prý snažila o státní převrat. Mezi odsouzenými nalezneme i několik výrazných postav poválečného, politického, hospodářského a společenského života Liberce. V Praze odsoudil Státní soud na 12 let bývalého libereckého poslance Josefa Veverku.⁶¹

Činnost Státního soudu a prokuratury byla ukončena na konci roku 1952, jeho pravomoci převzaly především příslušné Krajské soudy. K jejich instancím přešla i část personálů, který o Státního soudu působil. V Liberci se jednalo například o prokurátora Antonína Kosíka (absolvent PŠP).⁶² U Státního soudu v Praze zůstalo 36 nevyřízených případů, u brněnského a bratislavského oddělení po 14 případech. Přesný počet odsouzených osob z Liberce Státním soudem není zatím znám.⁶³

---

60 K tématu více např.: DVORÁK, Miroslav, ČERNÝ, Jaroslav. *Žoldnéři války: soudní proces s dr. Horákovou a spol.* V Praze, Mír, 1950.

61 K jeho kauze více: KOLOCOVÁ, Petra. *Politické procesy 50. let-kauza Josef Veverka*. Bakalářská práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2012. s. 37, 38.

62 VOREL, Jaroslav, Alena ŠIMÁNKOVÁ, Lukáš BABKA a Monika KIPETŮVÁ, pozn. 29, s. 44.

63 VOREL, Jaroslav, Alena ŠIMÁNKOVÁ, Lukáš BABKA a Monika KIPETŮVÁ, pozn. 13, s. 132

5 Krajský soud v Liberci

Po ukončení činnosti Státního soudu roku 1953 byly liberecké kauzy převzaty Krajským soudem v Liberci. Podle dosavadního výzkumu projednal Krajský soud v Liberci v letech 1953-1956 kauzy 424 osob, z nich bylo 380 odsouzeno, z toho tři k trestu doživotí, zbývajících 377 osob celkem ke 2 701 letům a jednomu měsíci odnětí svobody.⁶⁴ Ve velké míře se jednalo o menší kauzy. Odsouzení byli vedle aktivních bojovníků proti režimu (např. kauza Josefa Veverky), například osoby, jejichž jediným proviněním bylo to, že ve volném čase vykládaly osud z karet.⁶⁵

Za proces, který překročil svým významem rámec regionu, lze považovat tzv. akci Kluky, která směřovala do řad odpůrců kolektivizace venkova. V rámci této kauzy bylo odsouzeno 36 osob, jež byly označeny za tzv. kulaky.⁶⁶ Státní bezpečností v Liberci došlo k uměle vyvolané a řízené „odbojové činnosti“ těchto osob, které byly následně odsouzeny a jejichž kauzy doprovázela výrazná mediální pozornost. Mimosoudními rozhodnutími byli vyhnáni i rodinní příslušníci z jejich usedlostí. I když zločinnost jednání StB byla známa již v roce 1956, došlo k obnově procesu až po pražském jaru v roce 1969. Nakonec pachatelé zločinu nebyli potrestáni.⁶⁷

Významnou politickou osobností Liberce, aktivním členem sociální demokracie, novinářem a poslancem byl Josef Veverka. Během svého života ho komunistická justice několikrát soudila. Narodil se 4. února 1903 v Nymburku. V roce 1937 se přestěhoval do Liberce. V období okupace byl dvakrát vězněn. Po roce 1945 patřil mezi důležité představitele města Liberec, kde byl pověřen národní správou tiskárny Cíl a stal se šéfredaktorem deníku Národní fronty.⁶⁸ Společně s dalšími sociálními demokraty byl odsouzen v souvislosti s procesem Milady Horákové a spol. Před tím byl již dvakrát zatčen a jak už bylo uvedeno výše Státním soudem v Praze odsouzen dne 5. srpna 1950 za velezradu ke 12letům odnětí svobody. Spolu s ním bylo odsouzeno dalších 13 osob (11 mužů a 2 ženy) celkem dostaly trest ve výši 144 let a 6 měsíců. V roce 1954 byl znovu odsouzen KS v Liberci společně s devíti lidmi v procesu Urbánek a spol. za členství v údajné protistátní skupině, která začala fungovat hned po únoru roku 1948. Za tuto velezradu dostal trest na doživotí. Josef Veverka byl podmíněčně propuštěn 28. ledna 1964, zemřel 18. října 1971 v Liberci.⁶⁹

Nyní zaměříme detailnější pozornost na činnost KS v Liberci v roce 1956.

---

64 LOZOVIUKOVÁ, Kateřina, pozn. 36, s. 4.

65 LOZOVIUKOVÁ, Kateřina, pozn. 36, s. 4, 5.

66 K tématu více a viz: MLÁDKOVÁ, Barbora, pozn. 19, s. 223-243.

67 MLÁDKOVÁ, Barbora, pozn. 19, s. 223-243.

68 KOLOCOVÁ, Petra, pozn. 61, s. 37, 38.

69 KOLOCOVÁ, Petra, pozn. 61, s. 39.

5.1 Krajský soud v Liberci v roce 1956

V roce 1956 bylo Krajským soudem v Liberci odsouzeno celkem 45 lidí z toho 42 mužů. Nejdelší výkon trestu dostal Václav Bek⁷⁰ a Jaroslav Hlavatý⁷¹. Oba byli odsouzeni na 13 let odnětí svobody. První z důvodu rozkrádání národního majetku a druhý za údajnou sabotáž.⁷² Muži jménem Augustin Deoto udělil v tomto roce Krajský soud v Liberci nejkratší trest a to ve výši 6 měsíců odnětí svobody za údajné sdružování proti republice.⁷³ Většina mužů v tomto roce byla odsouzena v produktivním věku svého života.⁷⁴ Václav Kalkus se stal nejstarším odsouzeným, v době procesu mu bylo 59 let a dostal trest ve výši 12 let.⁷⁵ Miloslav Kunst z Jiřikov se stal nejmladším vězněm, v době odsouzení dosáhl 18let. Soud ho poslal do vězení na 9 let za čin obecného ohrožení. Po odvolání se mu trest snížil na 6 let.⁷⁶

V roli prokurátorů vystupovali v tomto roce čtyři muži a to Jaroslav Nový, Antotnín Bugno, Adolf Pospíšil a již zmiňovaný Antoník Kosík, poslední tři jmenovaní patřili mezi absolventy PŠP.⁷⁷ Adolf Pospíšil se vyučil zámečnickem. Antonín Kosík před nástupem na PŠP pracoval jako pomocný zřízenec. Jaroslav Nový působil u libereckého soudu již od roku 1953 a patřil k nejaktivnějším prokurátorům, v roce 1956 se podílel na 15 případech.⁷⁸ Jako předsedové soudních senátů působili v roce 1956 František Hruša, Anastazie Kleandrová a Zdeněk Číhal. František Hruša a Zdeněk Číhal, působili u KS v Liberci stejně jako Kosík již od roku 1953. Číhal, původní profesí dělník, začal PŠP navštěvovat ve svých 28 letech. Z pozice řadového soudce v Liberci se postupně vypracoval na post náměstka ministra spravedlnosti. Jeho hvězdná kariéra utrpěla až v době pražského jara, kdy byl v dubnu 1968 označen za hybnou páku ministerstva spravedlnosti a odvolán z funkce. Bez větší újmy se dožil převratu v listopadu 1989, zemřel jako důchodce v 90. letech 20. století.⁷⁹

---

70 Bek Václav narozen dne 7. března 1910 v době jeho odsouzení měl trvalé bydliště v Dolní Podluží. Pracoval jako řezník a závozník. Značka jeho spisu je T40/60. Viz ve 12. příloze v práci: ČERMÁKOVÁ, Veronika, pozn. 21, s. 141.

71 Hlavatý Jaroslav narozen dne 29. května 1922 v Hejně, v okrese Horažďovice. V době jeho odsouzení měl trvalé bydliště v Hrádku nad Nisou. Byl zaměstnán jako ředitel závodu. Značka jeho spisu je T44/60. ČERMÁKOVÁ, Veronika, pozn. 21, s. 141.

72 ČERMÁKOVÁ, Veronika, pozn. 21, s. 141.

73 Deoto Augustin narozen dne 14. července 1900 v Tovačově. V době jeho odsouzení měl trvalé bydliště v Praze. Byl zaměstnán jako strážný u posádkové vojenské správy. Značka jeho spisu je T8/56. ČERMÁKOVÁ, Veronika, pozn. 21, s. 141.

74 Nejčastěji byli souzeni ve věku 34 let, tedy narození v roce 1922, např. Daniel Václav, Frančíák František, Hlavatý Jaroslav a další. ČERMÁKOVÁ, Veronika, pozn. 21, s. 141-143.

75 Kalkus Václav odsouzen společně se svým příbuzným Miroslavem Kalkusem. Narozen dne 6. července 1897 v Třetí. V době jeho odsouzení měl trvalé bydliště v Újezdu pod Troskami. Byl zaměstnán jako vedoucí firmy. Značka jeho spisu T43/60. ČERMÁKOVÁ, Veronika, pozn. 21, s. 141.

76 ČERMÁKOVÁ, Veronika, pozn. 21, s. 141.

77 LOZOVIUKOVÁ, Kateřina, pozn. 36, s. 5.

78 DOUBOVÁ, Veronika, pozn. 22, s. 48.

79 PORTMANN, Kateřina, pozn. 30, s. 5.

6 Ženy odsouzené KS v Liberci v roce 1956

Po únoru roku 1948 se politická perzekuce a represe nevyhnula ani ženám. V době fungování Státního soudu (1948-1952) bylo odsouzeno asi 2 238 žen z celkového počtu 27 tisíc osob.⁸⁰ Mezi nejznámější vězněné ženy patřila bezesporu Milada Horáková.⁸¹ Tato významná představitelka ženského emancipačního hnutí, odbojářka proti nacistickému režimu, poslankyně za stranu národně socialistickou byla v roce 1950 v jednom z největších politických procesů odsouzena k trestu smrti a následně popravena. Mezi politickými vězeňkyněmi nalezneme jak aktivní odpůrkyně komunistického zřízení po únoru roku 1948, tak i ženy, jejichž jediným proviněním byl jejich původ. Mezi odsouzenými ženami nalezneme početnou skupinu manželek mužů, kteří se jevíli režimu jako nebezpeční. Ženy tak byly často perzekuovány ne za činy vlastní, ale činy svých manželů. Odsouzeny byly intelektuálky (např. Růžena Vacková)⁸², političky (např. Fráňa Zemínová)⁸³, ženy sedláků, živnostníků i matky v domácnosti. Ženské vězeňství vykazuje určitá specifika, proti ženám bylo ve zvýšené míře používáno tzv. sexualizovaného násilí.⁸⁴ Ženy se zároveň musely často výrazně více vyrovnat se skutečností, že byly odtrženy od svých dětí. Věznění narušilo v řadě případů trvale vztahy mezi matkou a dítětem a poznamenalo jejich životní osudy do budoucna.⁸⁵

Liberecký KS odsoudil v letech 1953 až 1956 celkem 56 žen. V rámci mé bakalářské práce jsem se zaměřila na kauzy tří z nich (Arnoštka Jeriová, Jarmila Suchardová a Alena Kašparová). Všechny byly odsouzené v roce 1956. Kresličku Arnoštku Jeriovou poslal soud za vyzrazení hospodářského tajemství do ciziny na 14 měsíců do vězení. Většinu svého trestu si odpykala v NPT v Želiezovce na Slovensku. Nejdější trest si měla odpykat Jarmila Suchardová, která byla

80 Totalita.cz [online]. 2017. [vid. 20. 6. 2017]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_hist_zeny.php

81 K tématu více např.: KOUROVÁ, Pavlína a Petr KOURA, pozn. 18.

82 Růžena Vacková se narodila dne 23. dubna 1901. Byla historičkou mění a divadelní kritičkou. Podporovala prezidenta Edvarda Beneše a tím si znepřátelila komunistický režim. V roce 1951 byla zatčena a následně odsouzena v procesu Mádr a spol. za vyzvědačství a velezradu na 22 let odnětí svobody. Rehabilitace dosáhla v roce 1969. Také se stala signatářkou Charty 77. Zemřela v roce 1982 ve věku 81 let. K tématu více: ŠTRÁFELDOVÁ, Milena. *Trestankyně: příběh Růženy Vackové*. Praha: Mladá fronta, 2016. ISBN 978-80-204-3999-4.

83 Františka Zemínová narozena dne 15. srpna 1882 byla představitelkou národně socialistické strany. Zastávala funkci poslankyně československého parlamentu za národní socialisty. Po únorovém převratu roku 1948 z politického života odešla, ale i přesto byla roku 1949 odsouzena v monstrprocesu známém jako Milada Horáková a spol. ke dvaceti letům odnětí svobody. Při velké amnestii byla roku 1960 propuštěna. Zemřela v roce 1962. K tématu více např.: BURSÍK, Tomáš. "Národu jsem vždy věrně sloužila a vědomě nikomu škodu neučinila". *Františka Zemínová (1882-1962)*. In: *Securitas imperii. Sborník k problematice bezpečnostních služeb. Agent Hračka. Smrt na hranicích. Rozpuštění Lidových milic. Laušman v Bělehradě. X. správa SNB*. Praha: Themis 14, (2006) s. 271-280.

84 K tématu více: AMESBERGER, Helga, Elfriede JELINEK, Katrin AUER a Brigitte HALBMAYR. *Sexualizované násilí: ženské zkušenosti z nacistických koncentračních táborů*. Praha: BB art, 2005. ISBN 80-7341-585-2.

85 K tomu více např.: ROUBÍKOVÁ-ŠVEHLOVÁ, Jana. *Dcery nepřátel státu: psychologický odkaz*. Praha: Columbus, 2011. ISBN 978-80-87588-03-1.

odsouzena společně s Alenou Kašparovou, a to ještě se dvěma muži v kauze Sucharda Josef a spol.⁸⁶ Jarmila Suchardová dostala trest ve výši tří let za pomoc k vyzvědačství. Naproti tomu si Alena Kašparová⁸⁷ za stejné provinění vynesla rozsudek odnětí svobody na 2 roky. Jarmila Suchardová⁸⁸, stejně jako A. Jeriová⁸⁹, si převážnou část trestu odpykala v NPT v Želiezovci na Slovensku

Všechny tři⁹⁰ jmenované byly nejdříve internovány v liberecké vazební věznici č. 1. Historie této věznice sahá až do roku 1877, kdy byla postavena podle plánu vrchního rady Johanna Kaura. V tomto roce věznice sloužila pouze k účelu výkonu vazby. V roce 1931 došlo k rozšíření působnosti věznice. Mohli zde být umístěni i političtí vězni. V době nacistické okupace Němci ponechali působnost soudu i věznice v Liberci. Během 2. sv. války tu byly vězněni osoby, které se provinily lehčími trestnými činy. V tomto zařízení, při zemském soudu, nesídlilo gestapo, takže zde neprobíhalo mučení ani popravy lidí, kteří byli gestapem stíháni.⁹¹

Po válce zasedal v této budově Mimořádný lidový soud, který se zabýval potrestáním válečných zločinců a kolaborantů. Za dobu své činnosti odsoudil zhruba 1400 lidí, z nich osm k trestu smrti.⁹² Po únoru 1948 byly v prostorách věznice internováni političtí vězni a sídlil zde Krajský soud. Věznice fungovala až do roku 1958, kdy byla zrušena, v prostorách věznice se poté nacházel Krajský a okresní archiv.⁹³ Dnes budova plní opět funkci věznice i soudu.

Po samotném odsouzení byly všechny tři ženy převezeny z liberecké vazební věznice č. 1 do věznice č. 2 v Praze-Pankrác. Tato část věznice byla vedena jako nápravně výchovný ústav (dále jen NVÚ). Objekt pankrácké věznice byl dostavěn v roce 1889 a zprovozněn k výkonu trestu vězení a žaláře jako mužská věznice. Od roku 1926 bylo její využití pro vazební účely Zemského trestního soudu v Praze jako náhrada za zrušenou soudní věznici na Karlově náměstí. Od této doby se tu mohly vykonávat tresty smrti oběšením. V roce 1949 zde fungovala nejen soudní vazba, ale dalších

---

86 Alena Kašparová, Jarmila Suchardová byly souzeny společně s Josefem Suchardou (odsouzen za pomoc k vyzvědačství na 4 roky) a Josefem Šilhánem (odsouzen též za pomoc k vyzvědačství na 3 roky a 5 měsíců). SOA v Litoměřicích, Krajský soud Ústí nad Labem, zn. T10/56. s. 5.

87 Alena Kašparová v době výkonu trestu dosáhla 28 let. Byla bezdětná a svobodná. Žila se svou matkou v Jablonci nad Nisou. SOA v Litoměřicích, Krajský soud Ústí nad Labem, zn. T10/56. Vyšetřovací spis Aleny Kašparové. s. 2.

88 Jarmila Suchardová bylo v době výkonu trestu 31 let. Už byla několik let rozvedená s Josefem Suchardou se kterým měla sedmiletého syna Petra. V době zatčení a následného odsouzení Suchardových byl jejich syn Petr předán do výchovy otcových rodičů. Suchardová se krátce před zatčením stihla zasnoubit s Jaroslavem Volavkou. SOA v Litoměřicích, Krajský soud Ústí nad Labem, zn. T10/56. Vyšetřující spis Jarmily Suchardové. s. 2-6.

89 Arnoštka Jeriová bylo v době výkonu trestu 49 let. Byla svobodná a žila se svým synem Janem. Dcera Zuzana Faconová žila s manželem a dcerou Soňou (později Kalinovou) v Mšenu nad Nisou 163, okres Jablonec nad Nisou. Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016).

90 Arnoštka Jeriová, Jarmila Suchardová a Alena Kašparová.

91 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR [online]. 2017. [vid. 19. 4. 2017] Dostupné z: <http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-liberec-79/informacni-servis-1592/historie-veznice-659/>

92 LOZOVIUKOVÁ, Kateřina, pozn. 35, s. 609.

93 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR [online]. 2017.[vid. 20. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-liberec-79/informacni-servis-1592/historie-veznice-659/>

78 cel uzavřeného vyšetřovacího oddělení Krajského velitelství StB Praha.⁹⁴

V této věznici bylo v době retribuice a po komunistickém převratu znovu zřízeno popravistiště, které bylo od roku 1954 jediné v Československu. Do sametové revoluce zde bylo popraveno 152 odsouzených. Popravy se odehrávaly na dvorku věznice. Mezi popravenými byl i tehdejší generální tajemník KSČ, Rudolf Slánský, dále jediná popravená žena dr. Milada Horáková nebo plzeňský dozorce Čeněk Petelík a pankrácký dozorce Jan Horáček.⁹⁵ Vladivoj Tomek byl posledním popraveným z politických důvodů dne 17. listopadu 1960. V pankrácké věznici fungovalo i nemocniční oddělení, kde byly ošetřovány všechny vězeňkyně a vězni z celého Československa. Dne 7. prosince 1957 zde zemřela Elfrýda Geiferová, která byla souzená KS v Liberci v procesu s dr. Josefem Veverkou.⁹⁶

Většina odsouzených si přála ve výkonu trestu pracovat. Bylo tomu tak i u dvou žen (u Arnoštky Jeriové a Jarmily Suchardové) odsouzených KS v Liberci v roce 1956. Arnoštce Jeriové soud dne 5. července 1956 vyhověl, a proto byla eskortována z věznice č. 2 v Praze do NPT č. 2 Želiezovci na jihu Slovenska, kde si odpykala zbytek trestu.⁹⁷ Jarmila Suchardová byla dne 30. ledna 1957 též převezena do NPT v Želiezovci.⁹⁸ Nápravní pracovní tábor (dále jen NPT) v Želiezovcích na Slovensku byl určen výhradně pro ženy a fungoval od 18. prosince 1952. Tento tábor leží nedaleko maďarských hranic, kde bylo nedostatek pracovních sil v zemědělství. Vězeňkyně tu proto byly nuceny pracovat na polích. Také Dagmar Šimková⁹⁹ si v NPT Želiezovcích odpykávala část svého trestu, který jí byl uložen ve výši 15let odnětí svobody. Dokonce o tomto místě napsala svědectví, kde srovnávala odsouzené ženy a muže zbavené svobody v československých vězeňských zařízeních. Podle její zkušenosti má žena na rozdíl od muže¹⁰⁰ „nějak silněji vyvinutý instinkt přežítí. Ať je kdekoliv, začne si budovat své vlastní prostředí, ví jak na to.“¹⁰¹ Z těchto míst se pokusila utéct a po jejím chycení byla odsouzena na další 3 roky.¹⁰² Nejen v Želiezovci se pracovalo v zemědělském průmyslu, dále k takovým to místům patřily NPT Doksy, Trnovec a Sýrovice.¹⁰³

94 S kapacitou až 360 osob.

95 HISTORICKÁ PENELOGIE: časopis pro historickou penologii. Praha: Kabinet dokumentace a historie VS ČR, 2006, 2 sešity, s. 9.

96 DOUBOVÁ, Veronika, pozn. 22, s. 26 a více k tématu s. 61.

97 SOA v Litoměřicích, Krajský soud Ústí nad Labem, zn. T10/56, příložený list o výkonu trestu.

98 NA, fond V-Liberec, vyšetřovací spis Jarmily Suchardové, sign T3/56, výkon trestu. s. 1.

99 Více ve vzpomínkách o NPT Želiezovcích: ŠIMKOVÁ, Dagmar, pozn. 6.

100 BURSÍK, Tomáš. *Ztratily jsme mnoho času-- Ale ne sebe!: životy politických vězeňkyň v československých věznicích padesátých a šedesátých let dvacátého století*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2006. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-25-1. s. 25.

101 ŠIMKOVÁ, Dagmar, pozn. 6, s. 16.

102 BLÁHOVÁ, Ivana, BLAŽEK, Lukáš, KUKLÍK Jan, ŠOUŠA Jiří a kolektiv: *Oběti komunistické spravedlnosti*. Praha 2013. ISBN 978-80-87284-48-3. s. 269

103 TOTALITA [online]. 2017.[vid. 18. 3. 2017] Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_01.php

7 Kauza Arnošky Jeriové

7.1 Život před zatčením

Arnoška Jeriová (rozená Hitmmanová) se narodila dne 20. ledna 1907 v Dolním Maxově¹⁰⁴, do německy mluvící rodiny. Její znalost češtiny byla omezená.¹⁰⁵ Otec, Gustav Hitmman byl hodinářem. Matka Ema, rozená Kolischová, se starala o děti a domácnost. Arnoška nejdříve vystudovala 8 tříd obecných a pak si dne 30. listopadu 1922 dodělala kurz stenografie.¹⁰⁶ Této profesi se v budoucnu nevěnovala.¹⁰⁷ Od dětství měla spoustu zájmů, a to především v oblasti sportu a umělecké činnosti. V zimě trávila čas na lyžích, dokonce dne 20. března 1927 vyhrála první místo v jarním běhu na běžkách v Liberci.¹⁰⁸ Dále ráda malovala a později se svému koníčku mohla věnovat i v zaměstnání, jelikož pracovala, jako průmyslová malířka.¹⁰⁹

Arnoška se 7. prosince 1929 po krátké známosti provdala za Jana Jerie, německého obchodníka s obilím. Oba byli vášniví sportovci, a především v zimě trávili mnoho času na horách.¹¹⁰ Manželé se odstěhovali do Liberce, kde si koupili vilu v Žitavské ulici č. p. 16.¹¹¹ Arnoška přestala po sňatku chodit do práce a věnovala se domácnosti, kde jim také pomáhala hospodyně. Narodily se jim dvě děti, dcera Zuzana Jeriová (později Faconová) a syn Jan Jerie.¹¹² Za doby okupace se rodině nevyhnula rasová perzekuce. Matka Arnošky byla podle Norimberských zákonů označena za židovku, její dcera za židovskou míšenku.¹¹³ O jejím údajném židovském původu není více známo. Jedním z mála dochovaných dokladů je poválečný dokument z Úřadu práce, ve kterém byla charakterizována jako „položidovka“: „*potvrzuji tímto, že Gestapo shora uvedeném úřadu hlásila Jeriová Erna, narozena 20. ledna 1907 v Dolním Maxově bytem v Liberci Žitavská 16, jest položidovka*“.¹¹⁴

104 V okrese Jablonec nad Nisou, Sokolí ulice čp. 35, viz: SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 1.

105 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016).

106 Soukromý archiv Soni Kalinové – Potvrzení o kurzu stenografie Arnošky Jeriové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016) (viz příloha 3).

107 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016).

108 Soukromý archiv Soni Kalinové – Diplom z roku 1927 (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016), (viz Příloha).

109 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016).

110 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 2. února 2016).

111 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnošky Jeriové, sign. V-413/L, s. 5

112 Dcera se narodila 10. října 1931 a zemřela 4. září 2003. Syn Jan se narodil 9. prosince 1936 a zemřel po pádu ze slovenského hradu u Žiliny dne 23. srpna 2014. Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2017)

113 Soukromý archiv Soni Kalinové – Osvědčení o náboženském vyznání židovství Emy Kolischové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2017)

114 Soukromý archiv Soni Kalinové –Potvrzení o položidovství Arnošky Jeriové ze dne 19. května 1945 (Jablonec

Arnoštka i její rodiče¹¹⁵ mohli v Československu zůstat, z jakých důvodů není zcela zřejmé. Před deportací obě asi pravděpodobně ochránila jejich manželství s německými muži. Od 2. listopadu 1944 až do konce 2. světové války byla z příkazu německé tajné policie na základě persekčního zákona, pronásledována z důvodů rasových a politických. Na základě toho byla nasazena k nedůstojné a „špinavé práci“ u fy. Erich Sickert & spol., v Růzodol I, „*práce, které jmenovaná byla nucena vykonávat, byly jedny z nejtěžších a byly přísně pracovním úřadem a Gestapem kontrolovány.*“¹¹⁶

Po roce 1945 byla Arnoštka a její rodiče ušetřena z poválečného odsunu. Lze předpokládat, že s nimi vzhledem k rasové perzekuci bylo zacházeno jako s tzv. antifašisty¹¹⁷ a tak mohli v Československu zůstat. Nelze vyloučit i možnost, že byli z odsunu vyňati jako tzv. specialisté¹¹⁸. Postavení německého obyvatelstva v Československu bylo hluboce poznamenáno realizací plánu obnovit republiku jako národní stát Čechů a Slováků bez „neslovanských“ menšin. Požadavek uskutečnit hromadné vysídlení většiny Němců z československého území byl za války formulován v prostředí domácího odboje a posléze akceptován všemi jeho složkami.¹¹⁹ V této době byli němečtí partneři ze smíšených manželství¹²⁰ postaveni na úroveň ostatních Němců, vyvlastnění a vykázení ze země.¹²¹ Řada jejich známých, blízkých i rodinných příslušníků byla z Československa vystěhována v rámci poválečného odsunu.¹²² Z Československa odešel i její bratr Alfred, který bude hrát v následujícím životním osudu Arnoštky Jeriové významnou roli. Proto se za ním Arnoštka

---

nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016) (viz příloha 7)

115 Oba její rodiče ve svém stáří dožili v Josefově dole, kde měli malý domeček. Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016). (viz příloha -)

116 Soukromý archiv Soni Kalinové – Potvrzení Arnoštky Jeriové o jejím nasazení za 2. světové války ze dne 31. srpna 1945, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2017) (viz příloha 6)

117 Němečtí antifašisté byli v době druhé světové války odpůrci proti nacismu. Po ukončení války vznikali antifašistické komise, které udělovali občanům antifašistické legitimace. Ty je měli chránit před odsunem a též mohli získat československého státního občanství. Po odsunu německého obyvatelstva z ČSR na území Československa většinou zbyli jen antifašisté, nepostradatelní odborníci, rodinní příslušníci ze smíšených manželství. Jmenovaní v roce 1953 získali československé státní občanství. ARBURG Adrian, STANĚK Tomáš. *Vysídlení Němců a proměny Českého pohraničí 1945- 1951. Díl II., svazek 1, Duben srpen/září 1945: "Divoký odsun" a počátky osídlování.* 1. vyd. Ve Středoklukách: Zdeněk Susa 2011. ISBN 978-80-86057-67-5. s. 157-161.

118 Úlevy v opatřeních vůči Němcům byly poskytovány od léta roku 1945 tzv. Specialistům. Tedy významným průmyslovým odborníkům, úředníkům a dělníkům. Ti získali průkaz o prozatímní nepostradatelnosti, na jehož základě nebyli zahrnuti do odsunu. Těchto osob bylo celkem 67 982. Tímto byli postaveni na úroveň antifašistů. Směrnice o úlevách se nevztahovala na Němce pracující v zemědělství. Více: STANĚK, Tomáš – *Odsun Němců z Československa 1945-1947*, Praha, 1991. s. 280-298.

119 STANĚK, Tomáš. *Německá menšina v českých zemích: 1948-1989.* Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1993. ISBN 80-85241-29-3.s. 64.

120 Arnoštka Jeriová byla označena jako položidovka.

121 ENGELMAN, Isa. *Židé v Liberci, k dějinám obyvatel města pod Ještědem.* Liberec, 2007. ISBN: 978-80-239-9169-7 s. 184-185.

122 Vyhrocená nálada po druhé světové válce vůči Němcům se nevyhnula ani osobám v Liberci, kde dne 20. června 1945 v Matoušově ulici bylo zavražděno osm lidí, manželka, dcera a tchýně antifašisty Rudolfa Rottera. Více k tématu: IDNES [online]. Praha, 2008 [vid. 15. 6. 2017] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nemecti-antifasiste-hrdinove-na-obtiz-dxt-domaci.aspx?c=A080423_121848_domaci_itu

snažila vystěhovat do Spolkové republiky Německo, ale žádost ji byla vždy zamítnuta.¹²³ Českoslovenští Němci byli přijati v Německu jako rovnoprávní občané a našli tam svůj domov.

Kdy a za jakých podmínek získala rodina Arnošky osvědčení o státní spolehlivosti, není známo. Němci mohli od června do listopadu roku 1949 podávat žádost o občanství podle pokynů konkretizujících vládní nařízení.¹²⁴ Jenže Němci neprojevovali o státní občanství příliš velký zájem, a to kvůli dosti náročným podmínkám. Šlo o požadavek přiměřené znalosti češtiny nebo slovenštiny.¹²⁵ Přesně tak tomu bylo i u Arnošky Jeriové, která československé státní občanství získala v roce 1949.¹²⁶

Po více než 20 letech¹²⁷ společného soužití se Arnoška rozvedla s manželem Janem Jeriem. V této době se právě někteří manželé smíšeného původu v Liberci nechali rozvést, aby ochránili své děti. Jelikož tito takzvaní poloviční Židé byli vyloučeni z mládežnických organizací a také ze škol. Její bývalý muž se po pár letech znovu oženil, Arnoška už zůstala sama. Po rozvodu se chtěla odstěhovat se svými dětmi a z toho důvodu žádala o vlastní byt, ten ji nebyl přidělen.¹²⁸

Věnujme teď pozornost životnímu osudu výše zmíněného Alfreda Hitmmana, který vlastnil v Jablonci nad Nisou exportní obchod se skleněným zbožím. Tento německý majetek byl po osvobození převeden pod národní správu, což přispělo k pozdějšímu přebudování vlastnických vztahů a následné socializaci majetku po roce 1948.¹²⁹ Téhož roku mu byly prokázány různé machinace v podniku a proto byl tento podnik, dán do národní správy.¹³⁰ V roce 1948 byl Alfred Hitmman vysídlen z Československa v rámci tzv. dodatečného odsunu do Spolkové republiky Německo.¹³¹ Jeho žena se za ním odstěhovala o něco později, vlastnila tu exportní firmu jablonecké bižuterie.¹³² Z dostupných informací se zdá, že Arnoška nesla odchod bratra velmi těžko, problémy měla i se sháněním kvalitního zaměstnání a bydlení. S bratrem však zůstala v kontaktu i po jeho

---

123 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 2.

124 Dne 13. dubna 1948, č. 76 Sb. STANĚK, Tomáš, pozn. 119, s. 81-83.

125 Vládní nařízení z 29. listopadu 1949, č. 252 Sb. zrušilo všechny dosud platné předpisy o navracení občanství s cílem usnadnit a urychlit celé řízení, jímž mohlo být vydáno příslušné osvědčení. Osvědčení mohla být vydána osobám, které měli trvalé bydliště v ČSR a neporušily povinnosti československého státního občana (především šlo o vztah k „lidově demokratickému zřízení“). Více viz: STANĚK, Tomáš, pozn. 119, s. 82.

126 Soukromý archiv Soni Kalinové – Osvědčení Arnošky Jeriové o Československém státním občanství vydané dne 14. května 1949, (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2017). (viz příloha 8). Arnoška Jeriová byla jednou z mnoha německy hovořících Židů, kteří přežili válku a okupaci. Zatímco dříve byli Židé označováni žlutou hvězdou, poté museli nosit bílou pásku na rukávu jako „Němci.“ Více, viz: ARBURG, Adrian – STANĚK, Tomáš, pozn. 117, s. 169.

127 Rozvedla se na jaře roku 1949. Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016).

128 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 6.

129 K tomu více např. ARBURG Adrian, STANĚK Tomáš, pozn. 117, s.146-158

130 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 5.

131 V rámci dodatečného odsunu bylo vysídleno (v letech 1947-1948) přes 80 000 tisíc Němců. Právo zůstat mělo obyvatelstvo ze smíšených manželství, tzv. antifašisté nebo odborníci. Viz: STANĚK, Tomáš, pozn. 119, s. 22.

132 Jedna nejpočetnější vysídlená skupina Němců byla v okrese Jablonec nad Nisou (9 223 osob), kde žil i Alfred Hitmman se svou manželkou. STANĚK, Tomáš, pozn. 119, s. 23.

vysídlení.¹³³

Minimálně část její rodiny se usadila v Kaufbeuren, kam byla vysídlena početně silná skupina původních německých jabloneckých občanů. Jednalo se o jedno z mála míst, kde mohli zůstat kompaktní skupiny vysídlenců z jedné oblasti pohromadě.¹³⁴ Důvodem byla snaha o uvedení specifických výrobních oblastí (v tomto případě se jednalo o sklo, bižuterii) do provozu. Za tímto účelem si se sebou mohli vzít i některé stroje a recepty. V dřevěných barácích a bunkrech, kde se jablonečtí rodáci se svými rodinami usadili, oživilo znovu jablonecký bižuterní průmysl. Tak se Kaufbeuren-Neugablonz stal známým bižuterním centrem v Německu a později i ve světě.¹³⁵

Zkonfiskováním německého majetku získal Československý stát značné prostředky, které měly sloužit jako válečná náhrada za její ztráty a škody. Vysídlení většiny německého obyvatelstva z Československa a způsob jeho provedení lze považovat za velmi průkazný doklad o hloubce a intenzitě vlivu, jaký měla v českém národním prostředí válka a nacistická okupace. Současně lze to považovat za událost, jež poznamenala charakter a směr dalšího společenského vývoje v republice.¹³⁶ V roce 1950 opět Arnoštka žádala o povolení k vystěhování. Přes udělení permitu pro ni i její děti, k realizaci vysídlení nedošlo.¹³⁷ Nakonec se odstěhovala i se svými dětmi do rodného domu v Dolním Maxově, kde žila až do své smrti se svým synem Janem.

7.2 Politický proces s Arnoštkou Jeriovou

Arnoštka Jeriová nepatřila mezi zjevné odpůrce režimu po únoru roku 1948. Osobně se do žádných aktivit, které je možno vnímat jako odbojové, nezapojila. Lze předpokládat, že vzhledem ke svému původu jí nový režim nevyhovoval. Narodila se do německé rodiny a vzhledem k tomuto faktu, se z ní po druhé světové války stala občanka druhé kategorie¹³⁸. Jakou roli hrál její údajný židovský původ, se můžeme pouze domnívat. Sama se několikrát pokusila legální cestou vystěhovat do Spolkové republiky Německo, což se jí nikdy nepodařilo. O politiku se nijak výrazně

---

133 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016).

134 Spojenci za účelem snažší integrace se většinou snažili nedržet skupiny vysídlenců z jedné oblasti pohromadě.

135 KAUFBEUREN (SRN) [online]. Jablonec nad Nisou, 2011. [vid. 19. 4. 2017] Dostupné z: <http://m.mestojablonec.cz/cs/mesto/partnerska-mesta/kaufbeuren-srn.html>

136 STANĚK Tomáš. *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců u Československa (1918-1948)*. Amosium servis, Ostrava 1992. ISBN 80-85498-04-97. s. 96-98.

137 Soukromý archiv Soni Kalinové – Udělení permitu Arnoštce Jeriové dne 9. listopadu 1950 (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016). (viz příloha 9)

138 Jedná se o české Němce, které se po roce 1945 nestačili nebo nemohli odsunout. Častěji ovšem šlo o nepostradatelné odborníky a dělníky, bez nichž by se zastavily zkonfiskované továrny. Viz: STANĚK Tomáš, pozn. 136, s. 96-98.

nezajímala, prioritou v jejím životě byla rodina a její koníčky (sport a malba). Přes vše uvedené se i ona stala jednou z obětí politických procesů 50. let 20. století.

Podle dochovaného soudního spisu měla Arnoštka vzít v bratrově bytě krabici s jabloneckou bižuterií, pár knih a seznam s recepty na výrobu surovinového skla.¹³⁹ V roce 1955 jí měl bratr Alfred ze Spolkové republiky Německo napsat, zda by byla tak hodná a recepty mu poslala.¹⁴⁰ Recepty nutně potřeboval proto, aby v SRN mohl pracovat s bižuterií. K vyšetřování, které vedlo k zatčení a následnému odsouzení došlo tedy kvůli prosbě bratra, který chtěl získat zpět svůj původní majetek, jenž byl nucen během odsunu zanechat v Československu. Po jeho prosbě mu začala Arnoštka psát dopisy s recepty.

Jeriová netušila, že StB o jejich dopisech věděla. Lze předpokládat, že k zachycení dopisu nedošlo náhodou a Arnoštka, která vzhledem ke svému původu a kontaktům na západ, patřila mezi „nechtěné“ obyvatele státu, byla již delší dobu sledována. Zda si toho byla vědoma sama Arnoštka, zřejmě není. Ale o tom, že něco není v pořádku, začala po čase tušit. Bratr, kterému část receptů poslala, se ozval s tím, že stále čeká, až mu recepty zašle a dotazoval se, proč již neučinila. Od té doby začala dopisy podepisovat jménem své dcery Zuzany Faconové¹⁴¹ (nebo krycím jménem A. Linkové)¹⁴² a odesílala je na adresu bratrovi manželky¹⁴³ nebo milenky:¹⁴⁴ „milý Frede, tedy první dopis s recepty je asi ztracen, je škoda, že musím psát ještě znova. Za tvůj milý dopis srdečný dík. Piš prosím na Zuzu, nebo matku, ne na mně. Musíš vše obdržet, více do dopisu nemohu dát, neboť by se to zase ztratilo.“¹⁴⁵ Poté dokonce Arnoštka požádala manželé Semptnarovi (její přátelé), aby vyrozuměli bratra, že se dopisy ztrácejí. Když jí od bratra nepřicházela žádná odpověď, tak mu poslala další recepty a korespondenční lístek s tím, že byla na SNB, „je to asi kvůli těm dopisům, mám strach.“¹⁴⁶

Arnoštka svému bratrovi v několika dopisech děkovala, „Jan¹⁴⁷ sám za čepici a vše ostatní děkuje.“ Také se zmiňovala o Vánocích, neboť je strávila u své dcery společně se synem Janem. Chtěli prý vidět radost malé vnučky Soni z dárků, které dostala. Arnoštka byla velice spokojená, že

139 SOA v Litoměřicích Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 8.

140 Bratr jí o úschově receptů údajně požádal již v roce 1950. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 13.

141 Dcera bytem Mšeno nad Nisou 163, okres Jablonec nad Nisou, ve kterém dodnes žije vnučka Arnoštky Jeriové, Soňa Kalinová. Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016)

142 Dále používala krycí jméno - A. Linková, Bezručova ul. 22, Jablonec nad Nisou. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, soudní vyšetřování, s. 2.

143 Švagrová bytem Kaufbeuren, Schliessbach 275 US zone Germany. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, soudní vyšetřování, s. 3.

144 Liselose Hertl do Mnichova, Possartstrasse 8 US zone, státní příslušnici Německé spolkové republiky. Viz: ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, soudní vyšetřování, s. 3.

145 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, s. 7, přiložený dopis, který byl poslán v říjnu 1955.

146 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, s. 9.

147 Syn Arnoštky Jeriové.

vnučka už umí říct něco v německém jazyce: „*nyní hovoří již trochu německy, ale bude to ještě dlouho trvat, než se to naučí.*“ V této době začal mít syn Jan vážné zdravotní problémy s žaludkem. Kdyby byl zdrav, tak by Arnoštka požádala úřady o své doklady, aby mohla vycestovat do Německa za svým bratrem. Bohužel jim doktor sdělil špatnou zprávu: „*docent Helm řekl, že má podezření u Jana na žaludeční vředy. Tedy přísná dieta.*“ Také si bratrovi v dopise stěžovala, „*pořád přemýšlím, jak odsud pryč, život je zde nekulturní, jen stále a stále ta blbá politika. Nic jiného zde nemají. U rodičů je také všechno tak smutné.*“ Její otec a matka v té době byly vážně nemocni.¹⁴⁸ Také v dopise uvedla, že v Jablonci není ani žádná kultura, „*ted' pro nás hrají pouze jedno divadelní představení za rok.*“¹⁴⁹

Dne 30. října napsala Arnoštce její švagrová Berta z Mnichova. V dopise uvedla, že jejímu synovi koupila potah na kytaru. Pokaždé posílala spolu s dopisem balík s nějakým oblečením nebo barvou na vlasy pro Arnoštku. V dopisech se jí též omlouvala, že nemůže poslat více, jelikož má s manželem ještě dluhy: *mít dluhy to je pro mě něco strašného, na to nejsem zvyklá. Alfred se o takové závazky nestará a bere vše na lehkou váhu. Vše jde zpět do roku 1953.* Také jí bylo líto, že rodiče Arnoštky nežijí s nimi v Německu, aby jim mohli více pomáhat: „*a tvá milá matka by si mohla občas promluvit s Fredem¹⁵⁰, je to přece její syn a možné, že ho více neuvidí, kdo ví, jak to bude dlouho trvat, než budou uvolněny hranice a Fred se bude troufat tam přijet.*“ Berta chtěla spolu s manželem navštívit Arnoštku a její rodinu v Jablonci nad Nisou, ale báli se, že už by se nemohli vrátit zpět: „*...na návštěvu bych přijela s Fredem ráda, ale navždy bych tam nechtěla zůstat.*“¹⁵¹

Zasílané dopisy byly zadrženy na příkaz krajského prokurátora v listopadu 1955, kdy došlo k zahájení vyšetřování Arnoštky Jeriové kvůli podezření z hospodářské špionáže. Dne 30. ledna 1956 byla u ní provedena domovní prohlídka.¹⁵² Zabavili jí občanský průkaz, několik desítek obálek na dopisy v německém jazyce, korespondenční listky, černé a malé zápisníčky, trhací blok s anglickým jazykem a různé foto snímky. Následující den byla zatčena a tím započalo soudní vyšetřování. Ve vazbě byla držena od 31. ledna 1956 v liberecké věznici č. 1.¹⁵³

Během výslechů se jí soud dotazoval, proč její bratr potřeboval zaslané recepty. Arnoštka odpověděla, „*nevím proč to celou dobu nepotřebovali a proč to potřebují až ted'. Bratr mi psal, že*

---

148 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, přeložený Arnoštky dopis poslaný švagrové Bertě Hitmanové na konci prosince roku 1955. s. 11.

149 SOA v Litoměřicích, Krajská prokurátura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 12.

150 Alfreda většinou rodina oslovovala Frede. Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016)

151 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L. s. 8.

152 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, soudní protokol ze dne 30. ledna 1956 krajským soudem v Liberci. s. 14.

153 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, přiložený dokument.

recepty potřebuje, ale nenapsal, nač je potřebuje.“¹⁵⁴ Prokurátor ji obvinil z toho že, „*nebyla jste spokojená v lidově demokratické republice, ač zde máte celou vlastní rodinu, děti a rodiče, toužila po odchodu do NSR za bratrem. Proto jste také odmítala přijmout Československé státní občanství a žádala o povolení odejít z Československé republiky.*“¹⁵⁵ Dále ve výpovědi uvedla, proč psala raději dopisy švagrové než bratrovi. Podle Arnoštky byl Alfred na psaní moc líný. Každý měsíc pouze posílal balíček s oblečením pro své rodiče do Josefova Dolu.¹⁵⁶

Jeriová se u soudu hájila poněkud naivně, uznala, že udělala chybu, ale ne vědomě: *nevěděla jsem, že sem se něčeho dopustila, protože všechny ty recepty bratrovi patřily.*“¹⁵⁷ Proti tomuto tvrzení se soud ostře ohradil s tím, že všechny recepty „*byly v naší republice používány.*“¹⁵⁸ Při výslechu se dokonce přiznala k tomu, že věděla o celé řadě občanů německé národnosti,¹⁵⁹ kteří v SRN založili firmy na výrobu jabloneckého skla, a dokonce je všechny jmenovala.¹⁶⁰ Během soudního líčení obviněná nesouhlasila s hlavním protokolem, kde bylo uvedeno, že rozuměla všem receptům, které bratrovi poslala. Na svou obhajobu řekla: „*referent, který to se mnou sepisoval, to špatně pochopil. Neumím česky a on mi asi nerozuměl. Receptům jsem nerozuměla.*“¹⁶¹ Recepty prý opisovala jak šly za sebou v černém sešitku.¹⁶²

V dalším líčení ji prokurátor vyzval k tomu, aby vysvětlila, proč do dopisu napsala, že tu nemá osobní svobodu. Obviněná to prý myslela tak, že chtěla odejít z průmyslového kombinátu: „*každý kdo chtěl odejít, mohl, mne však nepustili, chtěli mne dát k jinému stroji, a to jsme nechtěla.*“ Dále se zmínila, že by mohla pracovat jak soukromá podnikatelka, ale to také nechtěla. Znovu si přála být zaměstnána jako dělnice, ale aby měla větší výdělek: „*nyní jsem byla živa z výdělku mého syna, protože jsem sama dělnice, nemohu dělníkům nic vytykat a říkat.*“

Při výslechu se jí soud dotazoval, proč chtěla odejít do Západního Německa. Arnoštka by prý do Německa šla kamkoliv i do Východního, ale tam žádné příbuzné neměla. Všichni žili v Západním Německu, převážně v Mnichově.¹⁶³ Na otázku prokurátora, zda byla v ČSR spokojená, obviněná uvedla, že nejprve byla, ale pak prý začala mít v Jablonci nad Nisou potíže. Neměla žádný byt a dokonce se jim prý národní správce dostal do bytu, kde jim vyměnil zámky. Takové chování

154 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, příložený dokument. Obhajoba Arnoštky Jeriové při soudním líčení, s. 1.

155 Tamtéž. (nebylo ojedinělé, že „Němci“ nechtěli československé státní občanství: Více: ARBURG Adrian, STANĚK Tomáš, pozn. 117, s. 146-158.

156 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, výpověď Arnoštky Jeriové, s. 4.

157 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, výpověď Arnoštky Jeriové při soudním líčení v lednu 1956, s. 5.

158 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, s. 10.

159 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, s. 11 (Ve městě Kaufbeuren).

160 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, soudní líčení s obviněnou v lednu 1956, s. 7.

161 SOA v Litoměřicích, Krajská prokurátora Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 8.

162 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, s. 6.

163 SOA v Litoměřicích, Krajská prokurátora Liberec, kart. 1 T 7/56, soudní líčení, s. 2.

brala jako šikanu. Dále ji nechtěli vydat její věci, které měla připravené k odjezdu za bratrem. Necelé dva roky jí byly odepírány a mohla si je vzít teprve až po přijetí Československého státního občanství. Také uvedla, proč zprvu nechtěla státní občanství, „*nechtěla jsem státní občanství proto, že jsem chtěla pryč za bratrem a bez toho bych se tam dostala snadněji.*“ Dále byl u soudu použit znalecký posudek proti Jeriové, který dne 28. února 1956 vypracoval n. p. JABLONEX v Jablonci nad Nisou a n. p. JABLONECKÉ SKLÁRNÝ v Dolním Polubném, „*posudek dokumentuje důležitost receptur pro náš zahraniční obchod. A jaké by byly výrazné ztráty pro naše hospodářství, když bychom o ně přišly.*“¹⁶⁴

Během soudního líčení byly všechny příchozí a zasláné dopisy (které byly zadrženy) nahlas přečteny. Soudní prokurátor ji obvinil ze špatného vztahu k tehdejšímu režimu: „*dokumenty usvědčují Arnoštku Jeriovou ze záporného poměru k našemu lidově demokratickému státu.*“¹⁶⁵ Dále vyšetřovatelé Arnoštku obvinili z toho, že se „*všemožně snaží zastříit svou snahu navázat styk s bratrem a vyrozumět ho o nebezpečí, které ji hrozí,*“¹⁶⁶ jelikož dopisy podepisovala jiným jménem. U soudu obviněná uvedla: „*bylo mi velmi špatně a měla jsem strach ze zatčení, a proto jsem všechny papíry spálila.*“¹⁶⁷

Hlavní přelíčení bylo zahájeno u Krajského soudu v Liberci dne 14. dubna 1956. Arnoštku Jeriovou Krajský prokurátor pod tíhou důkazů obvinil ze spáchání trestného činu, pokusu ohrožení hospodářského tajemství.¹⁶⁸ Pro vyslovení trestu prokurátor navrhoval, aby obviněná byla uznána vinnou podle žaloby: „*trest by měl být takový, kterou obviněnou poučí a napraví.*“ Jeriová na konci líčení poprosila o mírnější trest s tím, že „*nic takového již nikdy neudělám.*“¹⁶⁹ Sazba na trestný čin, který spáchala, se pohyboval od tří měsíců až do tří let.¹⁷⁰ Ten den byla obžalovaná a odsouzena ke 14ti měsícům odnětí svobody. Během jednání bylo hojně citováno ze zadržovaných dopisů, vedle informací o zasílaných recepturách upozorňoval prokurátor soud na fakt, že řada výroků, které Arnoštka bratrovi adresovala, je vyloženě protirežimních a je z nich zřejmé, že obžalované se v Československu nelíbí. Mezi přitěžující okolnosti patřil bezesporu i její německý původ. Podle soudu měla Arnoštka názory proti tehdejšímu režimu hluboce zakořeněné v mysli: „*toužila po odchodu do kapitalistického svobodného státu, kde není jen samá politika.*“¹⁷¹ V jejím prohlášení se

164 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 3.

165 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, znalecký posudek vypracován pro soudní líčení s Arnoštkou Jeriovou dne 28. února 1956. s. 1.

166 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 11.

167 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, soudní výpověď Arnoštky Jeriové v době soudního líčení. s. 3.

168 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, podle §§ 5/1, 112/1 trestného zákona byla Arnoštka odsouzena k 14měsíční nepodmíněně. s. 18.

169 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, rozsudek. s. 5.

170 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, odsouzení Arnoštky Jeriové 31. ledna 1956.

171 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, rozsudek, s. 10.

ji dotázaly, zda se cítí vina a obviněná odpověděla, „ano“.¹⁷²

Dále musela uhradit veškeré náklady za soudní líčení: „*trest přijímám a odvolání nepodám. Chtěla bych ve výkonu trestu pracovat. A žádám o započtení vyšetřovací vazby.*“ Po hlavním líčení byla odvezena zpět do liberecké věznice¹⁷³: „...*byl ji uložen trest, během jehož výkonu bude mít možnost vlastní názory změnit. Soud předpokládá, že mírnější trest k její převýchově postačí, neb svého jednání lituje.*“¹⁷⁴

Arnoštka Jeriovou lze stěží označit za aktivní členku tzv. třetí odboje, jelikož se nějak nezajímala o politické dění. Naivně poslala bratrovi receptury na výrobu skla, které si při odsunu v tehdejší Československu zanechal. Jelikož Arnoštka Jeriová pocházela z německy mluvící rodiny, se jevila jako podezřelá, proto byla sledována a následně odsouzena. V době soudního procesu byla Arnoštka Jeriová již šest let rozvedená a několik let se živila jako průmyslová malířka. Její dceři bylo už 24 let a žila s manželem a dcerou Soňou Faconovou (později Kalinovou) v Mšenu nad Nisou v okrese Jablonec nad Nisou.¹⁷⁵ Syn do jejího zatčení žil s ní a ve svých 21 letech dne 19. září 1957 nastoupil na vojnu.¹⁷⁶ Informace o výkonu trestu jsou pouze omezené, spis vězeňkyně se podle informací z Národního archivu nedochoval. Z Liberce byla převezena do Prahy a 5. července 1956 eskortována z věznice č. 2 v Praze¹⁷⁷ do NPT č. 2 Želiezovce na jihu Slovenska, kde si odpykala zbytek trestu.¹⁷⁸ Tam během svého výkonu trestu onemocněla tyfem. Po návratu domů byla podle slov její vnučky k nepoznání. Vlasy měla celé šedivé, vrásčité tělo a mnoho kilo zhubla. Celá tato událost ji prý ubrala na vzhledu a psychice několik let jejího života.¹⁷⁹

7.3 Život po propuštění

Po ukončení trestu se vrátila do svého rodného domu, kde žila dál se svým synem. Ten se od matky nikdy neodstěhoval ani neoženil. Jeden z hlavních důvodů, proč neodešel, byl prý jeho velmi

---

172 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnošky Jeriové, sign. V-413/L, výpověď před vynesení trest obviněné.

173 Ve vazbě byla ve věznici č. 1 v Liberci od 31. ledna 1956 a odsouzena byla dne 14. dubna 1956. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 25.

174 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnošky Jeriové, sign. V-413/L, překlad vytvořil ppor. Kobosil Jaroslav.

175 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016).

176 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016).

177 „...*věznice č. 2 v Praze propouští odsouzenou Arnoštku Jeriovou po odpykání trestu dne 31. března 1957.*“ SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, Krajská prokuratura vydala její propuštění. s. 27.

178 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, Krajská prokuratura, příložený list o výkonu trestu.

179 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016).

závažný problém se žaludkem, který se nedal zcela vyléčit.¹⁸⁰ Rozhovory o jejím věznění byly v rodině tabu. Ve stáří se často věnovala své jediné vnučce Soně Faconové (později Kalinové). Společně jezdily na výlety a to především s Arnoštčinými německými vrstevníky. Dokonce měla nemocnou Soňu nějaký čas v péči, jelikož se o ní rodiče během zaměstnání nemohli starat. Soňa se tak od své babičky naučila plyně německy, ale i přesto na Arnoštku mluvila česky. Díky dobré znalosti německého jazyka získala Soňa v 90. letech 20. století nabídku práce v Mnichově, kde žili její ostatní příbuzní. Tam žila několik let s manželem a svou dcerou. Před několika lety se svou rodinou opět vrátila do České republiky. Její jediná vnučka Soňa, kterou pojil s Arnoškou Jeriovou velmi blízký vztah, se o jejím věznění dozvěděla až v době její rehabilitace. Většinu informací a dokumentů po své babičce získala až od své matky¹⁸¹

Bratr Arnošky Jeriové své receptury nikdy nezískal a nakonec se začal živit, jako šofér v Mnichově. Údajně velmi litoval, že kvůli poslaným dopisům byla jeho sestra odsouzena. Snažil se to Arnoštce v pozdějších letech alespoň vynahradiť. Vždy ji rád uvítal se svými dětmi a vnoučaty u sebe doma. Dokonce jí zajistil krátkodobé zaměstnání. Většinou u bratra mohla jeden měsíc v roce pracovat na benzínové pumpě v Mnichově, kde si mohla něco přivydělat.¹⁸²

I přes strasti, které tu prožila, měla prý tehdejší Československo velmi ráda.¹⁸³ Usnesení, které vyšlo Krajským soudem v Ústí nad Labem, rozhodlo v neveřejném zasedání konaném dne 4. února 1991 v řízení o rehabilitaci podle zákona č. 119/90 Sb.: „*Arnoštka Jeriová rozená Hitmanová, narozena 20. 1. 1907 v Dolním Maxově, okres Jablonec nad Nisou, posledně bytem v Jablonci nad Nisou, Sokolí čp. 35, je účastna rehabilitace podle zákona 119/90 Sb. o soudní rehabilitaci.* Po rehabilitaci byl její syn a dcera odškodněni. Bohužel Arnoštka Jeriová zemřela již 13. června 1989, tedy 2 roky před rehabilitací a 5 měsíců před sametovou revolucí.¹⁸⁴

---

180 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016).

181 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016)

182 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

183 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

184 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, příložený dokument od Krajského soudu v Ústí nad Labem, které dne 4. 2. 1991 rozhodlo o rehabilitaci pro obviněnou Arnoštku Jeriovou z roku 1956.

8 Vězeňkyně Suchardová a Kašparová

Jarmila Suchardová a Alena Kašparová byly souzeny v procesu nazývané jako Sucharda Josef a spol., společně s Josefem Šilhánem a manželem Jarmily Suchardové, Josefem Suchardou. Rudolf Holata sehrál důležitou roli u odsouzených. Narodil se dne 19. července 1921 v Žitavě.¹⁸⁵ Ještě před emigrací zpronevřil mzdy spoluzaměstnanců ve výši 24 000 Kčs. V Západním Německu spolupracoval s americkou zpravodajskou složkou IS. Podle KS v Liberci byl po svém vyškolení poslán na území ČSR se „špionážním úkolem“. Měl získat poznatky o nalezištích uranové rudy v libereckém kraji v prostoru Krkonoš a informace o dalších závodech. Na území ČSR se ukrýval nejprve u manželů Suchardových poté u bývalé manželky Edity Maruškové, a nakonec u Žáka Oskara.¹⁸⁶ Jako agent měl falešné československé doklady na jméno Horák, střelnou zbraň a peníze. Dále měl u sebe ampulku s jedem, aby v případě zatčení, mohl spáchat sebevraždu. Holata si chtěl po splnění úkolu, odvést do zahraničí bývalou manželku Editu Maruškovou. Ta se s ním v době jeho odchodu do emigrace, nechala rozvést.¹⁸⁷

Holata se během svého měsíčního pobytu v Československu setkal s Josefem a Jarmilou Suchardovou. U nich se i několik nocí ukrýval v bytě v Jablonci nad Nisou. Seznámil je s tím, že přišel do ČSR plnit úkoly pro americkou rozvědku. Na přání Holaty mu Jarmila Suchardová zprostředkovala styk s bývalou manželkou Editou Maruškovou. Dále se setkal s Josefem Šilhánem a jednu noc přespal i u Aleny Kašparové. Začátkem října roku 1951 se manželé Suchardovi a Alena Kašparová zúčastnili tajné schůzky s agentem v bytě bývalé manželky v Jablonci nad Nisou. Tam jim Holata sdělil, že své úkoly v ČSR již splnil a v brzké době odejde do zahraničí s Editou Maruškovou. Agent se svých přátel dotazoval, zda s ním také nechtějí uprchnout do zahraničí. Za splnění úkolu měl možnost odcestovat do Kanady. Holata s bývalou manželkou uprchl v roce 1951 do Západního Německa.¹⁸⁸

Podle soudu spáchal, Josef Sucharda¹⁸⁹, Jarmila Suchardová, Alena Kašparová a Josef Šilhán trestný čin pomoci k vyzvědačství.¹⁹⁰ Podle rozsudku byl Josef Šilhán,¹⁹¹ Josef Sucharda, Jarmila

185 Před útekem do Západního Německa bydlel v bytě v Jablonci nad Nisou ul. sv. Čecha, čp. 21. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56 s. 6.

186 Narodil se dne 2. března 1908 v Žitavě, bytem Hrádek nad Nisou II. / Donín, čp.317. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56 s. 10.

187 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/A. s. 2.

188 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 3.

189 Josef Sucharda narozen dne 5. září 1922 v Košťálově, v době líčení bytem v Jablonci nad Nisou, Stalinova tř. č. 1. V době rehabilitace roku 1991 bydlel na Malé Skále č. 273. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/A. s. 4.

190 Podle § 7/2 § 86/2 písm. b. tr. Zákona viz: SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56 s. 6.

191 Josef Šilhán se narodil dne 1. prosince 1921 Huntířov nad Jizerou, bytem Jablonec n. Nisou, ul. 28. října 29. V době rehabilitace v roce 1991 bydlel v okrese Semily bytem Trnávka, č. 136. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56. s. 6.

Suchardová a Alena Kašparová uznáni vinnými uvedenými trestnými činy k napomáhání protistátní činnosti a odsouzeni k nepodmíněným trestům odnětí svobody. Josef Sucharda dostal čtyři roky, Jarmila Suchardová tři roky, Josef Šilhán tři a půl roku, Alena Kašparová dva roky. Dále Josefu Suchardovi, Jarmile Suchardové a Josefu Šilhánovi propadla polovina jmění a ztratili čestných práv občanských na tři roky.¹⁹²

---

192 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, rozsudek vůči obviněným v kauze Sucharda Josef a spol. s. 30.

9 Kauza Jarmily Suchardové

9.1 Život před zatčením

Jarmila Suchardová (Záhřebská) se narodila dne 20. června 1925 v Praze. Matka Bohumila Záhřebská (Jančíková) se narodila dne 24. července 1898 ve Vrbčanech v Kolíně. Bohumila přestala po sňatku chodit do práce a věnovala se domácnosti. Otec Karel Záhřebský pracoval jako řidič a průvodčí na elektrice. V letních měsících se živil jako průvodce cizinců ve vyhlídkových autokarech v Praze. Jarmila navštěvovala obecnou školu a tři ročníky gymnázia v Praze. Měla sestru Marii provdanou Prokopovou bytem v Praze, bratra Václava, který před jejím zatčením zemřel a druhého bratra Františka.¹⁹³

Před okupací žila Jarmila Suchardová s rodiči v Praze-Vršovicích.¹⁹⁴ V roce 1940 přerušila studium a dva roky pracovala jako pomocná dělnice v kadeřnictví v Praze. Od září roku 1942 až do dubna roku 1945 byla spolu s matkou v internačním táboře ve Svatobořicích u Kyjova. Důvod jejich internace byl útěk bratra Františka do zahraničí. Tam uprchl po vyloučení ze studia na počátku roku 1941. Internační tábor začal fungovat od 17. září 1942, kdy proto vydal Rechssicherheitshauptamt v Berlíně a velitel Sicherheitspolizei a Sicherheitsdiens v Praze (bezpečnostní policie a bezpečnostní služba) rozkaz zatknout jisté příslušníky a příbuzné uprchlých Čechů a předběžně je zde umístit až do dalšího rozhodnutí úřadů. Zatýkání bylo provedeno souběžně v Čechách i na Moravě. Přípravné práce, souvisejí s tzv. Akcí E (Aktion Emigranten), které se gestapu podařilo udržet jako přísně tajné. Během několika dnů bylo v Čechách gestapem za asistence SS zatčeno přes 1 100 osob a na Moravě kolem 800 osob.¹⁹⁵

Její bratr František se narodil 9. září 1922.¹⁹⁶ Počátkem roku 1941 odešel do zahraničí, kde sloužil v americké armádě. Od roku 1942 se stal příslušníkem československé jednotky v RAF.¹⁹⁷ Tam zastával funkci nadporučíka letectva. Do ČSR se vrátil v srpnu roku 1945, kde získal do národní správy jednu vývozní firmu v Jablonci nad Nisou, podnik Steatit Magnesia Dralowid. Od

---

193 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, při soudním líčení ze dne 17. dubna 1956. s. 7.

194 V ulici Bulharská č. 1. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 8.

195 KUX, Jan. *Internační tábor Svatobořice*. Svatobořice: Obecní úřad Svatobořice-Mistřín, 1995. ISBN 80 901892-1-0. s. 17

196 VÁŇA, Josef, John SIGMUND a Emil PADIOR. *Příslušníci československého letectva v RAF*. Praha: Avis, 1999. ISBN 80-86049-58-2. s. 146.

197 František Záhřebský byl hodnosti Aircraftsman 2nd Class, evidenční číslo - 787225, squadrony (jednotky)- 311, hodností svobodníka v Československé armádě po skončení války. V odborném zařazení v letectvu RAF – RT Operator II. VÁŇA, Josef, pozn. 197, s. 147.

roku 1946 do února roku 1948 měl národní správu na podnik Waller.¹⁹⁸ Po komunistickém převratu byl správy zbaven a firma byla zlikvidována. Po únoru roku 1948 se jako řada dalších osob aktivních za války v západním zahraničním odboji rozhodl opustit Československo. Při pokusu o ilegální přechod hranic v prostoru Železné Rudy byl spolu se svojí sekretářkou¹⁹⁹ přistižen orgány SNB. Poté se raději rozhodl spáchat sebevraždu.²⁰⁰

Po propuštění z internačního tábora²⁰¹ byla Jarmila Suchardová do konce roku 1945 nemocná, potom nastoupila jako úřednice v knihkupectví Svoboda. Měla československou státní příslušnost a byla bezpartijní. Od října roku 1946 se živila jako úřednice v Jablonci nad Nisou u bývalé firmy Waller, kde byl národním správcem její bratr František Záhřebský. Téhož roku se její rodiče rozvedli, otec Karel Záhřebský nadále bydlel v Praze-Vršovicích²⁰² a byl již v důchodu. Její matka se poté odstěhovala do Jablonce nad Nisou.²⁰³

Od dubna roku 1947 Jarmila Suchardová pracovala u firmy Válek, v Jablonci nad Nisou, kde byla zaměstnána jako úřednice do ledna roku 1948. Poté se provdala za Josefa Suchardu, který pracoval, jako drogist. Téhož roku se stala členkou ROH, ale žádné funkce nezastávala. Do roku 1950 byla v domácnosti. Od ledna roku 1951 pracovala na poště v Jablonci nad Nisou, kde byla nejprve u listovní přepážky a poté jako mzdová účetní. Také byla u balíkové přepážky a od května 1952 pracovala jako telegrafistka. Její manželství skončilo po vzájemné dohodě v roce 1952.²⁰⁴ Z manželství měla jednoho syna Petra, který po rozvodu zůstal v její péči. Pak společně se synem bydlela v Jablonci nad Nisou.²⁰⁵

Krátce po roce 1952 se seznámila s Jaroslavem Volavkou, který s ní pracoval. Jaroslav Volavka se narodil v roce 1909 v Jablonci nad Nisou a pocházel z Tábora. Jeho otec byl povoláním sládek v pivovare. Také nějaký čas strávil v Bulharsku a o jeho děti se mu starali příbuzní. Jaroslav Volavka byl vyučen jako drogist, ale po presenční vojenské službě zůstal na vojně jako dále sloužící poddůstojník. Poté byl ve službách u bývalého četnictva, sloužil v Horní Branné a v Železném Brodě. V roce 1940 se oženil s Miladou Jarou a za pět let se jim narodila dcera. Poté byl opět u četnictva a po roce 1945 byl až do roku 1951 člen SNB v Janově nad Nisou, ve Velkých

---

198 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 9.

199 Sekretářka Františka Záhřebského byla Bohumila Příhodová se kterou měl prý blízký vztah a chtěl s ní v zahraničí bydlet. Protokol o výslechu Jarmily Suchardové o bratrovi Františku Záhřebskému: SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, při soudním líčení ze dne 17. dubna 1956. s. 13.

200 Zastřelil se pistolí v Železné Rudě. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, při soudním líčení ze dne 17. dubna 1956. s. 14.

201 Internační tábor ve Svatobořicích byl zrušen dne 12. dubna 1945. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56. s. 34.

202 V Bulharské č.1. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56. s. 34.

203 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56. s. 35.

204 Suchardovi byli manželé přes 4 roky.

205 Raisova, č. 9. V Bulharské č.1. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, výpověď Jarmily Suchardové, s. 18.

Hamrech, Frýdlantu a Jablonci nad Nisou. Důvod jeho odchodu ze služeb SNB není známo. Od roku 1951 byl zaměstnán v Komunálním podniku města Jablonec nad Nisou a od léta roku 1954 pracoval, jako brigádník v n. p. Jáchymově dole.²⁰⁶ Na jaře roku 1955 se nechal s manželkou rozvést, kvůli jeho dlouhodobému poměru s Jarmilou Suchardovou. Po dobu jeho zaměstnání v Jáchymově dole se oba stýkali alespoň jednou týdně. Volavka za Suchardovou jezdil do Jablonce nad Nisou. Ona za ním pro změnu jezdila do Prahy, kde se oba scházeli. Podle Suchardové byl Volavka velice uzavřený abstinents, který neudržel žádné přátelské styky.

Suchardová se nechala po roce 1955 přeložit do Prahy jako telegrafistka,²⁰⁷ aby mohla trávit více času s Jaroslavem Volavkou, který ji o víkendu navštěvoval. V době zatčení Jarmily Suchardové byl její sedmiletý syn Petr svěřen do péče rodičů bývalého manžela.²⁰⁸ Jaroslavu Volavkovi bylo v té době 47 let a Jarmile Suchardové 31 let. Před zatčením se ještě Suchardová stihla s Volavkou zasnoubit. Jarmila Suchardová nebyla v minulosti nikdy trestána.

9.2 Politický proces s Jarmilou Suchardovou

Dle vyšetřovacího spisu byla Jarmila Suchardová zadržena dne 19. března 1956²⁰⁹ pro podezření z trestného činu²¹⁰ vyzvědačství. Soud nařídil její interanci do vazební věznice č. 1 v Liberci. Proti tomuto rozhodnutí mohla obviněná podat stížnost ke generální prokuratuře, která však neměla odkladný účinek.²¹¹

V den jejího zatčení byla u ní doma a na pracovišti provedena prohlídka. Jarmila Suchardová bydlela v pronajatém bytě u paní Marii Kolouchové, která společně se správcovou domu Růženou Šebkovou byla přítomna u prohlídky. Zabavili ji několik kusů tuzemských dopisů, písemnosti, fotografie a poznámky.²¹² U osobní prohlídky přišla o občanský průkaz, útržek papíru s

206 Bydlel v Mariánských Lázních v hotelu Centrál. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, podle výpovědi obviněné, s. 20.

207 V Praze II., Jindřišská 14, bytem Praha 11, Žižkov, Jeseniova čp. 93. Povoláním úřednice v oboru zaměstnanec pošty. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56, při soudním líčení, s. 6.

208 Otec Josef Sucharda byl souzen společně se svou manželkou v politické kauze Sucharda Josef a spol., proto svého syna svěřil do péče rodičů, kteří bydleli v Košťálově u Semil. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56, při soudním líčení, s. 7.

209 Zatčena byla v 7:00 hodin za přítomnosti prokurátora Judr. Jaroslav Nový, zapisovatel por. Jaroslav Scholz. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L. s. 1.

210 Podle § 7/2, 86 trestného zákona, proto ji ponechali podle § 101 tr.ř. Ve vazbě z důvodu § 96 odst.1, t.ř. Podle § 296 odst. 2 tr.ř. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L. s. 2.

211 Jarmila Suchardová se mohla odvolat podle § 105 tr. ř. Stížnost byla možno podat u krajské prokuratury v Liberci do 3 dnů písemně nebo do protokolu. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 4.

212 9 kusů tuzemských dopisů, 4 pohlednice tuzemské, 4 listy různé písemnosti, 4 fotografie, 1 dopis k odeslání, 10

poznámkami a pracovní průkazku. Další prohlídka proběhla v bytě, kde bydlela již dříve.²¹³ Dne 19. března 1956 za přítomnosti její matky Záhřebské Bohumily a svědka pana Bohuslava Karpíška jí zabavili 76 dopisů, telegramy a pohlednice, 95 kusů různých dopisů na jméno Jarmila Suchardová a Jaroslav Volavka, brožuru ústavy SSSR a 6 kusů dopisů došlých v době vazby obviněné.²¹⁴ Dne 23. března 1956 přišla o veškerý majetek²¹⁵ a vše převzala Marie Kolouchová.²¹⁶

Krajské ministerstvo vnitra v Liberci žádalo o posudek na Jarmilu Suchardovou z jejího dosavadního zaměstnání. Obviněná tam pracovala od 12. září 1955 jako dálkopisná manipulantka: „...pracovní povinnosti plnila dobře a svědomitě, povahy byla veselá a poměr ke kolektivu měla dobrý. Byla členkou ROH ve funkci a jiných masových organizací členkou nebyla. Společenského života na závodě se nezúčastňovala. K naší služebně byla přeložena na vlastní žádost Krajskou správou spojů Praha s celkem dobrým doporučením od OPÚ Jablonec nad Nisou.“²¹⁷

Dále byl sepsán posudek poštovním úřadem v Jablonci nad Nisou. Tam obviněná dříve pracovala, jako poštovní zaměstnankyně od 8. ledna 1951 do 10. září 1955. Nejdříve pracovala asi 2 měsíce u listovní přepážky, poté ve mzdové účtárně jako pomocná účetní, u balíkové přepážky a v telegrafním oddělení pracovala nejdéle (asi 3 roky), „Jarmila Suchardová se na pracovišti projevovala jako rychle chápavá pracovníce. Nedostatky se však u ní vyskytovaly při styku se zákazníky pošty a to tím, že její jednání bylo arogantní, sebevědomé a neochotné. Povahy byla temperamentní a mnohdy vybočovala z mezí slušnosti ve styku s uživateli pošty. Její povaha měla neblahý vliv na spoluzaměstnance. Odborné znalosti měla však velmi dobré.“²¹⁸ V září roku 1955 byla na vlastní žádost přeložena do telefonní ústředny v Praze.

V kauze Sucharda Josef a spol. byl hlavní iniciátor její bývalý manžel Josef Sucharda. Ve výpovědi uvedla, že si není vědoma protistátní činnosti, které by se dopustila a nemá, co by vypovídala. Na to se soud ostře ohradil: „...zbytečně zapíráte. Máme dostatek důkazů o vašem provinění a jestli-že se nedoznáte, budete usvědčena!“ Obviněná na svoji obhajobu uvedla, že nechce zapírat. Doznala se, že v roce 1951 společně s jejím tehdejší manželzem Josefem Suchardou, udržovala po dobu 1 měsíce styk s agentem americké zpravodajské služby Rudolfem

kusů útržků s poznámkami. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 4.

213 Bytem v Jablonci nad Nisou, Gottwaldova ul. čp. 20. a. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56, s. 6.

214 Dále ji byl zabaven mycí stůl, jednolůžkový gauč, 3 peřiny a 5 polštářů. Domovní prohlídku vykonal Dvořák Václav ppor. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 5.

215 Jarmila Suchardová přišla o majetek ještě před jejím odsouzením. Jednalo se o prádlo jejího nezletilého syna Petra. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 6.

216 Marie Koulochová byla majitelkou bytu ve kterém bydlela v pronájmu Jarmila Suchardová až do zatčení. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 6.

217 Posudek nynějšího zaměstnání na Jarmilu Suchardovou napsal kádrový referent z telegrafní ústředny Praha dne 17. dubna 1956. Příložený dokument v ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 12.

218 Posudek z bývalého zaměstnání Jarmily Suchardové sepsal ředitel poštovního okresu (Šafář) v Jablonci nad Nisou dne 28. dubna 1956. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 22.

Holatou²¹⁹, který na jaře 1951 uprchnul do Západního Německa. Po půl roce se ilegálně vrátil do ČSR prý s nějakými protistátními úkoly, a po měsíčním pobytu opět tajně odešel. Také si s sebou vzal bývalou manželkou. Většinu času svého pobytu trávil v Jablonci nad Nisou v bytě bývalé manželky. Obviněná uvedla, že s Rudolfem Holatou byla v osobním styku pouze třikrát. Jinak o agentovi pobytu byla informována od bývalé manželky Edity Maruškové se kterou udržovala přátelské styky.²²⁰

Obviněná uvedla, že se jich²²¹ hned Holata při prvním setkání u nich doma dotazoval, zda by s ním nechtěli spolupracovat na špionáži. Řekl jim, že potřebuje různé zprávy o továrnách, co se v nich vyrábí, o počtu zaměstnanců a dále o tom, kde jsou umístěny vojenské posádky. Také měl zájem o to, kde jsou prováděny práce na zjišťování nových nalezišť manganové rudy a nějaké pokusné vrty. Podle vyšetřovatelů neměl zájem o mangan, ale o uranovou rudu. Jarmila Suchardová ve výpovědi uvedla, že Holatovi informace neposkytli, jen, „...*pamatuji se, že manžel něco hovořil s Holatou o závodě AZNP v Rýnovicích, kde byl tehdy zaměstnán na stavbě, ale co o tom mluvili nevím.*“ Při vybízení ke spolupráci na špionážní činnosti mu prý Suchardová odpověděla, „...*můj muž je na takovou práci zbabělec.*“ Sucharda Holatovi sdělil, že s tím nechce mít nic společného, „*tato práce smrdí kriminálem.*“ Při dalším soudním líčení chtěla Suchardová tuto výpověď opravit v tom, že jim Holata první den při jejich setkání také sděloval, jak špionážní akce probíhá a kam se schovávají šifrované texty.²²²

Jarmila Suchardová byla u výsledku nucena podrobně popsat její styk s Rudolfem Holatou. Uvedla, že jeho pobyt v Československu začal asi koncem září 1951, kdy k nim přišel do bytu v Jablonci nad Nisou. Rudolf Holata byl blízkým přítelem Josefa Suchardy, a proto u nich žádal o nocleh. Vyprávěl jim, že přichází ze zahraničí, kam dne 20. března 1951 z ČSR uprchnul.²²³ Jeho manželka po něm nějaký čas pátrala, ale nakonec se s ním nechala rozvést. Manželům Suchardovým sdělil, že je americký agent a že byl Američany poslán splnit tajný úkol. Při dotazování, o jaký úkol se jedná, jim prý odpověděl: „...*je to tajemství, o kterém nesmím mluvit.*“ Dále jim líčil poměry v Západním Německu, které velmi vychvaloval. Ve výpovědi Suchardová dále uvedla, že jim Holata sdělil, kde bydlel. Tedy v nějakém městečku, kde měl vlastní byt a byl ve styku s americkými vojáky. Dokonce se jim pochlubil, že má dostatek financí. Manželé Suchardovi mu naproti tomu sdělili, co se událo za jeho nepřítomnosti v Jablonci nad Nisou a také to, že se s

---

219 Jarmila Suchardová Rudolfa Holatu před tím vůbec neznala. Seznámila se s ním až po jeho ilegálním příchodu do ČSR. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 6.

220 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 7.

221 Jarmily Suchardové a Josefa Suchardy.

222 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 13.

223 Informace o jeho útěku jim prý podala jeho manželka Edita Holatová. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 14.

ním jeho manželka nechala rozvést v době jeho nepřítomnosti. Po dvouhodinovém rozhovoru musel agent Holata odejít od nich z bytu, jelikož mu prý Suchardová odmítla poskytnout nocleh a odkázala jej na bývalou manželku Editu.²²⁴

Druhý den byla zrovna Jarmila Suchardová v závodní jídelně, když na ni Rudolf Holata čekal. Ten ji požádal, aby došla pro bývalou manželku Editu k ní do bytu, kam nemohl. Měl strach, aby ho nikdo nespatriil. Suchardová jim dokonce dovolila, aby se v jejím bytě oba setkali a domluvili se zda s ním Edita odejde do zahraničí. Při výpovědi obviněná uvedla, že „...jednali u mě v pokoji, ale nevím, o čem se bavili, jelikož jsem se zdržovala v kuchyni a nechala je o samotě. Celkem u mě pobýli asi 1 hodinu a pak odešli, domnívám se, že do bytu Edity Maruškové.“ Holata se ještě před svým odchodem Suchardové zmínil, že když mu neposkytla s manželem včerejší nocleh, tak se ubytoval v hotelu v Jablonci nad Nisou. Téhož večera Suchardová informovala svého manžela, že se Holata s bývalou manželkou dohodl a nejspíš se bude u ní ukrývat.²²⁵ Edita Marušková společně s Holatou v té době navštívila jejího otce Marušku v Pardubicích. Suchardová se ji poté dotazovala, co tomu říkal její otec, že se opět stýká s Holatou, „...kolem toho bylo už moc řečí.“²²⁶

Po třetí a naposledy přišla obviněná do styku s Holatou, koncem října 1951 v bytě bývalé manželky. Přišla tam se svým tehdejším manželem Josefem Suchardou, na pozvání Edity. Při tomto setkáním jim Holata oznámil, že se jeho pobyt v ČSR chýlí ke konci. Plnění jeho úkolu prý zdárně probíhalo, a tak se s Editou mohli připravovat ke společnému ilegálnímu odchodu z Československa, „...přípravy jejich odchodu byl patrný, v bytě, kde měli připraveny zavazadla s jejich majetkem.“ Také jim Holata vyprávěl o práci agenta: „říkal, že je agent-spojka vybírá smluveným způsobem psané zprávy z různých úkrytů a předává je jinam. Zprávy, že jsou vloženy do vodotěsných pouzder, které se pak zahrabávají na smluvených místech, jako v parku, na hřbitově, či jinde. Uváděl, že je možno to ukrýt i za poštovní schránku na dopisy, a podobně.“ Na otázku, jaký má úkol v ČSR opět Suchardovým, neodpověděl. Při závěrečném rozhovoru jim opět Holata začal nabízet pobyt v zahraničí s tím, že by se za ně u Američanů přimluvil: „...my jsme jej s manželem odmítli a on na nás více nenaléhal.“ Obviněná se prý už od této chvíle s Editou ani s Rudolfem Holatou již neviděla. Oba krátce po tomto setkání ilegálně odešli z ČSR. Suchardová uvedla, že po jejich odchodu nevěděla, kde se nacházejí. Dokonce čekala na pozdrav ze zahraničí, který všem známým Holata slíbil.²²⁷

Obviněná Jarmila Suchardová u výslechu uvedla, že ji Holata spolupráci při špionáži

224 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 11.

225 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 11.

226 Soudní protokol byl zahájen v 9:00 a ukončen 16:10 hodin. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 15.

227 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 16.

nenabídl, pouze prý Suchardovi. U soudu sdělila, že se Rudolf Holata dále ukrýval jednu noc u Aleny Kašparové, kamarádky Edity Maruškové. To ji měla potvrdit přímo Edita Marušková u které také přespal. Po týdnu pobytu Holati v ČSR, Suchardová slyšela, jak jí někdo hází do okna v ložnici kamínky. Marušková s Holatou chtěli jednu noc přespát u Suchardových. Avšak manželé Suchardovi měli strach, že je někdo s nimi uvidí. Proto jim prý Sucharda na chodbě sdělil, že mají na návštěvě matku. Druhý den Edita Marušková navštívila Suchardovou v práci a vytkla ji, že Sucharda lhal a včera u nich nikdo nebyl. Dále ji Edita sdělila, že minulý večer musela s Holatou přespát u Aleny Kašparové.²²⁸ Také s Holatou navštívili příbuzného Josefa Foretha v Praze, kde několik nocí přespali.²²⁹

V dalším protokole obviněná uvedla, že po dobu pobytu Rudolfa Holaty v ČSR se celkem čtyřikrát setkala s jeho bývalou manželkou Editou: „...od té doby jsem věděla, že mají s Holatou mnoho práce a že velmi cestují. Nic bližšího mi Edita nesdělila. Bylo mě však zřejmé, že šlo o práci a cestování, které souviselo s tajným úkolem agenta Holati. A ještě si vzpomínám, že byla s Holatou u svého otce v Pardubicích.“ Soud se u výslechu obviněné zajímal, jak a kde agent Holata přecházel ilegálně státní hranice. To obviněné prý nebylo přesně známo. Pouze uvedla, že mohli přejít hranice asi někde v Hrádku nad Nisou, kde Holata v roce 1945 bydlel. Toto místo dobře znal a tam by se podle jeho slov dalo přecházet nejsnadněji, „...však neříkal, že tamním prostorem skutečně půjdou, ani jak přejdou přes NDR.“²³⁰

Obviněná Jarmila Suchardová během své vazby v Liberci byla několikrát vyslýchána a bylo s ní sepsáno několik protokolů, kde jí vyšetřující pokládali téměř ty samé otázky dokola.²³¹ Takto vyvíjeli tlak na obviněné, aby se doznali. Při třetím výslechu se obviněná ostře ohradila proti soudu, jelikož byla nucena k doznání. Vyšetřovatelé chtěli vědět jakou pomoc poskytla „nepřátelskému“ agentu Holatovi při jeho ilegálním pobytu v ČSR: „...Holatovi jsem v jeho nepřátelské činnosti žádnou pomoc neposkytla. Pouze jsem mu umožnila setkání s jeho manželkou Editou Holatovou, které s ním byla v té době rozvedená a užívala dřívější příjmení Marušková.“ Dále se soud obviněné zeptal, zdali agentu neposkytla nocleh. Opět odpověděla, že ho z domu po několika hodinovém rozhovoru požádala, aby odešel. Soud se proti této výpovědi ostře ohradil a její odpověď označil za nepravdivou, „...Vaše výpověď jest v rozporu s výpovědí Elsy Maruškové²³², která vypověděla něco

---

228 Soudní protokol byl ukončen ve 21:30 hodin vyšetřující ppor. Procházkou. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 17.

229 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56. s. 10.

230 Protokol o výpovědi Jarmily Suchardové byl sepsán a schválen náčelníkem odboru vyšetřování npor. Jaroslavem Čermákem dne 23. března 1956 v 18:00 hodin. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56. s. 18.

231 Před samotným výslechem byla poučena (ve smyslu §93 trestního zákona číslo 87/50 Sb. z., nucena, aby vypovídala pravdu na jednotlivé otázky. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56. s. 19.

232 Elsa Marušková byla matka Edity Maruškové.

jiného.“²³³

Matka Edity (Elsa Marušková) v protokolu proti Jarmile Suchardové uvedla, „...*po svém příchodu se ukrýval v mém bytě v Jablonci nad Nisou, dále jsem se dozvěděla od Suchardové, která byla zaměstnaná na poště, že ještě před příchodem k nám byl několik dní ubytován u ní.*“ Jarmila Suchardová nesouhlasila s výpovědí Maruškové a hájila se tím, že o ukrývání Holaty v jejím bytě s Elsou nikdy nehovořila. Také uvedla, že se s ní pouze náhodně setkala v roce 1952. Při této příležitosti se Elsy dotazovala, zda má nějakou zprávu o uprchlé dceři. Ta jí odpověděla, že žádnou zprávu od ní nemá a nechtěla o tom nic slyšet. Bála se, aby neměla zbytečné nepříjemnosti. Dále při výslechu proti Else uvedla, že za dobu pobytu agenta v ČSR ji Edita Marušková informovala o tom, že její matka Elsa Marušková o Holatovi nic neví. Tomuto tvrzení Jarmila Suchardová nevěřila, jelikož všichni²³⁴ bydleli v jednom dvoupokojovém bytě. K tomu poznamenala, že Marušková byla Němka a hovořila velmi málo česky, a naopak obviněná neovládala němčinu, takže nemohly spolu o ničem bližším hovořit.²³⁵

Při dalším výslechu se soud obviněné dotazoval s kým ještě Rudolf Holata přišel do styku v době pobytu v ČSR. Podle Jarmily Suchardové se setkal s ní a manželem Josefem Suchardou, dále „...*s Editou Maruškovou-Holatovou a její kamarádkou Alenou Kašparovou, která byla naposled zaměstnána jako úřednice v hotelu Radnice v Liberci (tehdy bytem v Jablonci nad Nisou).*“ Na konci roku 1951 se obviněná setkala s Alenou Kašparovou v Jablonci nad Nisou na jejím pracovišti. Tam se jí Kašparová dotazovala na její úsudek, zda se Editě Maruškové a Rudolfovi Holatovi zdařila cesta do zahraničí. K tomu ještě dodala, že na ní Holata neuděl dobrý dojem. Také měla obavy, zda Editě neublížil. Jarmila Suchardová ji vysvětlila, že k tomu neměl žádný důvod a byla přesvědčena o jejich zdařilé cestě přes hranice. Usuzovala z toho, že ji nebylo známo o nějakém šetření bezpečnostních orgánů k útěku Maruškové nebo o jejich zadržení na hranicích. Jarmila Suchardová o Kašparové věděla pouze to, že navázala kamarádské styky s Editou Maruškovou teprve po útěku Holaty na jaře roku 1951 a že před tím Holatu nikdy neviděla.²³⁶

Alena Kašparová se prý seznámila s Maruškovou na večírku v bytě manželů Josefa a Ludmily Forethových. Na otázku, jestli se Holata znal s manželi Forethovými a zda s nimi přišel během svého ilegálního pobytu do styku, odpověděla, „...*to nevím, ale pouze je mi známo, že Edita Marušková (Holatová) se s manželi Forethovými seznámila po manželovi útěku, když udržovala styky s hudebníkem Miroslavem Švárou.*“ Ten působil jako pianista s hudební skupinou Krušnohorského kvarteta v Jablonci nad Nisou a vystupovala s nimi zpěvačka Ludmila Forethová.

233 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56. s. 20.

234 Edita Marušková a matka Elsa Marušková bydleli ve společném bytě. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 8.

235 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 15.

236 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 16.

Jaké styky Marušková udržovala s rodinou Forethových, nedokázala blíže uvést, „...*podle vyprávění Maruškové se většinou scházeli v kavárně nebo ve vinárně Korso v Jablonci nad Nisou.*“²³⁷

Obviněná se na jaře roku 1952 náhodně potkala s manželi Forethovými před poštovním úřadem v Jablonci nad Nisou. Manželé ji ihned oslovili a dotazovali se, co jest s Editou Maruškovou. Suchardová jim prý řekla, že ji už delší dobu neviděla a neví, kde teď pracuje. Touto odpovědí se snažila zamluvit to, co ví o útěku Edity Maruškové a Rudolfa Holaty. Foreth však její odpověď přešel posměškem, a dodal, že dobře ví o jejich útěku za hranice. K tomu přímo dodal, že o tom hlásila vysílačka Svobodná Evropa, že se dostali za hranice. Podle výpovědi Suchardové o vysílání nic nevěděla. Teprve po sdělení Forethových usoudila, že tímto způsobem podal Holata a jeho manželka zprávu ze zahraničí: „*není mi však známo, s kým měl tento způsob podání zprávy domluven a pod jakým heslem.*“²³⁸

Podle vyšetřujících, Rudolf Holata na Československém území splnil tajný úkol, jelikož emigroval s bývalou manželkou do Kanady. Tato událost byla potvrzena smluveným heslem mezi manžely Suchardovými a dalšími osobami z Jablonce nad Nisou. Heslo “Rose-Marie“ mělo být vysíláno dne 19. prosince 1951, vysílačem “Svobodná Evropa“: „*zdraví všechny, co nejsrdečněji, jsme oba zdraví, včera jsme odjeli do Kanady. Doufáme, že i u Vás je všechno v pořádku, Bůh nám pomůže, abychom se brzy shledali. Ozveme se spolu za měsíc, zdraví Vás máma pejska s manželem.*“²³⁹

Soud pokračoval ve výslechu a obviněné se dotazoval, zda zná Josefa Šilhána z Jablonce nad Nisou.²⁴⁰ Jarmila Suchardová se s ním seznámila v létě roku 1951 prostřednictvím Edity Maruškové ve vinárně Korso v Jablonci, „...*se Šilhánem jsem sama nikdy nemluvila pouze jen asi dvakrát v přítomnosti Edity Maruškové před jejím útěkem z ČSR.*“ Soud měl však jinou výpověď od Josefa Šilhána. Ten uvedl, že ho Suchardová informovala o vysílání hesla ze zahraničí, „*kterým podal Holata a jeho manželka zprávu do Jablonce!*“ Poté soud znovu naléhal na obviněnou, „*vypovězte k věci pravdu!*“ Na to obviněná odpověděla, že do styku s Šilhánem přišla pouze jednou. A to dokonce v jejím zaměstnání v Jablonci nad Nisou. Šilhán se chtěl prý telefonicky spojit se svou manželkou, která byla zrovna v lázních. Dokonce se s ním Suchardová bavila o Holatovi a také mu sdělila informaci, kterou jí poskytl Foreth:²⁴¹ „...*nic bližšího z mé tehdejší rozmluvy se Šilhánem si nepamatuji a nevím.*“ I přes to trvala Suchardová na svém: „...*uváděné heslo jsem neznala, a proto*

237 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 16.

238 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 17.

239 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 18.

240 Josef Šilhán byl jeden z celkem čtyř odsouzených v kauze Sucharda Josef a spol. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 18.

241 Foreth poskytl informaci Jarmile Suchardové, že o jejich pobytu v zahraničí vysílala Svobodná Evropa: SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 15.

jsem jej Šilhánovi nemohla říct.“ Suchardová obvinila Šilhána, že jeho výpověď není pravdivá. Přiznala se, že mu pouze sdělila to, co jí řekl Foreth na jaře roku 1952.²⁴²

Při pokračování výslechu obviněné, byla přečtena výpověď Josef Šilhán o Rudolfu Holatovi. Podle Šilhána to byl agent americké špionážní služby, který měl na Československém území údajně zjistit nová uranová ložiska.²⁴³ Při první návštěvě v bytě jeho manželky Edity se ho prý dotazoval, proč nenosí knírek, ale on mu na to neodpověděl a z náprsní kapsy vytáhl občanskou legitimaci, na které byla jeho fotografie bez knírku. Při dalším rozhovoru se mu Holata zmínil o tom, že byl pověřen splnit v Československu úkol pro zahraničí, a to v tom směru, aby nastoupil do zaměstnání v n. p. Jáchymovském dole a, nebo aby o tomto místě získal informace. Také potřeboval vědět, jaká je skutečnost znovu otevření uranových ložisek v Krkonoších. Za splnění tohoto úkolu měl prý dostat odměnu, uvolněnou jízdenku do Kanady pro sebe a bývalou manželku.²⁴⁴ Informace o tom, že byl Rudolf Holata skutečně agentem americké špionážní centrály vypověděl i navrátilce Josef Zahrádka:²⁴⁵ *„Podařilo se mu utéci a uprchnul do Západního Německa, kde začal pracovat pro americkou špionážní službu. O tomto mi říkal, že chodil zpět do ČSR, ale co tam dělal, neříkal. Potom se dostal do špionážní centrály do Frankfurtu nad Mohanem,²⁴⁶ kde prodělával výcvik dalších agentů, kteří byli posíláni do ČSR. Tam vystupoval Holata pod jménem Horák.“*

Další výslech Jarmily Suchardové proběhl dne 28. března 1956, ve kterém obviněná uvedla nové informace na podobně dotazované otázky ze strany soudu. Dokonce řekla, kolik ilegálních cest Holata do ČSR uskutečnil. Při otázce, zdali měl agent Holata nějaké zbraně nebo doklady na jiné jméno, Suchardová uvedla: *„...žádnou zbraň jsem u něj neviděla ani o tom nehovořil. Ale při rozhovoru s ním jsem usoudila, že jest dobře vybaven a cítí se jistý během pobytu v ČSR.“* Jakmile Holata navštívil Suchardovi, tak mu pověděli o špatné finanční situaci bývalé manželky Edity Maruškové, *„...během rozhovoru významně poklepal na místě náprsní kapsy kabátu a řekl, že peníze a papíry má v pořádku.“* Když po něm Suchardová začala vyžadovat 3 000 Kčs, které půjčila bývalé manželce Editě za výdaje na rozvodové řízení v jeho nepřítomnosti, tak se začal vymlouvat, že u sebe peníze nemá. Později jí Marušková za tento dluh alespoň dala svůj dámský plášť, lyžařské kalhoty, sukni a dámské plavky.

Podle soudních vyšetřujících měl agent Holata získat informace o uranových ložiskách v n. p. Jáchymově dole. Proto se u dalšího výslechu dne 3. dubna 1956 Suchardové dotazovali, jestli zná

---

242 Protokol byl ukončen a schválen vyšetřujícím státním referentem ppor. Václavem Procházkou v 17:20 hodin. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 11.

243 Vypověděl Josef Šilhán (dne 6. března 1956). SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 12.

244 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 13.

245 Narodil dne 25. února 1929 v Praze, ve výpovědi dne 26. října 1955. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 14.

246 Ve Frankfurtu nad Mohanem byl objekt Alaska House, kde byli ubytováni političtí prominenti z Československa. Viz: PEJČOCH, Ivo a Prokop TOMEK, pozn. 25, s. 27.

někoho, kdo tam pracuje.²⁴⁷ Z jejich známých to byl pouze snoubenec Jaroslav Volavka z Jablonce nad Nisou a také bývalý představený, přednosta poštovního úřadu z Jablonce nad Nisou, Václav Vachouška.²⁴⁸ Při kladené otázce, jaký má obžalovaná vztah k Jaroslavu Volavkovi uvedla, že „jmenovaného znám od začátku roku 1952, kdy jsem se s ním poznala na mém pracovišti a od jarních měsíců jsme spolu udržovali přátelské styky.“ Do léta roku 1954 byla Suchardová v každodenním kontaktu s Volavkou. V červnu 1954 nastoupil na brigádu do n. p. Jáchymova dolu na jeden rok. Od počátku pracoval na dole u Chodové Plané poblíž Mariánských Lázní. Po uplynutí smluvní doby si brigádu prodloužil o další rok a pracoval tak na stejném místě. V době soudního líčení Jarmily Suchardové, bydlel v Mariánských Lázních v hotelu Central v pokoji č. 25., což byla ubytovna pro zaměstnance Jáchymovských dolů.²⁴⁹

Krajský soud v Liberci chtěl po Suchardové vysvětlení, proč se Volavka rozhodl pracovat v Jáchymově dole. K odchodu se prý rozhodl v roce 1954, „...na brigádu se rozhodl kvůli lepším platovým podmínkám a také proto, že chtěl odchodem vyřešit spory s jeho tehdejší manželkou, která věděla o našem intimním poměru.“ Oba se dohodli, že v době pobytu Volavky na brigádě se dořeší jejich vztah. A proto koncem roku 1954 zažádal Volavka o rozvodové řízení. Dále pracoval v dole asi půl roku, jako horník při těžbě rudy, a potom zastával funkci korektora. Suchardové sdělil, že na každou směnu dostává speciální aparát, ale blíže se o tom nezmiňoval. Z toho obviněná usoudila, že se zabývá nějakým měřením v dolech, nebo hledání ložiskových rud. Oba si přáli žít společně, a proto se Volavka začal zajímat o práci v Řeznicích u Prahy nebo v Mníšku pod Brdy, kde byly pobočné závody Jáchymovských dolů. Také se zajímal o zaměstnání v dolech u Příbrami, protože prý slyšel, že je umožněno denního dojíždění do Prahy.²⁵⁰

O svém tehdejší styku s Rudolfem Holatou se svému příteli Volavkovi nikdy nepsala. U soudního líčení obviněná uvedla, že to nepokládala za důležité. Jelikož od té doby uplynul už rok. Dne 13. dubna 1956 byl započat další výslech obviněné. Na obviněnou byl opět navozen veliký nátlak, aby se doznala k tomu, že se Holata u ní ukrýval. Avšak obviněná nadále trvala na své dosavadní výpovědi. Soud se proti ní ostře ohradil, „...zbytečně zapíráte, ze lži jste usvědčována i výpovědí dalších osob! Protože stále zapíráte, cituji Vám část výpovědi Aleny Kašparové, která k

---

247 Další její známý zaměstnaný v Jáchymově dole byl i Bohumil Hlaváč, kterého Suchardová znala od roku 1951. Pracoval s obviněnou na poště v Jablonci a poté se odstěhoval do Ostrova. Od roku 1952 s Hlaváčem nemluvila, jelikož se nepohodli na pracovišti. SOA Litoměřice, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 23.

248 Václav Vachouška pracoval v dolech jako brigádník v roce 1952 a 1953 a potom zůstal v dolech jako stálý zaměstnanec. Suchardová ho poznala roku 1951 při nástupu do zaměstnání, kde byl jmenovaný předsedou. Tuto funkci zastával do podzimu roku 1951, kdy odešel pracovat do n. p. LIAZ v Rýnovicích a později roku 1953 odešel pracovat do Jáchymovských dolů. V roce 1955 se také přestěhoval do Ostrova u Karlových Varů a celou jeho rodinu. O činnosti Vachoušky v Jáchymovských dolech Suchardové nebylo nic bližšího známo. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 22.

249 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 23.

250 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 23.

celé věci proti Vám vypověděla dne 12. dubna 1956.“ Dále ji soud sdělil to, že o ní Kašparová řekla, že u sebe Holatu schovávala koncem roku 1951 a roku 1952 jí to dokonce sdělila. Jarmila Suchardová se snažila hájit tím, že i výpověď Kašparové je nepravdivá. Soudní líčení pokračovalo, *„...za lži jste usvědčena i výpovědi vašeho tehdejšího manžela Josefa Suchardy, přestaňte zapírat a vypovězte pravdu!*“ Dále soud citoval výpověď jejího tehdejšího manžela, který uvedl, že u nich Holata několik dní přespal, než si ho bývalá manželka odvedla k sobě.²⁵¹ I přesto Suchardová odpověděla, že o jeho údajném úkrytu u nich doma nic neví, a pochybovala o tom, že by si Holaty nevšimla, když obývaly byt pouze s kuchyní a třemi pokoji.²⁵²

Soud hojně citoval výpovědi od bývalého manžela Suchardové, aby se obviněná doznala: *„pro vaše “upamatování“ vám cituji část výpovědi Josefa Suchardy, který vypověděl, že Holata u vás přespával tři noci a také ve dne byl ve vašem bytě. První noc přespal v obývacím pokoji na gauči a po celý příští den byl v bytě zamčen...“* Na to obviněná ihned reagovala tím, že *„...Holata u nás nepřespával, Sucharda lže.“* Kvůli údajnému zapírání jí soud oznámil, *„protože stále zapíráte, budete konfrontována s Josefem Suchardou.“*²⁵³

Při soudním líčení bývalých manželů soud ostře započal otázkou na Josefa Suchardu, jak dlouho se ukrýval Holata u nich v bytě. Sucharda uvedl, že nejméně tři noci. Také se ho dotázali, zda Jarmila Suchardová věděla o úkrytu Rudolfa Holaty u nich v bytě, *„...věděla o ukrývání Holaty již od jeho příchodu a také další jeho ukrývání v bytě věděla, neboť to bylo s jejím souhlasem.“* Obviněná Suchardová se k výpovědi ostře ohradila: *„...Sucharda lže, protože já jsem o ukrývání Holaty u nás nic nevěděla.“* I přes to její manžel trval na své výpovědi. Také se zmínil o tom, jak Suchardová Holatovi připravila na gauči lůžko v obývacím pokoji, *„...dobře si pamatuji na to, že druhý den náš synek Petřík přecházením z ložnice do kuchyně, mezi kterými byl obývací pokoj, řekl něco ve smyslu, že tam je strejda.“* Tehdy bylo chlapci dva a půl roku a přítomnost cizí osoby si povšiml.²⁵⁴

Po několika soudních výsleších, sepsaných protokolech a po konfrontaci s bývalým manželem, Suchardová řekla, *„doznávám se, že jsem nevypovídala pravdu a úmyslně zapírala. Holata v době jeho ilegálního pobytu v ČSR se v roce 1951 ukrýval v našem bytě, a to podle mého vědomí dvě noci a dva dny. Teprve potom si ho manželka Edita Marušková odvedla do svého bytu.“* Po doznání Suchardové výslech pokračoval a soud se jí dotazoval, proč celou dobu zapírala. Podle jejích slov si byla vědoma svého provinění a lhaním si chtěla zajistit nižší trest, *„vím, že jsem*

---

251 Josef Sucharda vypověděl o údajném ubytování agenta Holaty dne 9. dubna 1956 v jeho soudním líčení. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, s. 24.

252 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56. s. 15.

253 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56. s. 16.

254 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56. s. 17.

poskytování úkrytu Holatovi v jeho protistátní činnosti napomáhala.“²⁵⁵ Tím se dopustila trestného činu podle § 86 trestního zákona.²⁵⁶

Dne 17. dubna 1956 byla znovu předvolána k soudnímu líčení, aby upřesnila některá tvrzení, která se soudu zdála neúplná. Suchardová při výslechu uvedla, že si vzpomněla na další styky Rudolfa Holaty a Aleny Kašparové. Podle ní se setkali ještě jednou, než on a Marušková u ní přespali. Suchardová dále uvedla, že oba²⁵⁷ přemlouvali Alenu Kašparovou, aby s nimi uprchnula do zahraničí. O dalším z obviněných, kteří se s Holatou stýkali, obviněná věděla a to i o Josefu Šilhánovi. Dokonce se prý Šilhán a Holata stýkali ještě před jeho emigrací. Proto se domnívala, že oba navázali kontakt i po jeho ilegálním pobytu v ČSR, jelikož ji Edita u sebe doma řekla, „...že ještě očekávají návštěvu Josky.“²⁵⁸

Při otázce soudu, proč nechala Jarmila Suchardová agenta Holatu u sebe ukrývat, vypověděla to, že to byl kamarád bývalého manžela a „...proto, že jsem byla zaujatá vůči lidově demokratickému zřízení republiky, a pomocí agentu ze zahraničí jsem toto zaujetí projevila.“ Soud se hned ohradil tím, „měla jste nějaké důvody k vašemu zaujetí vůči lidově demokratickému zřízení republiky?“ Pro její zaujetí měla obviněná vážný důvod, „...můj postoj vyvěřal z mého tehdejšího jednostranného posuzování případu mého bratra Františka Záhřebského.“ Její bratr se v březnu roku 1948 pokusil o útěk do Západního Německa a při přistižení spáchal sebevraždu. Jarmila k tomu uvedla, „dávala jsem vinu za jeho smrt nynějšímu zřízení republiky. Dnes mám jiný názor, ale v době příchodu agenta Holaty do ČSR jsem ještě správný názor neměla.“ Na to soud už nijak nereagoval.²⁵⁹

Je zcela zřejmé, že se všichni obvinění v této kauze navzájem znali. Dokazuje to i výpověď Josefa Šilhána,²⁶⁰ který uvedl, že: „...o dalších osobách nevím, které byly ve spojení s Holatou, ale domnívám se, že s ním byla telefonistka z Jablonecké pošty, její jméno neznám, ale v případě, že by byla představena, nebo podle fotografie bych ji poznal.“ Josef Šilhán uvedl, že ho Jarmila Suchardová oslovila na poště, „pane Šilhán, slyšel jste včera ze zahraničního rozhlasu vysílaný pozdrav pod heslem ROSE-MARIE, pozdravuje všechny jablonečáky a odjíždí do Kanady.“ Po jejím dotazu se jí zeptal, co znamená, to heslo a odkud ho zná. Suchardová se ho zeptala, zda znal Rudolfa Holatu. Na její otázku prý neodpověděl a z pošty odešel.²⁶¹

Samotné výslechy se netýkaly jen výpovědí “protistátní činnosti“, které se obvinění

255 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L. s. 26.

256 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56. s. 17.

257 Edita Marušková a Rudolf Holata.

258 Joska byla přezdívka pro Josefa Šilhána, který byl souzen v kauze Sucharda Josef a spol.

259 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L. s. 27.

260 Josef Šilhán byl souzen ve společné kauze Sucharda Josef a spol. S Jarmilou Suchardovou, Josefem Suchardou a Alenou Kašparovou.

261 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 13.

dopustili. Mnohdy byly soudní líčení vedeny dlouhými monology o celém životopisu odsouzeného.²⁶² Dne 28. dubna 1956 byl proveden soudní výslech matky Jarmily Suchardové. Soud jí kladl otázky, s kým se její dcera stýkala při pobytu v Jablonci nad Nisou a zdali se provinila nějakou činností proti tehdejšímu zřízení. Její matka ve výpovědi uvedla, že ona a její muž udržovali přátelské styky s jistým Kobrem, drogistou z Jablonce nad Nisou, dále se prý navštěvovali se spoluzaměstnankyní s jistou Čulikovou z Jablonce nad Nisou. O agentu Holatovi prý nic nevěděla ani to, že se skrýval u její dcery.²⁶³

Soudní vyšetřování Jarmily Suchardové bylo dne 5. května 1956 po více než dvou měsících ukončeno.²⁶⁴ Od 19. března 1956 byla ve vyšetřovací vazbě v Liberci ve věznici č. 1 až do 29. června 1956. Téhož dne byla nucena podepsat prohlášení, ve kterém slíbila zachování naprosté mlčenlivosti²⁶⁵ o všem, o čem se ve vazbě dozvěděla. Poté byla eskortována do Prahy do věznice č. 2, kde setrvala až do 30. ledna 1957. Pak byla převezena do NPT Želiezovci na Slovensko. Jarmile Suchardové bylo od 19. října 1956 umožněno udržovat písemný styk s jejím snoubencem Jaroslavem Volavkou. Dokonce měla povolené občasné návštěvy vždy po dobu jedné hodiny buď se svým snoubencem nebo se svou matkou Bohumilou Záhřebskou. Za dobu jejího odsouzení se celkem čtyřikrát setkala s Jaroslavem Volavkou a pětkrát se svou matkou. Návštěvy většinou byly umožněny jednou do měsíce.²⁶⁶

Výkon trestu Jarmily Suchardové měl skončit dne 19. března 1959, kdy si měla odpykat 3 roky. Jarmila Suchardová žádala o přezkoumání trestu a žádala o podmíněně propuštění. To jí dne 23. září roku 1957 bylo zamítnuto, i přesto, že dne 19. září měla už půlku trestu odpykanou. Dne 28. srpna téhož roku žádala posudek o udělení milosti prezidenta republiky. Na její žádost Ministerstvo spravedlnosti v Praze muselo sepsat odborný posudek o celkovém výkonu trestu. Museli ji zhodnotit po stránce morální, dále její plnění pracovních úkolů a její zdravotní stav. Také zda žádost o podmíněném propuštění doporučují či nikoliv. Odsouzená byla propuštěna, díky amnestii²⁶⁷ udělenou prezidentem republiky v roce 1957. Tímto dnem byla podmíněně propuštěna na svobodu, podle Krajského soudu v Nitre ze dne 29. prosince 1957 se zkušební dobou na 5 let, která jí byla ukončena dne 29. prosince 1962. Suchardová byla nucena souhlasit s tím, že nemá proti věznici v NPT žádné požadavky s výjimkou nevyúčtovaných peněžních odměn, které by měly být odeslány

---

262 Hlavním cílem vyšetřovatelů bylo zlomit odsouzené a donutit je k doznání.

263 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 2

264 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 3.

265 Slib mlčenlivosti byl běžný postup při propuštění odsouzeného. V případě porušení by odsouzená dostala trest.

266 NA, fond V-Liberec, vyšetřovací spis Jarmily Suchardové, sign T3/56, s. 4.

267 Amnestie byla udělena prezidentem Antonínem Novotným dne 9. května 1957. Amnestie se vztahovala na 536 odsouzených. Byla to specifická amnestie, která se týkala hlavně matek s dětmi. SLABOTÍNSKÝ, Radek. *Amnestie prezidenta republiky v letech 1960 a 1962 a rehabilitace politických vězňů v 60. letech*. Disertační práce. Masarykova univerzita v Brně. Brno, 2010. s. 57

poštou.²⁶⁸ Také byla seznámena s tím, že při prozrazení některé informace z vězení se vystaví trestnému stíhání pro spáchání trestného činu, „...*ve zkušební době se nesmí dopustit žádné trestné činnosti a musí se chovat, jako platný občan našeho společenského zřízení nebo v opačném případě by Krajský soud odd. 1 Nitra nařídil zbytek trestu odpykat.*“ Jarmila Suchardová byla v kauze Sucharda Josef a spol. dne 29. července 1991 Krajským soudem v Ústí nad Labem rehabilitována v neveřejném zasedání, konaném podle zákona č. 119/90 Sb. o soudní rehabilitaci.²⁶⁹

---

268 NA, fond V-Liberec, vyšetřovací spis Jarmily Suchardové, sign T3/56, s. 2.

269 Jarmila Suchardové v době rehabilitace bytem Veverková č. 35, Praha 7. NA, fond V-Liberec, vyšetřovací spis Jarmily Suchardové, sign T3/56, s. 5.

10 Kauza Aleny Kašparové

10.1 Život před zatčením

Alena Kašparová narozena dne 18. dubna 1928 v Holicích, okres Pardubice. Bydlela společně s otcem Václavem Kašparem a matkou Františkou Kašparovou v bytě v Holicích až do zatčení. Otec byl do roku 1943 obuvnickým dělníkem, matka mu při jeho práci pomáhala. Za okupace pracoval jako živnostník v obuvnictví, kde zaměstnával i deset pracovních sil. Její bratr Vladimír Kašpar byl vyučen obuvníkem a zaměstnán jako dělník v Holicích stejně jako jeho otec. Bydlel společně s rodiči a Alenou Kašparovou. Od roku 1949 pracoval jako dělník v n. p. Botana v Holicích. Matka, Františka Kašparová pracovala do roku 1955 rovněž jako dělnice.²⁷⁰

Kašparová vystudovala 5 tříd obecných a 3 měšťanské třídy v Holicích. Získala odborné vzdělání na obchodní škole. Nejdříve studovala 2 roky na obchodní akademii v Pardubicích a po jejím zavření okupanty, byla totálně nasazena jako dělnice do německého závodu CUSSMETALL v Holicích, kde pracovala až do osvobození v květnu 1945. V září téhož roku nastoupila na konzervatoř dramatického umění v Praze, tu musela kvůli neúspěšným zkouškám po roce opustit. Poté odjela do Děčína, kde byla rok v ústavě pro vyšší vzdělání dívek. V tomtéž roce vstoupila do Československého Svazu mládeže, kde byla necelý rok. Vzhledem k tomu, že často měnila své působiště a nestarala se řádně o své členství, tak nikdy neměla žádnou funkci ani v době členství ve Svazu mládeže v Holicích. Od roku 1947 byla členkou ROH.²⁷¹

Za svého pracovního zařazení v hotelu Radnice v Liberci, vykonávala jeden rok funkci předsedy dílenské rady. Jiné funkce nezastávala a rovněž nebyla v jiných masových nebo politických organizacích zapojena. Kvůli finančním potížím z ústavu odešla a pracovala v Ústí nad Labem v Severočeských tukových závodech n. p. jako úřednice. Počátkem roku 1950 nastoupila na místo úřednice ve Skloexportu v Jablonci nad Nisou. Tam pracovala až do září roku 1951, kdy přešla jako účetní do hotelu Radnice v Liberci. V letech 1950-1951 byla členkou v jezdeckém klubu tělocvičné jednotě Sokol v Jablonci nad Nisou. Tam rovněž žádné funkce nezastávala. V Liberci pracovala až do konce března roku 1956. V době zatčení byla Kašparová svobodná.²⁷²

---

270 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56. s. 1.

271 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56. s. 2.

272 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10 /56. s. 4.

10.2 Politický proces s Alenou Kašparovou

Dne 10. dubna 1956 podala Krajská prokuratura návrh o zadržení Aleny Kašparové. Dne 11. dubna 1956 byla zatčena v zaměstnání v Hradci Králové (ve kterém pracovala jako úřednice-účetní u fy. Pohostinství "Arma") a byla odvedena do vyšetřovací vazby.²⁷³ V době zahájení bydlela v Holicích a v Hradci Králové měla přechodné bydliště.²⁷⁴ Alena Kašparová byla ve vyšetřovací vazbě, věznici č. 1 v Liberci až do 7. května 1956.²⁷⁵ Obviněná byla podezřelá ze styku s agentem Rudolfem Holatou, který ilegálně pobýval na území ČSR v roce 1951 a dále prý věděla o útěku Edity Maruškové a Rudolfa Holaty za hranice.

V době pobytu agenta Holaty se s ním měli sejít jeho přátelé. K těm patřila i Alena Kašparová.²⁷⁶ Holata se jim svěřil, za jakým účelem do ČSR přišel a jaké úkoly má plnit a chtěl někoho z nich získat ke spolupráci. Při soudním líčení byla usvědčena z protokolů od ostatních obviněných. Josef Sucharda o ní uvedl, „...v době ukrytí Holaty přišel do styku s mou manželkou jeho bývalou manželkou Editou Maruškovou a dále s Alenou Kašparovou...“ Dále to potvrzuje i matka uprchlé Maruškové, „...také se dobře pamatuji, že Kašparová znala Holatu již před útekem o tom vím určitě a asi třikrát byla v bytě v době jeho přítomnosti,...pamatuji si, že s Holatou hovořila o tom, že v zahraničí je lepší život a proto by uprchla z ČSR.“ Alena Kašparová prý měla matku Edity Maruškové v roce 1952 informovat o tom, aby poslouchala stanici Svobodná Evropa. Také se prý sešla s agentem Rudolfem Holatou poslední den před jeho útekem do zahraničí.²⁷⁷

Alena Kašparová se seznámila s Editou Maruškovou na jaře roku 1951 v Jablonci nad Nisou, kde obviněná byla zaměstnána jako úřednice v n. p. Skolexport. S Holatovou se seznámila prostřednictvím její známé, Jarmily Suchardové. Setkaly se v kavárně Korso, kam téměř každý týden se Suchardovou chodily. Později se všichni tři²⁷⁸ scházely v biografu, v kavárně nebo v bytě Holatové. Takto probíhalo až do srpna 1951, než se Alena Kašparová přestěhovala z Jablonce nad Nisou do Liberce. Tam nastoupila do zaměstnání jako úřednice v hotelu Radnice. Od té doby se všichni stýkaly nepravidelně. Obviněná tvrdila, že od listopadu roku 1951 o Editě Maruškové nic nevěděla. Od její matky se prý dozvěděla, že dcera Edita někde utekla.²⁷⁹

Obviněná Alena Kašparová se přiznala, že se setkala s Rudolfem Holatou v srpnu roku 1951

---

273 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 2.

274 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 3.

275 Návrh na zadržení Aleny Kašparové podal por. Gažar Jiří, náčelník 1. odd. IV. Odboru krajské správy ministerstva vnitra v Liberci. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 2.

276 Dříve bytem v Jablonci nad Nisou, Rýnovická čp. 25, nyní v Holicích v Č. Dudychova čp. 298. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 1.

277 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 3.

278 Alena Kašparová, Edita Marušková a Jarmila Suchardová.

279 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 3.

v bytě Edity Maruškové v Jablonci nad Nisou. Při tomto setkání Holata o sobě prý řekl, že je v SRN v táboře pro uprchlíky z Československa a že tam prý zastával určitou funkci. Během další schůzky přislíbil Aleně Kašparové dobré postavení v zahraničí, když odejde s ním a s bývalou manželkou. Poté se dostal do špionážní centrály ve Frankfurtu, kde prováděl výcvik dalších agentů, kteří byli vysíláni do ČSR.

Alena Kašparová se dopustila trestného činu²⁸⁰ tím, že věděla o jeho ukrývání a špionážní činnosti. Podle soudu neučinila žádné opatření k zamezení jeho akce, a i přesto se s ním celou dobu stýkala. Soud v době její vazby nařídil domovní prohlídku u ní v bytě v Holicích, a i v druhém přechodném bydlíště v Hradci Králové. Chtěli získat věcné důkazy o tom, že si s Holatou dopisovala.²⁸¹

Při osobní prohlídce ji byla zabavena hotovost, šperky, fotografie, stvrzenky, poštovní poukázky a různé průkazy. Domovní prohlídka byla provedena dne 18. dubna 1956 v bytě jejího otce Václava Kašpara za přítomnosti jeho manželky a Rudolfa Hájka člena MNV Holice, jako svědka.²⁸² Zabavili ji přes 250 dopisů, zápisník, fotografie a cizojazyčné dopisy. Druhá domovní prohlídka proběhla dne 18. dubna 1956 u babičky obviněné, Kamenické Boženy bytem Holice IV., Na Kamenci čp. 11. Za přítomnosti Johanidesové Marie, Kamenické Boženy, Anny Srazilové²⁸³ a Miroslava Formánka MNV Holice jako svědka. Při této prohlídce nebylo nic zabaveno.²⁸⁴

Dne 7. května 1956 byli k vyšetřovacímu spisu připojeny věcné důkazy, a to tři dopisy z Kanady, které Kašparové poslala, Edita Marušková.²⁸⁵ Dopisy ji usvědčily se styku i v době jejího zatčení s agentovou bývalou manželkou. V jednom z dopisů se Marušková zmínila, že by si přála fotografie Aleny Kašparové a jejich známých, kteří žili v Jablonci nad Nisou. Tím obviněnou žádala o odeslání a zároveň ji popisovala bezstarostný život v Kanadě. Před tím dokonce nějaký čas bydleli v Anglii, ale podle jejich slov se jim v Kanadě líbí více, „...*je to tady lepší než v Anglii, máme bezstarostný život.*“ Dokonce pozvala Alenu Kašparovou na návštěvu, „...*můžeš-li přijed' na návštěvu, bydlíme v Kanadě, 49 Main Street Apt. 18, Rouyn P.Q.*“²⁸⁶

Krajský soud v Liberci nechal na Alenu Kašparovou dne 21. dubna 1956 napsat posudek z jejího dosavadního zaměstnání v Hradci Králové u firmy ARMY. Tam pracovala od 3. dubna 1956

---

280 Podle § 165 trestného zákona. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 4.

281 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 4.

282 Domovní prohlídku provedl ppor. Hanzl Jan, EI-413. Prohlídka byla započata ve 22:00 hodin a ukončena 1:15 hodin dne 19. dubna 1956. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 5.

283 Anna Srazilová byla teta Kamenické Boženy. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 5.

284 Domovní prohlídka započala v 14:00 hodin a byla ukončena v 15:45 hodin, provedena ppor. Janem Hanzlem. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 6.

285 Ppor. Karel Hortl vyšetřující referent. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 6.

286 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 6.

do 10. dubna 1956 ve zkušební době, a proto o ní posudek sepsán nebyl. Dále podnik ředitelství restaurací a jídelen v Liberci,²⁸⁷ vyhotovil na obviněnou záporný posudek. Své práci prý velice dobře rozuměla, ale musela být pod stálým dozorem, poněvadž prováděla všelijaké machinace v podniku i mimo podnik. Obzvláště při měnové reformě.²⁸⁸ Ve večerních hodinách psala různé prohlášení, které vyvolávaly nepokoje mezi zaměstnanci s novou měnovou úpravou. Jednomu ze zaměstnanců dokonce měla proplatit mzdy za dvě osoby, „...i v účtování je nepoctivá, do práce chodila, kdy se jí chtělo. Vysedávala stále v nočních podnicích v různé společnosti a na schůze ROH téměř nechodila.“ Podle firmy kazila kolektiv zaměstnanců a bylo jí to v posudku vytčeno, „poměr k našemu zřízení nemá kladný.“²⁸⁹

V březnu roku 1952 dostala od Edity Holatové pohlednici z Motralu v Kanadě, „...tím se mi potvrdila moje původní domněnka, že Edita uprchla do zahraničí.“ Dokonce u výslechu uvedla, že Rudolfa Holatu ani osobně neznala, pouze jen z vyprávění od jeho manželky, „...byl povoláním mechanik nebo montér a vím, že se s ním dala Edita rozvést. Od Jarmily Suchardové jsem se dozvěděla, že Rudolf Holata uprchl do zahraničí. Jinak jsem s ním nikdy nepřišla do styku.“ Soud nechal Alenu Kašparovou vypovídat podrobnosti o tom, že se s Holatou nikdy nesetkala. I přesto, že od ostatních obviněných měl soud jiné informace.²⁹⁰

Na otázku ze strany soudu, zda věděla, že se Holata ilegálně zdržoval na území ČSR, uvedla, „...O tom mi není nic známo. S jmenovaným jsem do styku nikdy nepřišla...“ Na její výpověď se soud ostře ohradil, „vaše výpověď není věrohodná, vypovězte pravdu o vašich setkáváních s Rudolfem Holatou!“ Dále ji byla citována výpověď od Elsy Maruškové, která ji měla usvědčit, „...asi třikrát byla u nás v bytě Alena Kašparová za přítomnosti Holaty.“²⁹¹ Obviněná zpochybňovala pravdivost této výpovědi a opakovala, že se s Holatou nestýkala. Poté soud předvolal Elsu Maruškovou, která vypovídala proti obviněné, „...s Holatou přicházela do styku ještě v době, než utekl poprvé do zahraničí v roce 1950.“ Na tohle tvrzení Kašparová ostře reagovala tím, že „svědkyně Marušková nevypráví pravdu. S Holatovou jsem se seznámila až v roce 1951 a proto jsem Holatu neviděla.“ Elsa Marušková si též stála za svou výpovědí a zmínila se o jejich schůzkách už v roce 1950. Podle ní se měla obviněná s její dcerou a manželem Holatou

287 Náměstí bojovníků za mír 6. Alena Kašparová pracovala v podniku jako účetní. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56. s. 5.

288 Komunistický režim několik let po válce vedl nesmyslný hospodářský systém. Díky špatné ekonomice komunisté vytvořili obrovský státní dluh. Měnová reforma byla dne 1. června 1953 uskutečněna a tím došlo ke znehodnocení měny. Komunisté tehdejší reformu představili jako vítězství pracujícího lidu. I když tím došlo k znehodnocení úspor u lidí. K tématu více: JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Ladislav. *Velká peněžní loupež v Československu 1953 aneb 50:1*. Svítání: 1992. ISBN:80-900238-9-4.

289 Posudek napsala p. Mojrová dne 25. dubna 1956 a podnikový ředitel Jaroslav Rubáš jej schválil. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 11.

290 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 12.

291 V soudním protokole uvedla dne 11. dubna 1945 Elsa Marušková o údajném styku Aleny Kašparové a Rudolfa Holaty. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 13.

stýkat v podniku Imperial v Liberci. Dále v kavárně a ve vinárně Korso v Jablonci nad Nisou. Soud vyvíjel tlak na Kašparovou, ať nezapírá a mluví jen pravdu. I nadále si Kašparová stála za svou prvotní výpovědí a dodala, že si ji svědkyně plete s Jarmilou Suchardovou. Elsa Marušková s tímto tvrzením nesouhlasila a uvedla, jak obviněná s Holatou hovořila a o uprchlících.²⁹²

Pod tíhou důkazu se dotyčná přiznala k tomu, že „...asi v srpnu jsem byla v bytě Holatové, kde jsem přišla do styku s mužem, o kterém jsem se až později dozvěděla, že to byl její manžel.“ Soudu toto tvrzení nestačilo, „nyní vypovězte pravdu, co vám bylo známo o přípravách a o ilegálním útěku Edity Holatové s jejím manželem Rudolfem Holatou.“ Alena Kašparová tvrdila, že o připravovaném útěku nic netušila. Elsa Marušková řekla, že jí obviněná sdělila o tom, že bude Svobodná Evropa dne 20. prosince 1951 pod heslem „Rose-Marie“ vysílat vzkaz její dcery. Kašparová s výpovědí opět nesouhlasila. Tím byl ukončen společný výslech a Elsa Marušková mohla odejít.²⁹³ Soudní líčení pokračovalo s obviněnou, na kterou byl vynaložen nátlak, aby vypověděla v celé věci pravdu, kdy a jak se setkala s agentem Holatou. Kašparová si stála za svým tvrzením, že nevěděla, co je to za muže, kterého v bytě u Maruškové viděla. To se prý dozvěděla až v srpnu nebo v září od matky Elsy Maruškové, „...v této době jsme věděla, že Holata již před tím byl v zahraničí.“²⁹⁴

Podle výpovědi Jarmily Suchardové a Elsy Maruškové jednu noc přespal Rudolf Holata u Aleny Kašparové. K tomu obviněná uvedla, „v mém bytě nikdy nebyl.“ Hájila se tím, že v bytě vlastnila jen jeden pokoj, ve které měla jen postel, skříň a stolek. Ani když se poté přestěhovala do Liberce, tak bydlela v jedné místnosti s rodinou Nepomuckých.²⁹⁵ Také Jarmila Suchardová proti Kašparové uvedla, „...Holata také přespal v bytě u Aleny Kašparové.“ Tím soud naléhal na obviněnou: „přestaňte zapírat a řekněte pravdu!“ Kašparová se dále hájila tím, že si ji Jarmila Suchardová stěžovala, že jí Holata za nocleh nic nedal a tak, „...jsem se vyjádřila, že u mne Holata také byl a že mne také nic nedal. Pravda to však nebyla.“ Soud se ji dotazoval, proč takové tvrzení říká, když to nebyla pravda. Kašparová odpověděla, „řekla jsem jí to proto, že je Suchardová hrabivá, dozvěděla jsem se, že před útěkem Holatových dostala šaty nebo kostým.“ Výpověď soudu nestačila, „vaše výpověď je nepravděpodobná, zanechte zapírání a doznejte se k pobytu Holaty ve vašem bytě!“ Trvala i tak na své dosavadní výpovědi, že Holata u ní nikdy nebyl.²⁹⁶ Při dalším soudním líčení nadále tvrdila, že u ní Holata ani jednu noc nestrávil. K tomu uvedla, že „...s Editou

292 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 13.

293 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 15.

294 Výslech byl započat dne 11. dubna 1956 v 9:30 hodin a ukončen ve 21:30 hodin vyšetřující ppor. Václavem Procházkou. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 8.

295 Manželé Nepomucký byli vedoucími hotelu Radnice a jejich byt byl přímo v hotelu. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 9.

296 Výslech byl započat dne 19. dubna v 10:00 vyšetřující ppor. Hortem a ukončen v 17:30 hodin. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 11.

*jsme hovořily, kde by se mohl Holata schovat a přemýšlely jsme o Forethových, Suchardových a o mě. Ale mé bydlení jsme posléze vyloučily z důvodů, které jsem již zmiňovala.“*²⁹⁷

Dne 19. dubna 1956 se Kašparová při soudním líčení uvedla, že jí Edita Marušková před emigrací sdělila, ať pozdravuje jejího otce Marušku z Pardubic a ať se prý nezlobí, že se s ním nerozloučila. Obviněná s ním až do roku 1954 udržovala občasně písemné i osobní setkání, aby ho informovala o jeho dceři. Zároveň Kašparová měla všem říct o vzkazu, který vysílala Svobodná Evropa.

Po tíhou důkazů a několika soudních přelíčení se obviněná doznala. Podle usnesení, ve kterém byla Kašparová podezřelá z trestné činnosti podle § 7 odst. 2 k § 86 trestného zákona. Obviněná Alena Kašparová před usnesení rozsudku uvedla, že svého činu hluboce a upřímně lituje a žádala, aby ji tak přísně netrestali, jelikož se chtěla brzy stát platným členem „*lidské společnosti*.“ Při závěru soudního líčení uvedla, „*cítím se vina.*“²⁹⁸ Dále ji soud ponechal ve vazbě z důvodu § 96 odst. 2 písm., b, tr. ř.²⁹⁹ Alena Kašparová byla uznána vinou pro neoznámení trestného činu a odsouzena na 2 roky odnětí svobody.³⁰⁰ Informace o výkonu trestu jsou pouze omezené, spis vězeňkyně se podle informací z Národního archivu nedochoval. Z Liberce byla eskortována dne 5. července 1956 do věznice č. 2 v Praze, kde si nejspíš odpykala zbytek trestu.

Alena Kašparová byla propuštěna dne 8. června 1958. Poté se provdala za Hoffmana a společně bydleli v Holicích, okrese Pardubice.³⁰¹ Všichni obvinění v kauze Sucharda Josef a spol. byli účastni rehabilitace podle zákona č. 118/90 o soudní rehabilitaci. I podle § 2odst. 2 zák. č. 119/90 Sb. byl trest prohlášen za zrušený.

---

297 Výslech byl započat dne 21. dubna v 9:30 vyšetřujícím ppor. Hortem a ukončen ve 13:00 hodin. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 16.

298 Alena Kašparová byla zatčena dne 11. dubna 1956 v 9:15 hodin v místě jejího zaměstnání v Hradci Králové. ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Aleny Kašparové sign. V-114/L, s. 17.

299 Za přítomnosti prokurátora JUDr. Antonína Kosíka. Protokol jejich výpovědí byl proveden dne 18. dubna 1956 a 2. května 1956 sepsaným na KS-MV Liberec. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 12.

300 Podle § 165 odst. 1. tr. Zákona. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 13.

301 V bytě Dudychově č. 298. SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. T10/56, s. 13.

11 Závěr

Politická perzekuce a politické procesy se po únorových změnách v roce 1948 staly nedílnou součástí nového režimu. Posláním politických procesů a nejrůznějších forem politické perzekuce bylo odstranění skutečných či domnělých odpůrců a vyvolání atmosféry strachu mezi obyvatelstvem. Politická perzekuce a procesy se zároveň měly stát prostředkem k legitimizaci a stabilizaci nového totalitního systému. Justice přestala být nezávislou a stala se trvalou součástí represivního aparátu totalitního režimu až do listopadu 1989. Trestu se nevyhnuly osoby mladistvé, příslušníci všech „tříd,“ povolání a ani ženy. Odsouzeny byly i tři ženy, jejichž procesům jsem se věnovala v předložené bakalářské práci. S pomocí archivních materiálů, odborné literatury a metody orální historie jsem rekonstruovala jednotlivé soudní kauzy těchto žen.

Výše zmíněné ženy (A. Jeriová, A. Kašparová a J. Suchardová) si vyslechly odsuzující rozsudek před instancí Krajského soudu v Liberci v roce 1956. Tento rok zde bylo odsouzeno celkem 45 osob, vedle tří zmíněných žen 42 mužů. Věk většiny odsouzených mužů se v době procesu pohyboval mezi 31 až 35 let. Nejstarším odsouzeným mužem byl jednašedesátiletý František Eliáš, který dostal 5 let za porušení povinností veřejného činitele a rozkrádání národního majetku. Naopak nejmladším odsouzeným byl teprve sedmnáctiletý Miroslav Kunst, který dostal 9 let za čin obecného ohrožení, po dovolání mu byl trest snížen na 6 let.³⁰²

Arnoštka Jeriová nepatřila mezi zjevné odpůrce režimu po únoru roku 1948. Osobně se do žádných aktivit, které je možno vnímat jako odbojové, nezapojila. Lze předpokládat, že díky svému původu politické změny po únoru 1948 nevířila. Narodila se do německé rodiny a vzhledem k tomuto faktu, se z ní po druhé světové války stala občanka druhé kategorie.³⁰³ Jakou roli hrál v procesu její údajný židovský původ, se můžeme pouze domnívat. Sama se několikrát pokusila legální cestou vystěhovat do Spolkové republiky Německo, což se jí nikdy nepodařilo. O politiku se nijak výrazně nezajímala, prioritou v jejím životě byla rodina a koníčky (sport a malba).³⁰⁴ Přes vše uvedené se i ona stala jednou z obětí politických procesů 50. let 20. století.

Podle dochovaného soudního spisu měla Arnoštka vzít v bratrově bytě krabici s jabloneckou bižuterií, pár knih a seznam s recepty na výrobu surovinového skla. V roce 1955 jí měl bratr Alfred ze Spolkové republiky Německo napsat, zda by byla tak hodná a recepty mu poslala.³⁰⁵ Recepty nutně potřeboval proto, aby v SRN mohl pracovat s bižuterií. K vyšetřování, které vedlo k zatčení a následnému odsouzení došlo tedy kvůli prosbě bratra, který chtěl získat zpět svůj původní majetek,

302 ČERMÁKOVÁ, Veronika, pozn. 21, s. 141.

303 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 2.

304 Podle výpovědi vnučky Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016).

305 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Arnoštky Jeriové, sign. V-413/L, soudní výpověď Arnoštky Jeriové, s. 20.

jenž byl nucen během odsunu zanechat v Československu. Hlavní přelíčení bylo proti ní zahájeno u Krajského soudu v Liberci dne 14. dubna 1956, ten den jí soud poslal do vězení na 14 měsíců.³⁰⁶

Jarmila Suchardová a Alena Kašparová byly souzeny v procesu nazývané jako Sucharda Josef a spol., společně s Josefem Šilhánem a manželem Jarmily Suchardové, Josefem Suchardou. Podle soudu spáchal, Josef Sucharda, Jarmila Suchardová, Alena Kašparová a Josef Šilhán trestný čin pomoci k vyzvědačství. Josef Sucharda si vyslechl rozsudek na čtyři roky, Jarmila Suchardová na tři roky, Josef Šilhán na tři a půl roku a Alena Kašparová dva roky. Jmenovaní měli napomáhat ke špionážním úkolům, jakémusi agentu Rudolfovi Holatovi, který měl dokonce spolupracovat s americkou rozvědkou IS. Po špionážním školení byl vyslán do ČSR s „protistátními úkoly.“³⁰⁷

Výraznou roli ve výrobě politických procesů zastávaly od roku 1953 Krajské soudy. Jejich personál z řad soudců a prokurátorů měl za sebou často zkušenost z působení u Státního soudu. Nejinak tomu bylo i v případě Krajského soudu v Liberci. Oběti politických perzekucí pocházející ze všech možných vrstev společnosti byly dlouhodobě a často doživotně poznamenány. Stigma politického odpůrce, kriminálního se zbavovali těžko. I po svém propuštění byli často sledováni StB. Bezpráví se nevyhnulo ani jejich blízkým, jejichž životy byly často poznamenány nejružnějšími projevy tzv. mimosoudní perzekuce. Procesy měly pro komunistickou moc nenahraditelné a tehdy nepostradatelné poslání, potrestat a odstranit či izolovat ty, kteří jejich záměrům překáželi nebo by překážet mohli. Mezi odsouzenými nalezneme jak aktivní tak pouze potencionální odpůrce komunistické státní moci. Souzené ženy se do soukolí politických represí dostaly často jen díky aktivitám (ať už reálným či vykonstruovaným) svých partnerů.

---

306 SOA v Litoměřicích, Krajská prokuratura Liberec, kart. 1 T 7/56, s. 18

307 ABS, fond V-Liberec, vyšetřovací svazek Jarmily Suchardové, sign. V-114/L, rozsudek vůči obviněným v kauze Sucharda Josef a spol., s. 18.

12 Seznam použitých zdrojů

12.1 Prameny

12.1.1 Archivní prameny

- Archiv bezpečnostních složek, Praha, fond V-Liberec, sign. V-413/L
- Archiv bezpečnostních složek, Praha, fond V-Liberec, sign. V-144/L
- Národní archiv, Praha, fond SSNV, T3/56
- Státní oblastní archiv v Litoměřicích, kart. 1 T 7/56
- Státní oblastní archiv v Litoměřicích, kart. T 10/56

12.1.2 Nevydané prameny

- Soukromý archiv Soni Kalinové

12.1.3 Vydané prameny

- AMESBERGER, Helga, Elfriede JELÍNEK, Katrin AUER a Brigitte HALBMAYR. *Sexualizované násilí: ženské zkušenosti z nacistických koncentračních táborů*. Praha: BB art, 2005. ISBN 80-7341-585-2.
- ARBURG Adrian, STANĚK Tomáš. *Vysídlení Němců a proměny Českého pohraničí 1945-1951: Díl II., svazek 1, Duben srpen/září 1945: "Divoký odsun" a počátky osídlování*. 1. vyd. Ve Středoklukách: Zdeněk Susa 2011. ISBN 978-80-86057-67-5.

- BARTOŠEK, Karel. *Český vězeň, svědectví politických vězenkyň a vězňů let padesátých, šedesátých a sedmdesátých*. Paseka, 2001. ISBN 80-7185-363-1
- BURSÍK, Tomáš. *Ztratily jsme mnoho času-- Ale ne sebe!: životy politických vězeňkyň v československých věznicích padesátých a šedesátých let dvacátého století*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2006. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-25-1.
- DRTINA, Prokop. *Na soudu národa: Tři projevy ministra spravedlnosti Dr. Prokopa Drtiny o činnosti mimořádných lidových soudů a národního soudu*. V Praze: Ministerstvo spravedlnosti, 1947.
- ŠIMKOVÁ, Dagmar. *Byly jsme tam taky*. 1. vyd. Toronto: Sixty-Eight Publishers, 1980. ISBN 0-88781-089-6.

12.2 Literatura

- BLÁHOVÁ, Ivana, BLAŽEK, Lukáš, KUKLÍK Jan, ŠOUŠA Jiří a kolektiv. *Oběti komunistické spravedlnosti*. Praha, 2013. ISBN 978-80-87284-48-3
- BURSÍK, Tomáš. *"Národu jsem vždy věrně sloužila a vědomě nikomu škodu neučinila". Františka Zeminová (1882-1962)*. In: *Securitas imperii. Sborník k problematice bezpečnostních služeb. Agent Hračka. Smrt na hranicích. Rozpuštění Lidových milicí. Laušman v Bělehradě. X. správa SNB*. Praha: Themis 14, (2006).
- CIHLA, Václav: *Politické procesy v 50. letech*. Diplomová práce, Univerzita Karlova. Praha, 2013.
- ČERMÁKOVÁ Veronika. *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Liberci v letech 1955-1956*. Bakalářská práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2011.
- DOUBOVÁ Veronika. *Politické procesy 50. let – Ženy odsouzené Krajským soudem*

- v *Liberci v letech 1953 a 1954*. Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2011.
- DRTINA, Prokop. *Československo můj osud. II/1: Kniha života českého demokrata 20.století*. Praha: Melantrich, 1992.
  - DVOŘÁK, Miroslav a Jaroslav ČERNÝ. *Žoldnéři války: soudní proces s dr. Horákovou a spol.* V Praze: Mír, 1950.
  - ENGELMAN, Isa. *Židé v Liberci, k dějinám obyvatel města pod Ještědem*. Liberec, 2007. ISBN: 978-80-239-9169-7
  - CHRTKOVÁ, Michaela. *Politické procesy padesátých let: Proces Karel Horáček*. Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2008.
  - JARKOVSKÁ, Lucie. *Ve službách ministerstva vnitra: JUDr. Jan Chudoba (1898-1983)*. Hradec Králové – Náchod, Ústav historických věd PdF UHK – Regionální muzeum Náchod, 2003.
  - JECH, Karel. *Soumrak selského stavu 1945-1960*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001. ISBN 80-7285-010-5.
  - JIRÁSEK, Zdeněk, ŠŮLA, Ladislav. *Velká peněžní loupež v Československu 1953 aneb 50:1*. Svítání: 1992. ISBN:80-900238-9-4.
  - JOKLOVÁ, Kateřina. *Politické procesy 50. let – kauza Emil Weiland a spol.* Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2008.
  - KAPLAN, Karel. *Kronika komunistického Československa. Alexej Čepička – dobová dramata komunistické moci*. Brno, 2011. ISBN 978-80-87474-22-8.
  - KAPLAN, Karel. *Nebezpečná bezpečnost*, Brno 1999. ISBN 80-7239-024-4.

- KAPLAN, Karel: *Kronika komunistického Československa*. Brno: Barrister & Principal, 2009. ISBN 978-80-87029-53-4.
- KAPLAN, Karel a Jiří MARCO. *Nekrvavá revoluce*. V ČSFR 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1993, 24 s. fotogr. Archiv. ISBN 8020401458.
- KAPLAN, Karel, PALEČEK, Pavel. *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 1. vyd. Brno: Barrister and Principal, 2001. ISBN 80-85947-75-7
- KAPLAN, Karel. *Největší politický proces: M. Horáková a spol.* 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995. ISBN 80-85270-48-X.
- KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. 1. Vyd. Praha: Mladá fronta, 1992. ISBN 80-204-0269-1.
- KOČOVÁ, Kateřina, *Druhá retribuce. Činnost mimořádných lidových soudů v roce 1948*, in: Soudobé dějiny 12, 2005, č. 3-4.
- KOČOVÁ, Kateřina. *Liberec v prvních letech komunistické totality-politická perzekuce a politické procesy*. Česko-slovenská historická ročenka 2005, Brno.
- KOLOCOVÁ, Petra. *Politické procesy 50. let-kauza Josef Veverka*. Bakalářská práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2012.
- KOUROVÁ, Pavlína a Petr KOURA. *Žádáme trest smrti!: propagandistická kampaň provázející proces s Miladou Horákovou a spol.: (historická studie a edice dokumentů)*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. Edice dokumentů. ISBN 978-80-87211-03-8.
- KOUTEK, Ondřej. *Prokop Drtina: osud československého demokrata*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011. ISBN 978-80-7429-069-5.
- KUKLÍK, Jan. *Vývoj československého práva 1945-1989*. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-

80-7201-741-6.

- KUREČKOVÁ, Tereza. *Retribuční procesy v letech 1945-1948 na území ČSR se zaměřením na region Plzeňska*. Diplomová práce, Západočeská univerzita v Plzni. Plzeň, 2013.
- KUX, Jan. *Internální tábor Svatobořice*. Svatobořice: Obecní úřad Svatobořice-Mistřín, 1995. ISBN 80-901892-1-0.
- LIŠKA, Otakar. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2. opr. a rozš. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-09-X.
- LOZOVIUKOVÁ, Kateřina: *Druhá vlna retribuce po únoru 1948 – případ Vladimíra Krajiny*. Rukopis, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2017.
- MENCL, Vojtěch. *Československo roku 1968. 2. díl, počátky normalizace*. 1. vyd. Praha: Parta, 1993. ISBN 80-901337-8-9.
- MLÁDKOVÁ, Barbora. *Paměť Liberecka II. – Příběh Zdeňka Vlasty (Akce Kluky)*. In: Fontes Nissae, č. 6, Liberec 2005.
- MLÁDKOVÁ, Barbora. *Politické procesy 50. let - Krajský soud v Liberci 1953 – 1954*. Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2005.
- MÜCKE, Pavel, PELIKÁNOVÁ, Hana, VANĚK, Miroslav. *Naslouchat hlasům paměti : teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1.
- NEDBÁLKOVÁ, Kateřina. *Spoutaná rozkoš. (Re)produkce genderu a sexuality v ženské věznici*. Praha, 2006.
- PEJČOCH, Ivo a TOMEK, Prokop. *Agenti-chodci na popravišti: kurýři západních zpravodajských služeb, popravení v letech 1949-1958*. Cheb: Svět křídel, 2010. ISBN 978-

80-86808-88-8.

- PEJČOCH, Ivo a Jiří PLACHÝ. *Okupace, kolaborace, retribuce*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Prezentační a informační centrum MO, 2010. ISBN 978-80-7278-529-2.
- PORTMANN, Kateřina. *Liberec v únoru 1948 a v 50. letech 20. století*, rukopis, 2017.
- TOMEK, Prokop. *Dvě studie o československém vězeňství 1948-1989: Vývoj systému agenturní činnosti ve vězeňských zařízeních československého komunistického režimu 1948–1989*, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování. Praha 2001. ISBN 80-902885-0-2.
- ROUBÍKOVÁ-ŠVEHLOVÁ, Jana. *Dcery nepřátel státu: psychologický odkaz*. Praha: Columbus, 2011. ISBN 978-80-87588-03-1.
- SLABOTÍNSKÝ, Radek. *Amnestie prezidenta republiky v letech 1960 a 1962 a rehabilitace politických vězňů v 60. letech*. Disertační práce, Masarykova univerzita v Brně. Brno, 2010.
- STANĚK, Tomáš. *Německá menšina v českých zemích: 1948-1989*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1993. ISBN 80-85241-29-3.
- STANĚK, Tomáš. *Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců u Československa (1918-1948)*. Amosium servis, Ostrava 1992. ISBN 80-85498-04-97
- STANĚK, Tomáš. *Odsun Němců z Československa 1945-1947*. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0328-2.
- ŠTRÁFELDOVÁ, Milena. *Trestankyně: příběh Růženy Vackové*. Praha: Mladá fronta, 2016. ISBN 978-80-204-3999-4.
- TOMEK, Prokop. *Dvě studie o československém vězeňství 1948-1989*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2001. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-902885-0-2.

- TOMEK, Prokop: *StB jako historický pramen*, In: Soudobé dějiny 12, č. 1, Praha 2005.
- TOMEK, Prokop. *Život a doba ministra Rudolfa Baráka*. Praha: Vyšehrad, 2009. Moderní dějiny. ISBN 978-80-7021-982-9.
- VANĚK, Miroslav, a kol. *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0718-3
- VANÍČKOVÁ, Vlasta. *Politické procesy 50. let - kauza Otakar Raulím*. Diplomová práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec, 2010.
- VÁŇA, Josef, John SIGMUND a Emil PADIOR. *Příslušníci československého letectva v RAF*. Praha: Avis, 1999. ISBN 80-86049-58-2.
- VEBER, Václav: *Třetí odboj: kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-306-3.
- VOREL, Jaroslav a Alena ŠIMÁNKOVÁ. *Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech*. Díl I. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2003. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-03-0.
- VOREL, Jaroslav, Alena ŠIMÁNKOVÁ, Lukáš BABKA a Monika KIPETŮVÁ. *Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech*. Díl II. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2004. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-05-7.
- VOREL, Jaroslav, Alena ŠIMÁNKOVÁ, Lukáš BABKA a Monika KIPETŮVÁ. *Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech*. Díl III. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2004. Sešity Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. ISBN 80-86621-06-5.

12.3 Orální historie

- Rozhovory s pamětníci (*Vnučka Arnošky Jeriové, Soňa Kalinová, bytem Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května, 1. prosince 2016 a 2. února 2017*)

12.4 Internetové zdroje

- Vězeňství, některé další věznice, in: **totalita.cz** [online], [vid. 18. 3. 2017] Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_01.php
- Kaufbeuren (SRN), in: **m.mestojablonec.cz** [online], [vid. 19. 4. 2017] Dostupné z: <http://m.mestojablonec.cz/cs/mesto/partnerska-mesta/kaufbeuren-srn.html>
- Vězeňská služba ČR, in: **vscr.cz** [online]. Liberec, 2017 [vid. 19. 4. 2017] Dostupné z: <http://www.vscr.cz/vazebni-veznice-liberec-79/informacni-servis-1592/historie-veznice-659/>
- Němečtí antifašisté. Hrdinové na obtíž, in: **idnes.cz** [online], [vid. 15. 6. 2017] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nemectiantifasiste-hrdinove-na-obtiz-dxt-/domaci.aspxc=A080423_121848_domaci_itu
- Paměť národa, in: **postbellum.cz** [online], [vid. 20. 6. 2017] Dostupné z: <https://www.postbellum.cz/co-delame/projekty/pamet-naroda/>

13 Seznam příloh

Příloha 1 – Arnoštka Jeriová v roce 1927, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 2 – Diplom za první místo Arnoštce Jeriové z jarního běhu na lyžích, dne 30. března 1927, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 3 – Potvrzení kurzu ze stenografie Arnoštky Jeriové, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 4 – Arnoštka Jeriová a její manžel Jan Jerie, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 5 – Arnoštka Jeriová s dcerou Zuzanou a synem Janem, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 6 – Potvrzení Arnoštky Jeriové o jejím nasazení za 2. světové války ze dne 31. srpna 1945, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 7 – Potvrzení o položivoství Arnoštky Jeriové ze dne 19. května 1945, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 8 – Osvědčení Arnoštky Jeriové o Československém státním občanství vydané dne 14. května 1949, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 9 – Udělení permitu Arnoštce Jeriové dne 9. listopadu 1950, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 10 – Arnoštka Jeriová v době odsouzení ve svých 49 letech, ABS, fond V-Liberec, sign. V-413/L

Příloha 11 – Rodiče Arnoštky Jeriové a jejich dům v Josefově Dole

Příloha 12 – Arnoštka Jeriová, nalevo její bratr Alfred, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 13 – Bratr Arnoštky Jeriové s milenkou Liselose Hertl, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 14 – Arnoštka Jeriová v roce 1988, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 15 – Arnoštka Jeriová se synem Janem před rodným domem v Dolním Maxově v 80. letech 20. století, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. 5. 2016)

Příloha 16 – Dům Arnoštky Jeriové v Dolním Maxově v roce 2016, Autor (Dolní Maxov 2016)

Příloha 17 – Manžel Jarmily Suchardové, Josef Sucharda v době odsouzení v kauze Sucharda Josef

a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

Příloha 18 – Jarmila Suchardová v době odsouzení v kauze Sucharda Josef a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

Příloha 19 – Alena Kašparová v době odsouzení v kauze Sucharda Josef a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

Příloha 20 – Josef Šilhán v době odsouzení v kauze Sucharda Josef a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

Příloha 21 – Skupinový vyšetřovací svazek kauzy Suchardy Josef a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

Příloha 22 – Společný rozsudek obviněných v kauze Sucharda Josef a spol., SOA v Litoměřicích, kart. T 10/56

13.1 Přílohy

Příloha 1 – Arnoštka Jeriová v roce 1927, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

Příloha 2 – Diplom za první místo Arnoštce Jeriové z jarního běhu na lyžích, dne 30. března 1927, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

Lehranstalt für Stenographie - Franziska Schenk
Prag.

Zeugnis.

Die Frau *Erna Hüttmann* hat in der Zeit
vom 1. September bis 30. November 1922 Unterricht
in der kürzesten Gebaldbergerschen Stenographie
bei mir genommen, dabei großen Fleiß und
Sinn und sich eine vorzügliche Kenntniss des gan-
zen Systems erworben.

Prag, am 30. November 1922

Franziska Schenk

Příloha 3 – Potvrzení kurzu ze stenografie Arnoštky Jeriové, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016)

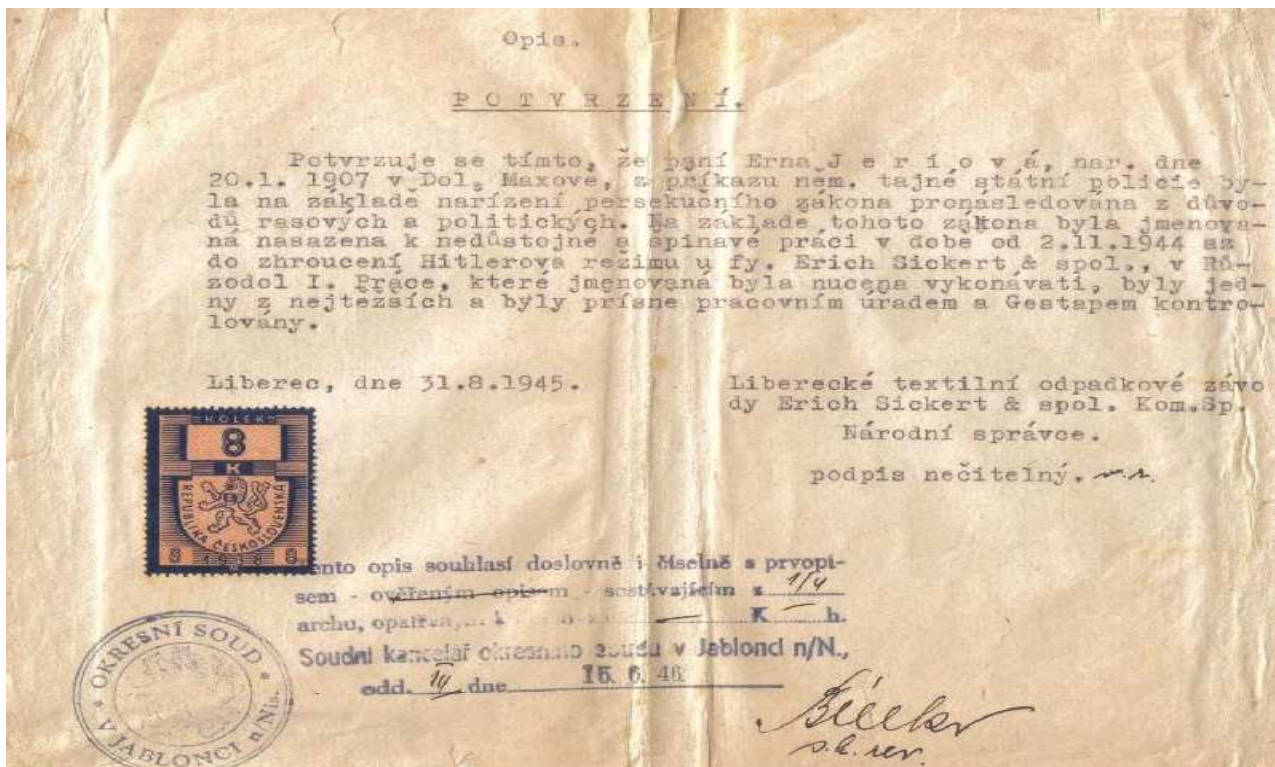

Příloha 4 – Arnoštka Jeriová a její manžel Jan Jerie, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016)

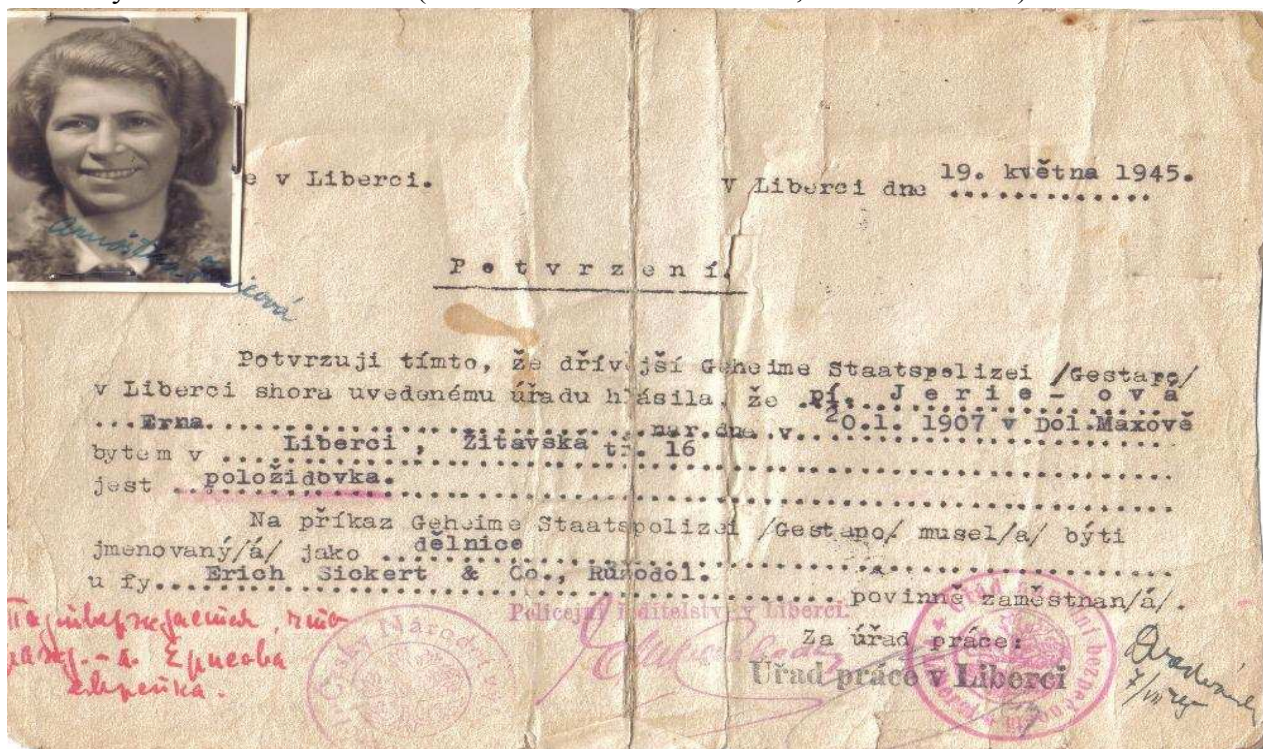

Příloha 5 – Arnoštka Jeriová s dcerou Zuzanou a synem Janem, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

Příloha 6 – Potvrzení Arnoštky Jeriové o jejím nasazení za 2. světové války ze dne 31. srpna 1945, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

Příloha 7 – Potvrzení o položivovství Arnoštky Jeriové ze dne 19. května 1945, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016)

Číslo R-1-1710-49.

D

OSVĚDČENÍ

O ČESKOSLOVENSKÉM STÁTNÍM OBČANSTVÍ

Jméno a příjmení Arnoštka Jeriová, roz. Hittmannová,
zaměstnáním (povoláním) kreslička,
narozený (den, měsíc, rok, místo a správní okres narození) 20. ledna 1907 v Dolním Maxově, správní okres Jablonec n. Nisou,
z domovské obce nezjišťována, správní okres _____,
bytem v obci Antonínov čp. 170

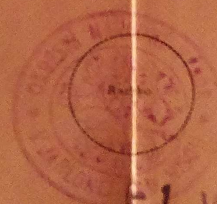
jest československým státním občanem
dle § 2. odst. 2. dekr. č. 33/45 Sb.

Rozvedená.

Toto státní občanství má i jeho manžeka _____
narozená dne _____ roku _____ v _____,
správní okres _____ a nezletilé děti (jména a data narození)
Jan, naroz. dne 9. prosince 1936 v Liberci.

XXXXXXXX

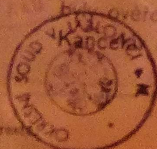
Okresní národní výbor v Jablonci n. Nisou dne 14. května 1949.
Ústřední národní výbor

Podpis:

Úřední záznam: 1. VII. 1950

Podle ověřených... opisy této listiny
okresní soudu v Jablonci n. Nis.
dně...

Úřední ústředna - zpráva ve třech

Čís. 30.
Státní tiskárna v Praze - 160-01.

Příloha 8 – Osvědčení Arnoštky Jeriové o československém státním občanství vydané dne 14. května 1949, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

ALLIED HIGH COMMISSION PERMIT OFFICE

FOR GERMANY

STĚPÁNEKŮ 12 • PRAHA II • TELEFON 30654

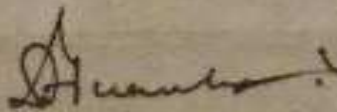
File No 54433-34

Prague, 9. November 1950.

Mrs Erna Jeris and family,
Antonínov 170 okr. Jablonec n.N.

Dear Mr Jeris,

With reference to your application
of 19.12.1949 we are pleased to inform
you that we are now prepared to issue you the
necessary entry permit to Germany on production
of a valid travel document. We are enclosing
a letter which may help you in obtaining said
document from the Czechoslovak authorities.

Martin S. Rowe Jr.
J. D. F. Turnham
Kuger James
Allied High Commission Permit Officer
Prague, Czechoslovakia

Ref. letter No 1021 dtd 18 Oct 50

JMT/2

Příloha 9 – Udělení permitu Arnoštce Jeriové dne 9. listopadu 1950, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 1. prosince 2016)

Příloha 10 – Arnoštka Jeriová v době odsouzení ve svých 49 letech, ABS, fond V-Liberec, sign. V-413/L

Příloha 11 – Rodiče Arnoštky Jeriové a jejich dům v Josefově Dole, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

Příloha 12 – Arnoštka Jeriová, nalevo její bratr Alfred, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

Příloha 13 – Bratr Arnoštky Jeriové s milenkou Liselose Hertl, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

Příloha 14 – Arnoštka Jeriová v roce 1988, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

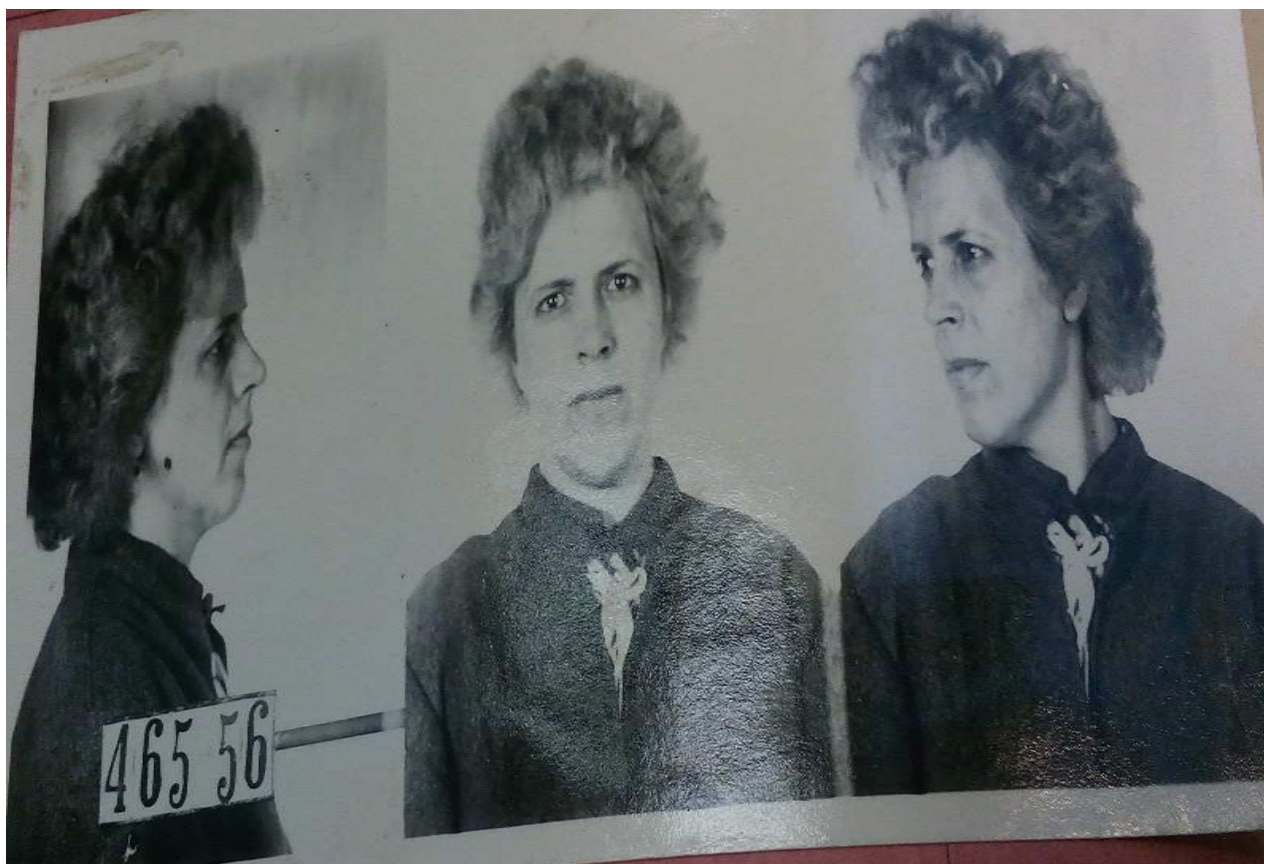
Příloha 15 – Arnoštka Jeriová se synem Janem před rodným domem v Dolním Maxově v 80. letech 20. století, Soukromý archiv Soni Kalinové (Jablonec nad Nisou – Mšeno, 15. května 2016)

Příloha 16 – Dům Arnoštky Jeriové v Dolním Maxově v roce 2016 (Autor, Dolní Maxov 2016)

Příloha 17 – Manžel Jarmily Suchardové, Josef Sucharda v době odsouzení v kauze Sucharda Josef a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

Příloha 18 – Jarmila Suchardová v době odsouzení v kauze Sucharda Josef a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

Příloha 19 – Alena Kašparová v době odsouzení v kauze Sucharda Josef a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

Příloha 20 – Josef Šilhán v době odsouzení v kauze Sucharda Josef a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

PŘÍSNĚ TAJNÉ!

MINISTERSTVO VNITRA
Krajská správa ministerstva vnitra
LIBEREC

(označení součásti MV)

5275

Skupinový vyšetřovací svazek

č. 58

proti SUCHARDA JOSEF
A SPOL.

Zavedeno dne 4. 5. 1956.

Ukončeno dne 2 9. října 1956

Archivní číslo 453

Mapa č. _____

Příloha 21 – Skupinový vyšetřovací svazek kauzy Suchardy Josef a spol., ABS, fond V-Liberec, sign. V-144/L

1 T 10/56
Výtisk 3. 8
Počet listů: 4

ROZSUDEK

J M Ě N Ě M R E P U B L I K Y !

Krajský soud v Liberci, oddě-1. 1 projednal v hlavním líčení dne 8. června 1956 trestní věc obviněných Josefa Sucharda, Jarmily Suchardové, Josefa Šilhána, Aleny Kašparové žalovaných pro trestný čin pomoci k vyzvědačství podle § 7 odst. 2, 86 odst. 2 tr. z. a posoudil ji takto:

Z obsahu vyšetřovacího spisu, v něm založených svědeckých výpovědí a materiálu z výslechem obviněných má soud zjištěný a prokázaný trestkový děj trestné činnosti takto:
V roce 1951 na jeře uprchl z Československé republiky Rudolf Holata z Jablonce n.N. Žijící pochybným způsobem se špatnou pověstí, proto, že byl trestně stíhán pro douřadaci 24.000 Kčs, které mu byly v zaměstnání svěřeny k proplacení mezd. V západním Německu vstoupil do služeb špiónáží anglické rozvědky IS a prošel školením pro diversanty a špióny. Potom dostal úkol vrátit se do Československé republiky a provést zde určité protistátní úkoly. Za tím účelem byl vybaven falešnými průkazy o totožnosti na jméno Horák, střelnou zbraní, penězi a dalšími prostředky, které mu měly umožnit bezpečné provedení špiónážních úkolů v Československé republice.

V srpnu nebo září 1951 agent Holata ilegálně přešel hranice republiky a nejdříve vyhledal své příbuzné v Hrádku n.N. Žákovy u kterých se nějaký čas ukrýval. Potom se odebral do Jablonce n.N., kde bydlela jeho manželka Edita a to v jednom domě s rodiči Rudolfa Holaty. Tém Holata nedůvěřoval a obával se že ho prozradí, z toho důvodu se odebral za svým kamarádem Josefem Suchardou do jeho bytu a sdělil mu, že se ilegálně vrátil do republiky s nepřátelakými špiónážními úkoly, ukázal mu falešný občanský průkaz na jméno Horák, množství bankovek, pistolí a ampulku s jedem. Dále se snažil jak obviněného Suchardu, tak i jeho tehdejší manželku, obviněnou Suchardovou, získat pro vyzvědačskou činnost. Žádal je o pořádání politických a hospodářských zpráv o situaci v republice a sliboval, že se tím dá vydělati hodně peněz. Mimo jiné se Holata Suchardy vyptával na uranové doly. Potom požádal manželé Suchardovy o poskytnutí úkrytu v j. - /4027

Příloha 22 – Společný rozsudek obviněných v kauze Sucharda Josef a spol., SOA v Litoměřicích, kart. T 10/56